

90-4

612

L
9

Þee Bahbeles upem

Bīkkapa Dr. theol. K. Irbes, prof. Dr. theol. K. Kundīna,
gar. lietu dep. direktora K. Mühlendacha, widusķolu
skolotaja P. Sahličha, prahw. W. Rošneka un mābz.
K. Beldawa

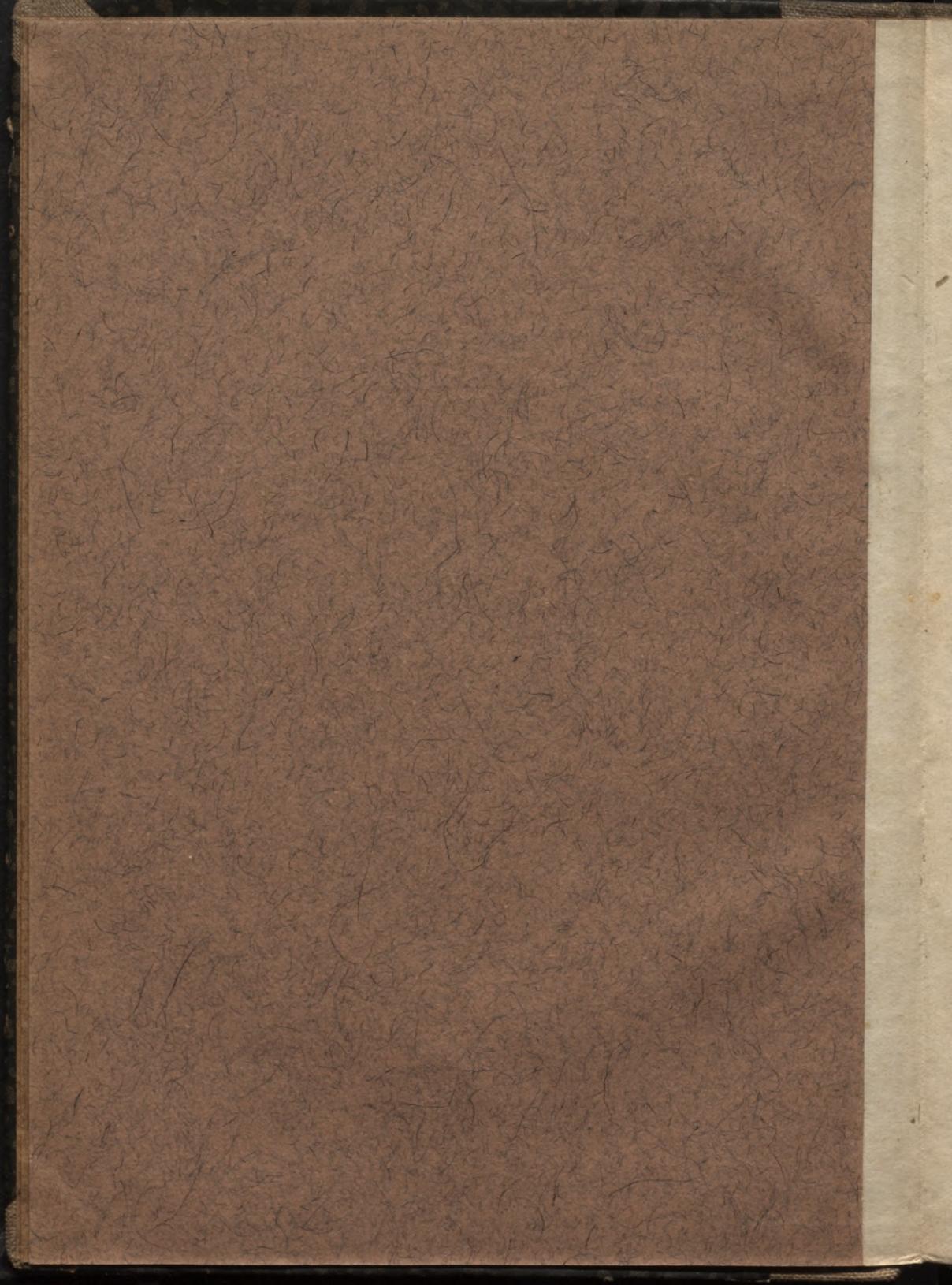
raksti par latvju tautas behgļu laikeem.

Sakopojis

K. Beldaws,
Walmeeras mābzītājs.

Rīgā, 1929.

Waltera un Rapas akz. sab. išdewums.

90-4
L 612

Dee Bahbeles upem

Biskapa Dr. theol. R. Jēbes, prof. Dr. theol. R. Kundsiņa,
gar. lietu dep. direktora K. Mühlenbacha, widusķolu
skolotaja P. Sahlīšcha, prahw. W. Rošneeka un mahz.
R. Beldawa

raksti par latwju tautas behgļu laikeem.

Sakopojis

K. Beldaws,

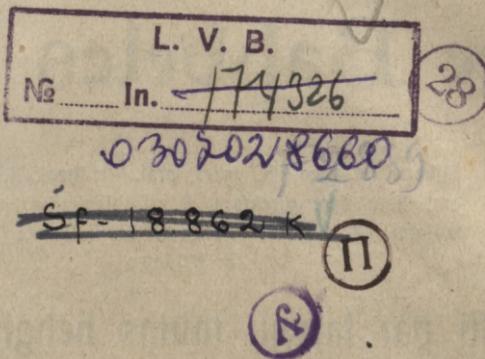
Walmeeras mahzitajs.

Rīgā, 1929.

Waltera un Rapas akz. sab. išdewums.

Waltera un Rapas
Uz. sab. grahmatspeestuve
Rigā, Brīhwibas eelā 129/133.

Pee Babeles upem.

Pee Babeles upem reis jehroja Israela behrni, peeminedami Zianu. Sawas tokles tee pakahra wihtolu faros un raudaja. Kad winus aizinaja, lai tee dseedot par Zianu.

Weenmehr no jauna wian domas un ilgas spahrnos zehlās uš Zianu, uš Jerusalēmī.

Schis dsimtenes ilgas ijsjuta ari latvees̄hu tauta, kad ta llihda pa īveschatni, ijsihta no dsimtenes, no jawa eemihlota jemes stuhrišča, kurišč bija slazits tik daudž īweedreem, tik daudž ašaram.

Klihstot pa plāščo Kreeviju, wini jo dahrgā peeminā tureja dsimteni.

Runaji tu ar wegeem laudim, kureem stahwi bija ūalekti un mati seedeja kā eewas: wini ašaram ažis isteiza ūawu wehlejumos dsimtenē reis nomixt, lai dsimtenes welenas winus ūegtu. Jauneem ažis laistijas jaunibas spars: mehs gribam zilhāā eet, gribam palihdset atkarot dsimteni.

Smeldsofchas ūahpes un gaiščas dsimtenes ilgas mitinajās toreis latvees̄hu ūirdis.

Daudži, daudži mira aīs ūirdēhsteem, kā nevareja atgrestees dsimtenē.

Māsee, baltee latvees̄hu ūrusti ūahka ūlaht daudžas no Kreevijas ūapſehtam.

Atſedsās latvees̄hu tautas džilās dwehſeles ūahpes.

Toreis dasčha laba dreboščha hals ūilka wezo latvees̄hu dseejmu:

„Pee leelas upes Babelē“.

Gruhtais ūežčnēežibas laiks tuwinaja ūho dseejmu latvees̄hu garam. Muhļu komponists Alfreds Kalniņš vēhl wairak turvinaja ūho dseejmu latvees̄hu garam, radidemis tai ihſtu latviſku mēldiju.

Saprotams no ūha weedokla ari, kapehz ūhim rakstu kopoju-
mam israudzijos wiršrafstu: Pee Babeles upem.

Schai gruhtā ūveschnezzibas laitā dīsima latvju ūrdīs zehli, dee-
wižkigi apnehmumees. Domajams, ka daudzi, kas bija ūvahrsti-
juschees un ūchaubijuſchees, atdewās toreis tam Rungam.

Toreis ari blahsmojas pirmee Latvijas brihwibas ūtari.

Daudzinaja strehlnieku marondarbus.

Shee laiki pagahjuſchi. Latvija no ūvehtijusi ūwus 10. gadi-
gos pastahweschanas ūvehtkus. Bet waj tee laiki, kur reis tif gruhti
žihnijs latweeſchu dwehſele ar ūhro dīhhes nedeenu, waj tee laiki
lai aispeldei aismirstibas juhrā, neatstahdami mums ne ūnas, ne
minas par teem gruhtem dwehſeles pahrdihiwojumiem, to toreis
pahrdihiwoja latvju dwehſele, un par tam muhſibas wehrtibam,
kas toreis kā ūwaigſnes ūaigoja pahri latvju ūhpu ūlam? Ējmu
luhdsis daschus latweeſchu behgļu mahzitajus ūrakſtit wehlakeem
laikeem daschus no ūweent peedſihwojumiem.

Daudsus neeſmu luhdsis, lai grahmata neſadahrdiſinatos.

Siržnigi pateizos biskapam Dr. theol. K. Irbes tehniam,
prof. Dr. theol. K. Kundznam, gārigo leetu dep. direktoram mahzi-
tajam K. Mühlenbacham, gimnaſijas ūkolotajam Zahlitim (Sahli-
tim) un prahwestam Rojneekam, ka wini manu luhgumu paſlau-
ſijuſchi.

Zeru, ka ari ziti behgļu mahzitaji ūrakſti ūwus peedſihwo-
jumus un pahrdihiwojumus tai laikā, kur latvju tauta gahja ūwu
ſahpu ūlu.

Ir ari daschi materiali jau ūrahti. Tā peemehram ūvehtdeenas
Rihtā 1922. g. Nr. 41. un 42. ir eespeests deesgan plāſchs wehſti-
jumus par Charkowas draudzes likteneem tai laikā. Domaju, ka
wajadsetu ūhos ūrafstu ūrahti un ūglabat wehlakeem wehſtures peh-
tijumiem.

Es no ūwas puſes peespraudu ūhim ūrafstu ūpojumiem ūlaht
wehl ūwus jau 1924. gadā isdotos „Behgļu mahzitaja peedſihwoju-
mus” otrā, paplaſchinatā ūdevumā un 2 behgļu ūpredikus.

Zeru, ka ūhee ūrafsti ūneegs daschu wehrtigu materialu weh-
lakai latweeſchu wehſturei. Deewš lai dod, ka ūhis ūrafstu ūrahjums
atnestu ūvehtibu teem, kas to ūſa!

K. Bēldawš.

ßenak latv. behgļu draudzes mahzitajs Maſkawā.

Bīskaps Dr. theol. R. Trbe

Deewa domas naw muhſu domas un muhſu zeli naw Deewa zeli.

Schos wahrdos gribu ſanemt kopā ſawas atminas par ſawām behgla gaitam.

1915. gada aprīlī peenahža pawehle, lai Rigā ſlehgtu ſkolas, zif drijši eespehjams. Tuhlit noteizām eksamenus, un mehnēſčha beigās ſkolas darbi iſbeidsās. Parahdijās Rigā ari pirmee Kurjemes behgši. Bija wineem un ari mums riđjeneekeem tā ſawadi ap ſīdi. Nebijām domajuſči, ka peenahžs laiks, kur eenaidneefs muhs aif-đihs no ſirmās Rigas. Tomehr ſeviſčki no ſkumjuſči jaw nebijām. Schi behguļoſčana jaw ir tifai uſ ihſu laiku. Drijši, drijši muhſu waronigee kareiwi aiftreefs eenaidneefku, un tad ſwehtifim preeziguſ uſvaras ſwehtkus. Zahdā zeribā ari es aifbrauzu maija ſahkumā kopā ar ſawu gimeni uſ Schirokaju, ſawu parasto waſaras atpuhtas weetu Melnās juhras pеekraſtē. Tur dīhwojām kluſi un meerigi un deenu no deenas gaidijām uſvaras ſinas. Bija tatſhu pagahjuſči 9 mehnēſčhi no kara ſahkuma. Ne maſaf kā 2 generali un ſahds puſdužis ſenafo wirſneefu ſchi paſčā Schirokajā mani iſſmehja, kad es pagahjuſčā auguſtā, laſot kara peeteiſčanas ſinas, eeminejos, ka kaxſch waretu wilktees gadus 2 un wairak. Warot redſet, ka es neefot leetpratejs. 6 mehnēſčhi efot wiſilgakais laiks. Tapehz tad nu ari nepazeetigi gaidijām uſ uſvaru! Waſara gahja uſ beigam, un tuvojas ſkolu darbu ſahkuma laiks. Sina peenahža, bet gluſčhi zitada ſatura.

Wiſas pilnteesigas ſkolas no Rigas ewakuetas, manas ſkolas orķiws aifwests uſ Terbatu. Lai es drijši eerodotees Terbatā. Zahdu ſini ſanehmu auguſta ſahkumā un tuhlit taiſjos zeiā. Terbatā atradu ſawas ſkolas apkalpotaju, kāz ſahdā neelēlā, patumſčā iſtabā apſargaja no Rigas iſwestos ſkolas papirus. Tas

bija wiſſ, kas bij palīžis pahri no Maldona gimnāſijas ar 400 ſkolneezem. Daſčas Rīgas ſkolas bija eefahkuſčas strahdat turpat Terbatā, daſčas zitās pilſehtās Kreevijā. Es drihſi pahrleezinajos, ka man nav zitas iſejas, kā atlīt ſkolas darba atjaunoſchanu uſ nenoteiktu laiku. Augusta mehnēſha beigās kopā ar ſkolas žulaini brauzām atpakaſ uſ Šchirokaju, panemot lihdi wiſwajadſigakos ſkolas dokumentus. Zeloſčana jaw bija tapuſi deesgan neehrta. No Terbatas lihdi paſchai Peterpilijs wagoni bija tā pahrpilditi, ka ne uſ brihtinu nedabuja apſehſtees. Bet, zif iſlūtinats es wehl torejſ biju! Nonahkuſhi Šchirokajā, tuhlit nehmamees ar lihduma arſchanu un kartupelu eewahkſchanu. Paleenejām arklu un 2 wehrſchus, bet iſrahdijs, kā wehrſchi nav ſirgi. Ar ſirgeem bijām aruſchi, bet wehrſchi kā negribeja tā negribeja muhs atſiht par ſāveem fungēem. Pirmās deenās mehs wairak nomozijamees arklu turot un wiņus dſenot, nekā wiņi welkot. Strahdajām no agra rihta lihdi wehlam iſakaram un ſpreedām, kā eetaiſiim brihnumdahrju, ja karſch turpi- naſees wehl kahdu gadu. Karſch nu gan turpinajās, bet muhſu kulturas neſeju darbam nekuſtimetā ūaukaſa peekraſtē peenahža it drihſi gals. Muhs abus, ſkolas žulaini un mani, preekſchneku, iſraidijs kā bihſtamus zilwekuſ, kuri laikam dewuſchi eenaidneeka kara kugim gaiſmas ſignalus. 24 ūtundu laikā mums bij jaatſtahj Melnās juhras peekraſte, lai apmeſtos kaut kur Kubanas kaſaku ſemē. Uſ turceeni gan neonahžām, jo ūchandarmerijas palkawneeks apze- tinaja un aiftureja muhs Noworofijſkā, tapehž ka wiņch bija dabujis paſehli muhſu leetu ſtingri iſmeklet. Lai man ſchī weetā buhtu atlauts iſteikt ſiltu paſdees ſchim ūchandarmerijas preekſchneekam. Wiņa wahrds bij Maldonato. Neſinu, waj wiņch wehl ir ūtarp dſih- wajeem. Eſmu dſirdejjs daudz launa par Kreevijas ūchandarmeriju. Ja ſchī launā ūlawa ir patoſea, tad mans waijatais ir bijis godajans iſnehmums. Man jaleezina, kā wiņch ar mums, tahtdeem leeleem noſeedſneefeeem, apgahjās tik ūaudſigi, kā ūaudſigaki wiņch tikai tad buhtu warejis iſturetees, ja buhtu rupjā weidā pahrkāhpis ūavi. amata peenahkumus. Man un manai ūeewāi wiņch atlāhwa iſtu- retees ūeņnīzā un manu behda brahli, Zahni, wiņch pat aifweda uſ ūau ūafarnīzu un dewa wiņam tur darbu un maiſi.

Iſmekleſčanā, kura wiſkās lihdi ūeem ūehtkeem, iſrahdijs, kā eedomatais eenaidneeka kara kugis, Gebens, ir bijis muhſu paſchu

peekraſtes tvaikonitis (wahrdū eſmu peemirſis). Tas manas ne-
 laimes waſkarā braužis garam Schirokajai neaiflahteem lodsineem.
 Wilai kugiti pažebla un atkal nogremdeja. Gaiſmas atſpihdumis
 no lodsineem parahdijas un atkal paſuda. Tai paſchā laikā muhſu
 kalpone neſa mums waſkarinas no ſehka pahri ſehtai un wirinaja
 durvis. Atkal bij gaifmas atſpihdumis no muhſu mahjinaš, kaſ
 uſleſmoja un paſuda. To bija novehrojuſchi 2 freewu minu laiwi
 wirſneeki, kuri ſchinī waſkarā bija peestahjuſchi muhſu peekraſte.
 Gaiſmas atſpihdumis no juheras un ſemes wirſneeki bija noturejuſchi
 par noſeedſigu waj wiſmaſ loti aifdomigu ſignalizaziju. Mehs ne-
 bijam freewi, tadehſ freewi ažiſ nedroſchi, neufſizami zilweki. Gan
 atſauzamees, ka eſam latveeſchi un noteikti wahzeefchu pretineeki,
 bet nekahda taiſnoſchanas nelihdeja. Pat, kaſ iſmekleſhanas pee-
 rahdiya muhſu newainibu, generalgubernatoris man wehl personigi
 peekodinaja bes kaſeſhanas atſtaht Melnās juheras peekraſti, tikai
 mainija ſawu pirmo riſkojumu tahdā weidā, ka atſahwa man braukt
 uſ Harkowu. Diwi mehneſchus wehlat gan ſanehmu paſinojumu,
 ka warot braukt atpačak uſ Schirokaju, bet tad jau biju eefahgiſ
 ſtrahdat fā mahzitajs un apkalpot latveeſchu behglius Harkovā un
 tas tuvafā un tahlakā apkahrtnē. Harkovā nonahzu taiſni Jaun-
 gada deenā 1916. gadā. Darba bija daudſ, jo mans rajons ſneedsas
 no Kurskas lihds Jekaterinoſlawai un no Poltawas lihds Krema-
 torſkai. Wiſur bija muhſu nelaimige behgli, bet wiſwairak winu
 tomehr bija paſchā Harkovā. 4 mehneſchus pawandiju ſchinī darbā.
 Man ſhis laiks palizis jaukā atminā. Ar kahdu miheſtibu mani
 wiſur uſaehma, kur ween nonahzu, un ar kahdu ſirſnibu wiſi pee-
 dalijas deerwfalpojumos. Bija tahda ſajuhta, it ka eſ aifneſtu wiſur
 ſev lihdsi un atkal pats ſanemuſ ſaut ko mums wiſeem kopigi dahrgu
 un mihiſu. Negribu iſmellet, waj pirmā weetā ſtahweja mums
 muhſchigā, waj ſaudetā laižigā tehwija, kure it ka neſam un dewām
 ziſs zitam. War gan buht, ka abas ſapluhda kopā. Man ir ari
 paſikuſchi atminā kahdi ſewiſchki laipni un mihiſi zilweki, bet negribu
 winu wahrdus minet, jo pahrejee jau ari bija labi. Loti laipni
 mani ſanehma ari Harkovas wahzu mahzitaji, ſewiſchki tagadejais
 Petera baſnizas wiſmaſmahzitajs Stenders. Nav man atminā ne-
 wens nepatiſkams gadijums. Laikam tahds nav ari nahjis man
 toreiſ ſinams. Laižigā ſinā behgli jau bija paſpehjuſchi atraſt

darbu un maiji. Tīkai nedaudsi bija besdarbneekos. Loti plā-
šus darbus bija eējahzis Nergalva kungs, kuru jau tuvu pāsinu
no Rīgas laikeem, kā Harkovā, tā ari Zefaterinošlāvā. Wina
mahjā es ar satvu ūewu parvadijām daſčhu labu parvalas brihdi,
lai gan tahdu brihšhu nebija daudš. Pa leelakai daļai biju zēlā
un kad biju Harkovā, tad ari tur bija rokas pilnas darba.
Daudsi ūlimoja un beeschi bija ja patvada miruſchee. Ari eesweh-
tamo mahzibū notureju un iſdariju eeswehtīſchanu. Domaju,
kā palīžšhu Harkovā lihdi kārē beigam, bet tās nebija Deeva domes.
Sanehmu uſaizinajumu steidzīſhi eerastees Peterpili. Ēdot pee-
nahzis laiks iſwest dīhwē muhſu, tas ir latveeſchu mahzitaju ūen
Ioloto zeribu, iſgahdat latveeſchu draudsem paſchnoteiſchānas teesības
baſnizas dīhwē. Neatminu wairs deenu, kad Peterpili ſapulzeſhamees
wairaki latveeſchu mahzitaji, behgļu komiteju darbineeki, walīts
domes lozefki un ziti Jēſus draudses baſnizas mahjā un ſpreadām,
kā iſweidot ew.-lut. baſnizas turpmako eekahrtu. Wēenprāhtigi pee-
nehmām ſekoſhus pamatprinzipus: Patronatteeſibas atzelamas
un draudsem dodama teesība wehlet mahzitaju un draudses padomi,
kura ūhta delegatus uſ ſinodi. Šinode ir augstaſais baſnizas organs.
Wina iſwehlē ari konſistoriju. Sawas konſistorijas ir ari wah-
zeesheeem un igauneem, un wiſām maſakām tautibam Ewang.-lut.
baſnizā Kreevijā ir kopiga konſistorija. Konſistorijas ūhta ūwus
delegatus generalkonſistorijā, kura ir wiſas Ewang.-lut. baſnizas
Kreevijā augstaſais pahrwaldes organs. Šī ſapulzē peedalijās
ari kahds augstaſeks eekahleetu ministerijas eerehōnis. Man uſdewa
kopā ar ziteem iſſtrahdat ūhakfu projektu, atstaht Harkovu, pahr-
nahkt uſ Peterpili un uſnemtees behgļu garigās apkopschānas
wadibu wiſā Kreevijā. Tā iſbeidsās mans uſfahktais darbs Harkovā.
Maija mehnescha fahkumā 1916. gadā atbrauzu Peterpili.

Tē bija daudš plāſčaka baſnizas dīhwē nekā Harkovā. Jau
ſen Peterpili pastahveja leela latveeſchu draudse, kuru apkopa abi
Jēſus draudses mahzitaji J. Sanders (tagad Jēſus draudses mah-
zitajs Rīga Dr. theol. J. Sanders) un J. Grinbergs (wehlaſ
latveeſchu draudſhu biſkaps Kreevijā). Ŝewiſhki leela draudse bija
Sanderam, un tā kā wiſch apkopa latveeſhus ari Peterpils ap-
fahrtne un bija garnisona mahzitajs, tad, wehl peenahkot kļābt
leelam behgļu pulkam, winam darbā palihdjeja ari wina dehls,

Leevajas Annas draudzes mahzitajs Dr. W. Sanders, kas kā behglis išturējās pee tehva Peterpilī. Tā kā man bija uždota behglu garigās apkopīšanas vadiba wišā Kreevijā, tad man ari atlīka māj laika apmeklet behglu draudzes zītās pilſehtās. Biju to mehr dasčas reisēs Iverā, Narvā, Gatschinā, Zarſkojselā un zītās weetās.

Baſnizas bija wiſur lauſču pahrpilditas. Jēſus baſnizā bija gruhti tikt eekſčā wiſweenfahrſchakā ſwehtdeenā. Ar ſeņiſčku preeku ſarunā ar kreeveem warejām norahdit uſ latveeſcheem un teikt: redsat, fahdi latveeſchi ir deewbijigi laudis, un juhs negridat dot minu draudsem paſčwaldibū. Projekts par baſnizas eekahrtu pehz tautibam bija iſſtrahdats, waldbai eefneegts un atlīka tikai wehl nogaidit uſ labwehligu lehmumu. Par to ſeņiſčki ruhpejās mahzitajs Sanders, jo wiſč bija pratis nodibinat labas atteežības ar augstakeem walsts eerehdneem, kureem bija noteizoſčs wahrdš, taiſni muhſu baſnizas leetās. Par muhſu baſnizas projektu labwehligu iſlemeſčanu ruhpejās ari wehl ziti latveeſchi darbīneeki, bet atkal zilmeku domas nebija Deewa domas. 1917. gada ūahkumā ūabruks zariſčā Kreevija. Rewoluzija radija zitu walsts eekahrtu un padarija muhſu ruhpigi iſſtrahdatos baſnizas ūatverſmēs projektu par nevajadſīgeem. Nenemos ſpreest, waj brihwibas gaiviles, kuras 1917. gada waſarā atſaneja wišā plāſčā Kreevijā, pateeji eeļwanija jaunu brihwibas waj, taiſni otradi, jaunu wehrdības laikmetu Kreevijai, bet mums latveeſcheem baſnizas ſinā tās atneja brihwibas paņaſari.

1917. gada paņaſari, pehz pirmās rewoluzijas, mahzitajs J. Grinbergs un es iſſuhtijām uſaizinajumu, lai Čekſčkreevijas un Sibirijas latveeſchi, tiflab tee, kas agrat tur apmetuſchees uſ džihwi, kā ari behgši, iſwehletu ūawus preekſčtahwjus un tos ūuhtitu uſ rudeni ūacizinajamo ſinodi. Uſaizinajumu mehs iſſuhtijām Latveeſchi Behglu Apgahdaſčanas Zentralkomitejas, Kurſemes Šepes Pagaidu Padomes un latveeſchi behglu mahzitaju wahrdā. Apmekram ap to paſčhu laiku Kreevijas Pagaidu Waldibai eefneedsām luhgumu atlaut nodibinat latveeſchi garigās džihwes wadiſčhanai ſeņiſčku pahrvaldi ar noſaukumu Latveeſchi Konſistorija un tai peciſčkirt tahdas pat teeſibas, kahdas zītām konſistorijam; bet minas presidentam, kurjāc buhs garidſneeks, peciſčkirt generalſuperintendenta teeſibas. Pagaidu Waldiba luhgumu eeweheroja un ar 1917. g.

18. julijs rakstu Nr. 55 pasinoja mums šo fāvu lehmumū. Wehl atlīka tikai eeweblet Latveesħu Konsistorijas lozeħlus. Tas notika wišpahrejā finodē 31. augustā Peterpili. Par presidentu eewebleja mani, par otro garigo lozeħli mahzitaju J. Grinbergu, bet par laizigeem lozeħleem s̵wehrinatu advokatu Fr. Albertu un galwenas mehru un fāvu palatas inspektoru, profesoru Fr. Blumbachu. Schi latveesħu garigā d'siħw ġewsturiskà finode, kura mums devato, ko sen bijam weħleju sħeħes, paċċheem fāvu konsistoriju, fanaħha wiċċai gruhtā brihdī taſfni tad, kad Kornilow's tuvojjas Peterpili. Ja fchi buhtu fasaunkta tikai dasħħas deenās weħlak, ta wairs nebuhtu fanaħku. Pat tad jaaw dasħhi delegati bija gan ajsbrauku, bet Peterpili nenonahha.

Ta' fà Peterpili mahzitaju nebija truhkums, bet Maškawā ar mahzitaja Beldawa aiseħħanu nebija newveena mahzitaja, lai gan tur nebija masaf latveesħu behgħlu fà Peterpili, un Maškawa bes tam ir-wairak Kreevijas zentrā fà Peterpils, es jau maija meħnejji at-tħażju Peterpili un pahrgahju u Maškawu. No tureenes es apmekleju Tiveru, Nischnij-Norogorodu un Samaru jau maija un biju nödomajis turpmätkos meħneħħos apbraukt wiċċu fāvu leelo rajonu, libħi Melnai juhxrai deemvidos un Leelai klużai juhxrai austrumos. Bet tħas nu atkal reis nebija Deewa domas. Ważara ajsġahha ar latveesħu Petera draudses nodibinaħħanu, milsgo behgħlu pulku (appr. 40,000) apkalpoħħanu un daudso kolonju apmekleħħanu Maškawas tuwaħħa un tahlaħħa apkahrtnej. Ari u Peterpili bija pahris reijs jaaisbrauz konsistorijas dibinaħħanas leetā. Tizibas at-tħaunoxħanas s̵weħtkos bija Konsistorijas lozeħlu fwiniga eeweħħana amata. Geveħħanu isħdarija generalkonsistorijas wiżeppresident, biskaps Freifelds, lau sħu pahrpilditā Jesus basnizā. Mahzitajis Dr. W. Sanders teiža spredikji par Dahv. ds. 146, 1—5; wina teħiws, mahzitajis J. Sanders, tureja luuġħanu un peenehma ppee amata s̵weħresta konsistorijas lozeħlus. Deewkalpojumu nobeidsu es, fà jaunās konsistorijas presidents ar runu par praveeħha war-deem Ezech. gr. 30, 11—12. Swinigo deewkalpojumu kuplinajha wairakas solo un kora dsej̫mas. Tagħad mums latveesħeem bija paċċheem fāva konsistorija. Ioprojām mehs warejħam wadit fawas basnizas leetas patstahwigi. Wahzeesħu wara, kuri libħi schim biju, weenigee noteizejji ew-lut. basnizas d'siħw wiċċa Kreevijā,

bija masinata. Waj wini ar to bija meerā? Toreis laikam gan ne, bet it drihsî wini pahrlēezinajās, ka Latveeschi konsistorijai nebija tikai nazionala, bet ari dīli religiska nosihme. Wehlak wiša bašnizas dīshwe Šreenvijā ir nokahrtojušees uſ nazionaleem pamateem, ka mehs latveeschi to sen bijām wehlejušchees un ar Deewa palihdību panahzām fā pirmee.

Tā ka man bija jadīhwo Maſkawā, bet zeloſchana no Maſkawās uſ konsistorijas fehdem Peterpils leelineku waldibas laikā tiklab fā nebija eespehjama, tad nolehmām fādalit konsistorijas darbus tāhdā weidā, ka mahzitajs Grinbergs pahrsinās Peterpils un es Maſkawās rajonu. Sehdes noturesim tikai tik tāhlu, zif tas buhs eespehjams un fāſinaſimees ūrafstotees. Zif atminos, tad muhſu pirmai pīlniefigai fehdei, tuhlit pehz muhſu eeweſchanas amatā, ūkoja tikai wehl weena, it drihsî pehz leelineku rewoluzijas. Atminos, kad nobrauzu Peterpils, ka tad mani draugi preezajās, ka wehl eſmu dīshws. Peterpils bija iſplatitas bautmas, ka wiſmaſ puſe Maſkawā eſot noſlauzita no ſemes wirſus. Pateeſibā tikai weens nams bija nodedzinats un nedaudseem iſſhauti daschi zaurumi. Tā fā Maſkawā ūchauſchana turpinajās 5 deenas un naftis, un ūchauva gandrihs bes miteſchanas gan ar loſchmetejeem, gan leelgabaleem, tad teefcham gruhti bija tīzet, ka nodaritaіs poſts bija tik maſs. Pat noſchauto zilneku ūkaitis nebija ūvīſchki leels un ne tuvumā netika teem 50—70,000 kritiſcheem, par kureem runaja paſchā Maſkawā. Tuhlit pehz leelās ūchauſchanas mani aizinaja apglabat tāhdu rewoluzijas upuri, noveetotu ūlīnnizā, kura atradās paſchā wiſkarſtakā ūhnas apvidū. Štahſtija, ka ūchī ūlīnnizā eſot ūanesti wiſmaſ 2000 noſchautu. Žautaju apkalpotajus un tee teiza, ka pa wiſu rewoluzijas laiku eſot ūenesti ūlīnnizā ap 70 perſonu, eesfaitot ari eewainotos, kuri wehl tagad gulot ūlīnnizā.

Uſ baſnizas dīshwi leelineki rewoluzija ūahkumā nedarija wehl nekahda eespaida. Lāudis nahza baſnizā tāpat fā biia nahkuſchi, ja, warbuht wehl uſzihtigati. ARI muhſu laizigā dīshwē nenotika nekahdas ūpehjas pahrgrosibas. Pahrtikas lihdſeklu truhkums pat itfā atſlahba, un optimisti jau eesahka prahtot, ka leelineku waldiba buhſhot labaka neka ūerenska. Tā tas bija 1917. gadā, kad leelineki wehl jutās nedroſchi, kad wiņem deenu no deenas iſnahza apſchau- diſchanās ar anarchisteem, ūzialrewoluzionareem un ziteem preti-

neefkeem. Stahwoklis tīka launaks 1918. gada jahkumā, un šīs launums auga ne deenam, bet stundam. Wispirms eesahkās aresti un nešehliga iſrehķinaſchanās ar rewoluzijas pretineekeem, un šī godā, waj negodā, it weegli wareja eekristiſt iſkatrs. Radās tahda ūjuhta, ka tu nejini, kas ar temi notiks riht waj pat ūhodeen. Un ja temi ari atstahs meerā, tu tomehr newareji dīshwot. Kā garigā darba strahdneeks, tu eſi peefkaitits newajadſigeem zilvekeem un temi teesiba ūanemt deenā tikai $\frac{1}{4}$ mahzian maiſes, — un ūahdas maiſes! Ta gandrihs nebija ehdama, bet drihsī ari to nedewa. Daudz labaki nefsahjās ari maneem draudzes lozeſkleem. Strahdneeki fabrikās, darbīneeki daſchadās leelineku eestahdēs un ūeſiſčki ūarkanarmeeſchi gan dabuja leelaku maiſes teeſu, bet pahrtikt ar ūikumigo daļu ween ari wini newareja.

1918. gadā leelineki iſbeidſa faru un noslehdſa meeru ar Wahziju. Latvijā valdija wahžu okupazijas wara. Maſķatvā, Peterpilī un, ja nemaldos, wehl zitās pilſehtās, wahzeſčhi nodibinaja ūeſiſčku komiteju — Baltijas komiteju —, kura deva atlauja Baltijas behgleem braukt atpakaļ uſ dīmteni. Wifus tomehr ne-eelaida, jo lai gan wahzeſčhi bija noslehgūſčhi meeru ar leelineekeem, okupetās ſemēs, kurzemē un Widzemē, mini tomehr newehlejās dabut leelineekus. Par tahdeem neuffikatija tahdus latveeſčhus, kuri wareja uſrahdit no mahzitaja apleeziбу, ka ir baſnizas zilveki. Baltijas komiteja gan grībeja, lai mahzitajs iſdod apleeziбу par atlaujas mefletaja politisku droſčibu, tahdu praſiбу es noraidiju, kā ar baſnizas zeeau neſooneenojamu. Tad komitejas fungi apmeerinajās ar draudzes ſihmi. Nu bija leela apleezibü rafkſiſčana. Atminos tahdus gadijumus, kur apleezibas mefletaji bija nelaimigi, ka baſnizas grahmatās bija eeraſtiti kā komunisti. Geraſts, protami, ūāwa laikā bija iſdarits uſ ſcho personu paſchu noteiktu praſibu. Nu bija leela luhgſchanās, lai ſcho peesihmi nerakſta apleezibü. Ta eet, ja grib wiſeem iſtapt. Wifus behglus, kuri grībeja atgreetees dīmtenē, tif drihsā laikā newareja aīſwest, tadehl, komiteja ziteem iſdewa aiffardſibas ſihmi, kas ſihmes ihpaſčneekam deva itfā teeſiбу — aizimat palihgā wahžu waru, ja leelineki winam daritu pahri. Neſiņu, waj šīs ſihmes ir ūahdu paſargajuſčas, bet neimt tās iſnachma daudzi. Paſahwiba uſ wahzeſčhu aiffahwneezibu tomehr drihs iſbeidsās. Wahzijā paſchā iſzehlās rewoluzija, un

Keisariškas suhtneezibas weetā stahjās wahzu leelineeki. Tee ūanehma ūavā warā ari Baltijas komiteju. Nu bija leels ustraukums wiſi to personu starpā, kuri Baltijas komitejā bija registrejuſčees brauſčhanai uſ džimteni waj iſnēhmūſčhi wahzu aiffardſibas ſihni. Domajām, ka toſ areſtēs. Bet tas tomehr nenotika. Leelineekeem bija daudſreis ūvarigaki uſdewumi neka nodarbotees ar mums, džimtenes ūahrotajeem, kuri wineem jau pateefibā neka launa nedarijām. Baltijas komitejas maras laikā daſčhi tubekſtoſčhi behglu aiffbrauza no Maſkawas, bet wehl palika deesgan daudſ. Mana leelā rakſtama iſtaba bija lauſčhu pilna no rihta lihdjs wakaram, iſnemot tiſai tās ſtundas, kuri biju ūapſehtā waj pee ūliminekeem. 1918. g. ūalaulaju ap 500 pahru. Lai gan leelineeki eeweda džimtsfarafstu nodalaſ un par ūifumigām uſſkatija tiſai nodalaſ noſlehtas lauſibas, tomehr ar maſ iſnēhmumeem wiſi latweeſčhi noſlehdja kriſtigu laulibū. Un to darija ari pahrlēezinati komunisti. Uſ manu aifrahdiſumu, ka partijs wineem nems launā tahdu nowirſiſchanos no programas, wini pa laikam noteifti uſſpwehra, ka ūavā tizibas pahrlēezibā wini nepadoſees netizigo beedru eeſpaideem. Atminu pat ūahdas ūahſas, kuri ūihgawainis un ūihgawa bija bihſtamās tſchekas darbīneeki un ūahſu weefu starpā bija deesgan eevehrojamī laudis tſchekas aprindās. Kad leelineeki eenehma Rigu, atkal laba daļa latweeſčhu behglu aiffbrauza no Maſkawas un atgreesas džimtenē. Tomehr ari 1919. gadā Maſkawā wehl bija roſiga draudſes dſihve. Wahzu Petera-Pahwila draudſes baſnizu, kuri noturejām ūawus deewkalpojumus, leelineeki gan draudſei atnehma, tāpat ka wiſas zitas baſnizas, bet to atkal atdewa atpakaſ leetofſchanai ka wahzeſcheem tā ari latweeſcheem. Atnehma mums ari muhſu draudſes un konſistorijas ſihmogus un baſnizas grahmatas, bet kad aifrahdiſām, ka latweeſčhu draudſe un konſistorija nav paſtahtwejuſčhas keisara waldibas laikā, bet ir revoluzijas augli, tad ſihmogus un grahmatas atdewa mums atpakaſ. Es biju ūhos preeſchmetus leelineekeem uſ winu pauehli iſſneediſis. Draudſes padome apfuhdjeja mani pee teem paſcheem leelineekeem par nelikumigu rihzibu. Manu rihzibu leelineeki gan atſina par ūifumigu, bet ſihmogus un grahmatas tomehr atdewa atpakaſ.

Nekahdus zitus ūehkehrſlus leelineeki waldiba man wairš naiv ūikuſi zelā. Netrauzeti es wareju noturet deewkalpojumus, kriſtit,

eeſwehtit, laulat, apmeklet un peenemt pee deevgalda ſlimneekus
 winu mahjās un ari ſlimnizās un apbedit miruſhos. Tomehr darbs
 bija gruhts. Attahlumi Maſkarā loti leeli. Waſchoni ahrfahrtiqi
 dahrgi. Gelu dſelszeli pahrpilditi. Iſgaidees ſtundam un tomehr
 neteezi eekſchā, bet lihdī kapſehtai ir 5 werſtes. Wehlaſ tramwaji
 wairs nemaj neſtrahdaja. Tad gandrihs iffatru deenu bija Jamehr
 fahjam zelſch lihdī kapſehtai un atpaſal. Ar ehſchanu bija kā nu
 furu reiſi, lai gan nevaru ſchehlotees, ka es buhtu badu zeetis. Ja
 buhtu bijis wairak fo ehſt, tad gan laikam nebuhtu bijis, ſpehjigs
 noſtaigat tahdus garus zela gabalus. Seemā no 1919. uſ 1920. gadu
 nebijā man malkas. Naudas draudſei netruhka, bet malku toref
 nekur nevareja dabut pirkt, lai gan mana draudſes padome loti
 par to puhelejās. Weens padomes lozeflis reiſ atneſa pats neſchus
 malkas fluži. Waj ta nebijā Kristus miheleſtiba, kaſ winam to
 lika darit? Wispahrigi man jaſaka, ka ſchī man ſewiſchki gruhtā
 ſeemā, fur pee wiſam zitām gruhtibam wehl pakritu un ſalaufu
 kahju, es eſmu peedſihwojis tik ſtaiflus brihſhus, ka toſ aifmirst
 nevaru un nedrihſtu. Peeminečhu tikai daſchus. Kahda strahd-
 neze atneſa man 2 kaſtites fehrkozim, gabalinu ſeepes un daſchus
 gabalinus zukura, kahda zita weſelu mahrzinu maifes un mahrzinu
 proſas, kahda nama mahte iſwahrijuſi garſchigu ſupu un atneſa to
 wehl gluſchi filtu, kahda zita pat pušmahrzinu ſweeſta, kahda eeſveh-
 tamā meita paſchpluhktas un ſchahwetās (neatminu wairs kahda
 ſruhma waj koka) lapas tehjai, kahds weenfahrſchs rokpelnis weſelas
 5 mahrzinas kartupelu, kuras pats ſalaſijis jau nowahktā tihrumā
 u. t. t., u. t. t. Tagad par tahdām dahwanam war ſmeetees, bet
 torefi tās bija dahrgas mantas un dewejeem leeli paſchaisleedſibas
 upuri, lihdī ſigij atraitnes dahwanai ſwehtos rafkſtos. Leelu paldees
 iſſaku ſchī weetā neveen nupat mineteem, bet tāpat wiſeem ziteem
 miheleem zilwekeem, kuri man winā gruhtā laikā parahdijuſchi tit
 dauds miheleſtibas un wehl ſewiſchki ſaku pateizibu ſawai kopejai,
 kura 4 mehnecchus tik paſchaisleedſigi mani kopa, tad guleju ſlim².
 Deewes pats lai jums wiſeem to atmakſā pehz ſawas ſchehlaſtibas!
 1920. gadā, tad dſihwes apstahkli Kreevijā bija wiſgruhtaki, mums,
 bekgleemi-latveeſcheem, peenahza ſenzeretais brihdis, fur warejām
 uſſkatit ſawu ſweſchneezibas un zeeſchanas laiku par iſbeigti un
 atgreftees atpaſal dſimtenē, kura wairs nebijā Kreevijas gubernia,

het pažstahwigā brihwā Latvija. Tīklihs fā īchi išdeviba radās, latveesħu behgli wairs pat ar waru nebija turami Kreevijā. Gan wineem lika wijsadus īchħehrjħlus zelā, bet wini tos prata non ehrst. Muhsu deewkalpojumu apmekletaju ffaits ar ifkatru nedelu kluwa maſaħs, lihds palika glušči neezigs. Nu hija ari man peenahzis laiks dotees mahjup. Gan ilgi īchaubijos, waj brauħt atpafal waj ne. Es weenmehr wehl ffaitijos par Latveesħu konfistorijas presidentu. Waj tad nu nebija mans peenahkums palikt, fur eżmu, it fevijsħki wehl tapeħaż, ka Latwijā mans ġenakais darbs bija iſbeidsees un wairs nebija atjaunojams! Tad janehmu aizinajumu no Latwijas, lai nahku īchurp un nemu dalibu bañnizas dsiħwes atjauno fħanā d'simtenē. Scho aizinajumu u fiskatiju fā Deewa halfi un wairs neċhaubijos, ka man jaqaflauża. Luħdsu faru darba beedri mahzitaju Grinbergu u sħuementes konfistorijas presidenta paňnahkumus; faru maño draudjsiti Mařskawā u stizeju winas agrakam mahzitajam, tagadejam biskapam Meheram un pahrbrauzu Latwijā 1920. gada septembrî.

Atfiskatotees atpafal u pahrdsiħwoteem behgħi gadeem un u wiċċu, kas īch īaikka notizis, waru tikai Deewu īlawet un Winam pateiktees. Winas muhs ir-wadijis gan brihnisħkigi, bet weenmehr iweħtigi.

Prahwests R. Roseeks

Tchetras lappufes no behgļu mahzitaja deenasgrahmatas.

Darbojos Widzemē kā behgļu mahzitajs un ešmu kā tahds dauds peedīhwojis un mahzijees, ļevišķi to, lihdsžiltveku preekus un behdas dīķakī išprast, nekā eepreefķejos amata meera gados. Dašchu labu reisi bija behgļu istureščanās un winu gruhtā brihdi runatee wahrdi tik pamahzojchi un eespaidu pilni, kā tee man pašam nodereja par ūrdsustaifīščanu un kā tahdi palikušchi man mihlā atminā.

Mans noluikfs ir išzelt dašhus minetā rakstura notikumus.

Bija rahma ūlalaina septembra deena, kad 1915. gadā atrados Boltvos, tas ir Widzemes un Latgales robežchu joflā. Boltvus ļevišķi pazel jaunais, staltais, gotiskā stilā zeltais luteranu deeva-nams ar ūlaido augsto torni. Ap deevnamu bija apmetušķas behgļu rindas. Aina atgahdinaja lauku tirgu. Behgļi pildija plašo deevnamu lihds pehdejai weetai.

Behz deevkalpojuma, kad laudis deevnamu bij atstahjušchi, man uškrita kahds pušmuhscha wihrs, kas, kā pehdejais, weens pats bašnizā palizis, tur wehl sehdeja un ar ilgstošchu ūkatu uš ūvezem bagati pušķoto altaru noskatijās.

Peegahjis pee wina, apjautajos par wina ūtavado ūkumju pilno ūkati. „Redseet, ta wiņš eefahka, ešmu weens pats palizis. Bijām pulzinsč, kad preefķi dašham nedelam ūrsemē atstahju. Želā ūslima mani peederige — te winam balīs aīsrāhwās un azīs at-mirdseja ašaras, — dašhus no teem apraku ūwēščā malā un wehl atlukūšhus pašaudeju nelaimigā brihdi ūauschu buršmā. Tagadīn ešmu weentulis kā koks uš ūlaja lauka. Schās deenas ūvinigajā deevkalpojumā peemineju ūktru no ūaveem mihleem, ūkram weltiju ūveziti uš altara. Wehlos, kā altara ūposchais ūkats man neissustu,

fà dseejmas, kuras şchodeen dseedajām un wahrdi, kuras deewnamā dsirdeju, mani pawaditu nesinamā zelā uš Kreewiju, fur luteranu deewnamu nesin waj redsejchu."

Ko gan weenteesigais, no behdam peemekletais zilwezijsch gri-beja. Ne ko zitu, ka tikai pahrwehrst sawu „sirdi“ par deewnamu, lai şweschumā dsirdetu deewwahrdus un no teém şmeltos şpehku.

Ir leetaina, wehtraina nemihligà ruidens deena. Zelch mani wed zaur meschu. Geraugu ugunkuru un pee ta behgļu ūaimi, išmirkūschu, išjalkūschu un noşpeestā gara stahwokli.

Newaram atraſt weetu, ta zits zaur zitu runajot stahsta, fur pagaidam waretu apmestees uš dsihwi. Kur teen peeprafam, tur muhs atraida, un tā tas eet jau wairak nedelas. Ēsam galigi išmifūschu. Pa starpam kahda wezafa ūeeweete meerinaja ūamejos, ūazidama, gan jau Deewinjsch gahdās, zeresim uš winu. Un teesham gaiditais brihdis bija ūaht. Mans pawadonis, kahds ta apwida turigs ūaimneefs, un pee tam dīli kriſtīgs zilweks, ušaizinaja nelaimigo gimeni apmestees wina jaunā nama plāshajās telpās un baudit wina ūaimneezibas ehrtibas.

Bija mums wifeem tā ap sirdi, it kā pats Jēsus muhju widū buhtu eestahjees ūazidams: Es juhs nepametiſchu bahrius.

Ja, wišpahrigi nemot, behgļu ūiktenis nebija apškausčāms, gan wišgruhtaki ūahjas teem, kas bija apmetuſchees frontes tuvumā, jo tur bes ikdeenischķām raiſem draudeja ari wehl eenaidneeka breežmas.

Slokas pilſehtina atradās diwus gadus no weetas tikai 10 kilometrus no eenaidneeka līnijas, tamdehļ ari winu beeshi apškāudijs. Tā 1915. gādā, daschas deenas preefjsch ūeemas ūehtkeem, granata nonahweja jaunu mahti-behgļi, kuras wihrs kara ūukās bij nosudis. Nelaimigā malte atšahja diwus masus behrnius. Kad pee teem eegahjām, tad tee ar atplehstām azim uš mums noškatijās, it kā gribedami jautat, fur mehs palikſim, kas muhs ušiem? Nesinajām teesham, fur nelaimigos bahra behrnius noweetot.

Peenahža ūeemas ūehtku wakars. Neskatotees uš wišām kara breežmam, pulzejamees deewnamā. Ibhji preefjsch deewwahrdēem eenahža pee manis kahda namamahte un mani uſrunaja ūekoscheem wahrdēem: „Schodeen ūwinam ūeemas ūehtkus. Mums wifeem Deews ūhta kā ūeemas ūehtku dāhwanu Jēsus behrnu, bet es no

wina wehl išluhdjos atževižki weenu mihiu behrniu. Wehlos nemt par ſawu un audzinat weenu no nelaimigeem bahreniſcheem, eſmu jau preefžki wina ſchowakar egliti riſkojuſi.

Tāpat ari atwehras otrām behrnam ſeemasſwehtku durvis. Bet mums, kas bijām ſha notikuma leezineeki, ſchēta, it kā taiſni ſchinis ſeemasſwehtkos engelis, kā reiſi Betlemes laukumā, muhſu wiðū noſtahjees, wehſtitu Deewa leelo miheſtibas wehſti: „Nebiſtāttees, redſeet, jums paſludina leelu preeku, kas wiſeem laudim notiks, jo jums ſchodeen peſtitajs ir dſimis”.

Beigās gribu wehl kahdu ainu minet, pee kuras beeſhi pee-domaju.

Gegreesos reiſi tahdā laikā, tad aīs maiſes truhkuma un dahr-
dības ne labpraht weefus redſeju, kahdā namā pehz naftsmahjās. Neſkatotees uſ gruhteeem laifeem, man uſkrita nama lauſchu laipniba un weefmihiſiba. Sajutu, ka eſmu pateſi kristigā namā. Saruna-
jotees ar namatehwu redſeju, kā zaur muhſu iſtabu pahrgahja kahda
maſa meitenite. Behrnis gan peeder pee juhſu gimenes? es eejau-
tajos. Ja, tas ir muhſu engelitis, atbildeja namatehwu, ſawadi ſmaidiſam. Laikam gan tikai tahds mihiſch wahrdos, kā daschu labu
reiſi tahdu beſ ſewiſchka eemeſla ſaweeem behrneem mehdſam dot, es
peebildu. — Ne, tā es wiſs nedomaju, eerunajās namatehwu, jo
ſchinis gadijumā ir wahrdam „engelitis“ ſatva wehſture. Kahlā
wakarā, tā turpinaja namatehwu, eelausjās pee mums launi laudis,
un gribēja weenu no mums noſhaut. To iſdiſirdejuſchi, mehs leelee
paſlikām tihri beſ walodas un ſaprahta. Tad maſa meitenite, ne
no weena ſkubinata, nometas zelos un ſahka ſkalā hafsi Deewu lihgt:
„Tu Rungs mari wiſu wiſu, glahbi un ſorgā muhſ“. Un redſeet,
laundari, kas pa ſtarpam bij iſgahjuſchi, wairak neatgreesjās.

Noſlauſihees namatehwu wahrdos, es domaju par Jeſu, kā
Ieelako behrnu draugu un winu dwehſeles dſihwes iſprateju. Wiſch
behrnus mums noſtahda par preefžiſihiſmi, ſazidams: „Ja juhs ne-
paſlikfeet kā behrni, tad juhs nenahkfeet debeju walſtibā“. Maſai
meitenitei bija teefcham ta tiziba, kas kalmus pahzel. Un ja mums
peeanguſcheem buhtu tiziba tikai ſinepju graudina leelumā — tad
buhtu mums Lattvijā paviſam zita laimigaka dſihwe, tad launumam
buhtu janowirſas — tad ari mehs kalmus pahzeltu.

Prof. Dr. theolog. A. K u n d s i n g h

Sibirijas Taigā.

Ākā launs īapnis gul aīj mums kara un behglū gadi. Jau
dejsmit gadus pāstahv Latvijas valsts, uī drupam fahkuši selt jauna
dījhwe. Mehs jau fahlam aismirst leelās pahrbaudijumu deenas.
Kas fahdreijs īchēita kā pāstardeenaš poīts, wehstures notikumu gah-
jeenā ir kluvis par jaunas deenaš fahkumu. Tomehr ir labi, ja fahd-
reijs atzeras bijušcho. Un kād muhju deenās redsam augam daudžus,
kas no leelajām gruhtibam wairs neka nešin, kas ūwās prāfībās
pehž wižadām dījhves ehrtibam un baudam beešhi wairs neprot
eeturet nekahdu mehru, waj ari, kād weens otrs waid un fuhrrojas
par tagadnes mašajām fahpem un neweiksmem, itkā dījhwe zita neka
bes poīta wairs nebuhtu, tād ir laiks, līkt atzeretees tās deenaš, kād
bija ūlubjušchi it w i ū i materialās dījhves balsti, un poīts un nahwe
bija kluvušchi par ikdeenibū — un tomehr tautas ūrds farstak
neka tagad ūwehloja miheštitā un zeribā.

Bes ūchaubam, pahrdījhvotos poīta un jukū laikos Viswarenais
ūwehra muhs ūwros ūltena ūwaros. Ākā tās mehds buht ūchāhdos
līftena brihshos, ahrejās, tikai pawiršchi pēešarvinatās ihpaščibas
saudeja ūwru nosīhmi. Leelīge wahrdi pamira uī ūhpam, pēenem-
tee ūmaidi issuda. Mašķas krita. Žilwēki parahdijās apfahrtneš
azim, kahdi wini pateesibā bija, wižā ūwā failumā. Sehnalaš
kluva redsamas kā sehnalaš. Raugotees nenowehrfchamam poītam
azīs, ne mašums ūhka turetees pēe dewises: ehdīsim un djerīsim, jo
rihtā mirīsim. Bet paldees Deevam, bija ari ūrdis, labajās deenās
maš eewehrotas, ūrās pašpihdeja pa ūelta graudinam. Leelais poīts
teem kluva par modinataju un weenotaju un teem tautas ūhpes
īchēita kā paſču ūhpes un tautas ūltenis un nahkotne ūlwa par
wadošho ūwaigšni.

Àà us grimstofcha fuga mehd̄s atklahtees breefmu brihd̄i ap-flehp̄ta zilweka daba: weens domà tikai par fawu dsihwibū, otrs wižu atdod mihotam draugam waj newarigam behrnam; weens, pirms aiseet nebuhtibā, tuffsho wehl baudu kaufu lihd̄s dibenam, zits pa-wehl Deewam fawu un fawu peederigo dwehfeli un lihd̄s pehdejam mirkl̄im nelauj dsiſt zeribas dſirkſtij, bet droſchīna un meerina wehl daud̄s zitus, — ta tas bija ari ar muhſit tautu un winas dehleem leelajās pahrbaudiſumu deenās. Bijā peenahžis brihd̄is, kad kluva redſams, kas ir a r to un kas p r e t to. Likās, ka daud̄s ſird̄is atbal-ſojas firmā dſejneeka mahrdi:

„Kur tautas wainags ſel un ſeed
Un daud̄s, kas tautai lihd̄ſi eet,
Tur ej gan lihd̄s, bet atſtatu,
Un flehp̄, kas winai eſi tu.

Kur fauns un ſahpes tautu ſpeefch,
Un maſ ir to, kas lihd̄ſi zeeſch,
Tur nahz, lai glahbejs maſs waj wehls,
Un teiz, ka eſi winas dehls.”

(Raudſites Matijs).

Pateſi, daud̄ſi, kas labās deenās bija gahjuſchi lihd̄i „atſtatu” un ſamehrā weenaldſigi ſekojuſchi tautas liftenim, tagad eedegās ſkai-ſtās zilwezigās juhtās pret winu winas poſta brihd̄i. Nebija maſums to latveeſchu, kas dſihwoja ahrpus dſimtenes, uſ Wolgaſ un Dnepras kraſteem, ſchaipus un winpus Urala falneem. Pateizotees ſawai uſnehmibai, zentibai un kreetnām ſinofchanam, daud̄ſi bij atraduſchi darbu, maiſi un iſtiku, eeguhdami zeenu un labu ſabee-drifku ſtahwokli. Daſcheem klahjās ihſti labi, un tee, nodſihwojuſchi ſveſchumā jau weenu, otru gadu deſmitu, nodibinadami tur ſawu gimenes dſihwi, ſahka peerast pee domas, ka wini atraduſchi jaunu dſimteni. Retruhka pat tahdu, kas maſ pamajam bij ſahkuſchi aif-mirſt ſawu mahtes walodu un warbuht deesgan ſen nebij nehmuiſchi rokā latveeſchu laikrafstu. Tagad, kad behglu maſas aifwehlās lihd̄s Maſkarai, Wolgai, Uraleem, Sibirijai, kad ari freevu laikrafsti gan-drihs ifdeenas wehſtija par notikumeem ſursemē un uſ Daugawas kraſteem, par latveeſchu ſtreblneeku pulkeem,— kaut kas ſen aifmirſts

un ūlts pamodās winu fruktīs. Līkās, ka kaut kas jadara, lai dzelstu kahdu wezū parahdu, lai lihdsinatu kahdu aismirstu peenahfumu...

Schinī latīkā atskaneja no Peterpils Latweežhu Behglu Zentral- komitejas ūuzeens, wīzeem latweežheem, organizēt palihdsibas darbu, dibinat behglu palihdsibas komitejas. Sauza Olaws, ūuzas domineki Goldmanis un Sahlitis...

Tas nebija winu ūuzeens ween. Ta bija tautas labā genija, winas ūirdsapšinas balhs. Un radās atbalhs. Uj Wolgas kraasteem, Kreevijas ūirdi Maſtanā, Ukrainā, Kaufaſā, tahlaļā Sibirijs, wīfur, kur bija cīsflihdūžhi latweežhu dehli un meitas, wīfur, kur lihds ar virmeem peenahkužheem behglu eſħaloneem dīmtenes poſts wīžā ūavā leelumā nostahjās winu azu preefšchā.

Es toreijs strahdaju Walmeerā, tuvā pеefrontes joſlā, ſkolajū ūiminarā, ſkolās, baſnizā. Kara un behglu poſts ari ūheit bija līzis ūewi manit wīžā ūavā ažumā lihds ar pirmiem atnahkužheem behglu pulkeem. Bet tomehr ūhe wīxi wehl atradās uſ Latvijas ūemes. Dīmtenes klehpis tomehr wehl winus aukleja un ūildija.

Tautas brahlu ūidū ūee bija atradūžhi wišmaſ nepeezežcha- maſo patwehrumu. Behrnus weegli wareja noweetot ſkolās. Šweht- deenā nospeestos ūweizinaja dīmtenes baſnizas ūvani.

Bet daudz zitadaks bija to ūiktenis, ko behglu wilnis bija išmetis ūvežchā kraſtā. Šwežchā Kreevijas gubernas waj aprīla ūilfehtā. Starp laudim ar zitām paraſham, ar ūvežchū walodu un dwehſeles iſjuhtu. Ar zitu ūkatu uſ ūeeleem paſaules notikumeeim, ar nepahrprotami naidigu noſtanojumu (ſinamus iſnehmumus at- ūkaitot) pret no tahleenes atklihdūžheem, wiņem eekſcheji ūvežheem „beeschenzeem”, kas ar ūavu eeraſčanos wehl patvairoja jau tā juhtīmās neehrtibas, ūika ūajust pahrtikas produktu truhkumu, ūika ūeltees wiſpahrejai dahrdsibai.

Druhms, ūahpigs, beežchi išmižuma pilns bija winu ūahwoſlis. Un zif winu ūarpā nebija taħdu, kam teħws, brahlsis zihnijs frontē waj pat bija paſkužhi winā puſē — ūursemē. Zif daudz taħdu gimeau, kuru rindās ūlimibas bija ūituſčas ūmagus robus, kam behrni wahrga, mira, bija jarof ūvežchas ūemes ūmiltis. Waj ūhis ūahpes wareja remdet plahnais behglu maiſes reezeens, neezigà tauku waj peena razija, kuru iſſneedha behglu birojs? Zif dīli, dīli ūchinī

laikā tuhksfotšhi ūjutu wezo pateesibū, ka „zilvēks nedīshwo no mai-
ses ween!” Zif labprah̄t ūmti ūchini laikā buhtu atdewusfchi ūtuv
ſchairo deenas pahrtiku pret weenu mihsu, ūrīdi preezinofchu wahrdū
no d̄simtenes ahrem, par weenu mihsota zilvēka wahrdū, par ūtipru,
zeribū dehstofchu pahrlēezibū, ka rihts nav tahlu, ka posts tiks
wehrsts ūvehtibā un behdas preefā.

1915. gada ūemā man bija iſdewiba personigi d̄silak eefkatitees
uſ ūkreiviju aifklihdusfcho behglu ūikteni. Ūakarā qr ūihkojumu par
walsis deenestā ūtahwosfhu darbīneeku gimeau ewakuaziju, mana
ſeewa un behrnini līhd̄s ar daſcheem paſihtameem bija apmetuſches
uſ d̄sihwi ūostromas pilſehztā. Ūemas ūvehtku brihwlaikā es apze-
moju ūwejos. Ūirdejuſchi par manu eeraſchanos, weetejās behglu
komitejas darbīneeki līhd̄sja mani noturet deewkalpojumus weetejā
luteranu baſnizā un iſpildit daſchus zitus mahzitaja ūeenahfumus.
Nahzu ūakarā ar behglu jauno ūaudſi, ūchaurajā istabinaā notureju
eefwehtomo mahzibū. Ūtahweju ūee ūairafu behglu ūapeem. Zahds
bijā ūahkums manām behglu mahzitaja gaitam.

1916. gada pirmee mehneſchi pagahja ūkolas darbā — Walmeerā.
Walas brihsfhi ūika ūedoti darbam weetejā behglu komitejā un ūar-
skanā ūruſtā. Bijā ūotikusfas ūemas ūvehtku un janvara ūaujas.
Slimnizas bijā pahrpilditas eewainoteem. Un ūursemes behglu ar
katru deenu ūkaidraſ ūaprata, ka uſ tuhliteju atgreeschanos d̄simtenē
nav ūo zeret.

Peenahza ūeldeenaſ. Bet ūisapfahrt wehl bija Golgata.
Brihwdeenaſ atkal biju ūostromā. Tad ūanehmu aizinojumu, iſ-
braukt uſ ūamaru, Drenburgu. Biju mahzitaja darbā wehl jauns,
ſalihd̄sinot ar wezakeem amata beedreem, warbuht maſak eestrahda-
jees. Biju domajis ūisu laiku par ūinatniſku un ūpedagogiſku no-
darboſchanos. Ūili biju ūauidſis ar jaunatnes darbu ūkola. Bet
neatlaidige, ūirſnigee aizinajumi no behglu komitejam, ne maſak ūir-
ſnigā ūuņemſhana, pahrpilditee deewkalpojumi, ūstizibas pilnee
ſirschu ūtahsti atſtahja eespaidu. Leela ūeenprah̄tiba garigās ūeetās
bij redsama gandrihs ūifur. Sozialas preteſčkibas ūarp ūaimneeku
un ūalpu, ūrahdeeneeku un ūižoni ūelais poſts bija gandrihs iſdſehſis
waj ūismaſ atbihdijis otrā ūeetā. Doma: ūas buhs ar d̄simteni?
Waj ūina ees bojā? Ūeb warbuht atd̄simis jaunai, ūabakai d̄sihwei? —
weenoja ūisu. Ņevisčki prah̄tā ūalizis gadijums ūamarā, tad

pehz deewkalpojuma ūrīnigi, ar ašaram azīs, ūspeedām zits zitam roku bes iſčekiribas: ūjīskā un garigā darba strahdnecks, pilsonis, intelligents un pat ūzialdemokrats.

Wifs tas lika pahrdomat, waj buhtu pareisi aprobeschotees ar weenu otru nejaufchu apzeemojumu, tād wajadīiba un wehleſchanās pehz dīhribas wahrdā, pehz garigas apkopšanas ir tif leela. Waj naw grehks, muhſchigi ūhdet mahjās, fur palihdīigu roku netruhkfī, atstahjot ūfchēhligā līktēna warā tahlumā aiflīhdūfchos? Waj ti-zība un mihlestiba, waj Kristus wahrds atlauj tahdos laikos apmeerinatees ar fahrtejo deenas peenahfumu iſpildīfhanu, tād kaut fur tahlu, atrauti no dīmtenes, ūkumīt, gaida, zerē tuhfstoſhi un atkal tuhfstoſhi ...

Tād peenahža waſara un laikrafſtos bija laſams Peterpils behglu Zentralkomitejas aifrahdiſums, ka behgki Sibirijsā ūeprāfa garigo apkopīfhanu, ilgojas pehz deewkalpojumeem mahtes valodā, luhdī, lai eefwehta jaunos behrnus, tād weens no pirmeem, kas ūe-teizās, biju es. Un drihs pehz Jahneem atrados jau zelā, Peterpils-Drutskas ahtrīvīlzeena ūupejā, kas weda mani pretim manam zela mehrķim — Reetumſibirijas behglu nometnem Omīkas, Tomīkas, Nowonikolajevas un Kraſnojarſkas gubernās. Par palihgu un zela heedri biju paņehmis ſew lihds jaunu ūkolotaju, Walmeeras ūeminara absolventu, lai buhtu tāhds, kas waretu palihdset rafstu darbos, iſpildit ehrgelneeka peenahfumus, aſiſtet mahzibū paſneegfhanā.

Reetumſibirijā, tāpat kā ūchaipus Urala ūalneem, gandrihs waj ūatrā ūilhehtā, pažaules ūaram iſzelotees, wareja ūastapt ūelakū waj maſaku ūkaitu intelligentū latveefchu, kas ūastahdījās no walsts eeredneem, inſcheneereem, mehrneekeem, durbineekeem peenaiſaimniezībā un tirdsneezībā, ūaravīhreem un t. t. Ženīfejas un tāhlačās auſtrungubernās teem ūehl ūeweenojās politiſki iſſuhtitee, ūivīſki tee, kas ūodu iſzeeta ūopſch 1905. gada. Šeem ūilhehtās iſkaſi-teem latveefcheem, kā ūkaitliſkā ūinā daudz ūipraks elements ūe-weenojās latveefchu ūihdumneeki — ūolonisti, kas pagahjuſčā gadu ūimitena aſtondeſmitos un dewiadeſmitos gados bija iſzeloujuſchi no Latvijas — ūidsemes wideenas, maleenas, ari Latgales un ūem-gales, pa ūelakai dalai muijschu ūaudis un ziti ūessemneeki, un Sibirijsā atraduſchi ūen fahroto ūemi un jaunu dīmteni. Ūpīnesda-

mees Sibirijsas mīhschu mēshos (taigā) waj ūtepē, tee ar milsigām puhlem bija lihdūjchi ūv jaunu ūmi un, eewehrojot ūmes labumu — ta pa leelakai dałai bija augstačā labuma melnūmē — eekopužchees pahrtizibā, pa dałai pat turibā. Iđdewigi pahrdodami ūena u. ž. rāšchojumus, gahdadami ūv zaur Wladivostoku amerikānu laukšaimneezibas maſchinas, tee ūmkopibā bija aisssteigužchees preefžchā apfahrtejeem ūbireežcheem — „tſchaldoneem”, kā ari ūiteemi eenahzejeem. Iſleetodami zaur ūmītem ūeſčkirtos freduſus, tee ūv weetam bija užehlužchi pat preefžchihmigus ūku namus, kurās latveežhu tautibas ūkolotaji pulzinaja jaunatni un ūzentās attihstīt ūbeedrižku paſčdarbibu. Tīkai wiſi ūhee gar leelo Sibirijsas dželszelu un tahlak taigā un kānos, gar ūpem un Sibirijsas leelo traktu iſkaiſtee latveežhi lihdī ūhim bija džihwojužchi gāndriži bes katra kontakta un džihwakas domu iſmainas ūwā ūtarpa waj ar wezo džimteni, nerei aismiirsdami ūkaidro latveežhu walodu un, kās ūhmejas ū attahlač džihwojožcheem ūloniſteem, tahlu pakal palikdami ūwai džimtenei gara ūkulturā. Bet ūsleelakais ūaunumis, ta ūehkla, kā welnis bija ūaiſijs ūinu džihwes ūihrumā, bija nahwejožchais ūchidrums, paſčhu tezinataiſ degwižns jeb „kāndžha”, kuržch daudsām, daudsām ūlonijam bija ūluvis waj par ūeenigo „ſpehka” un „preeka” ūrotu.

Kā ūloniſtu, tā ari ūitu Sibirijsas latveežhu ūlūfai ūturuhpigai džihwei ūdarija galu paſaules ūaržch un ūvižčki ūchurp atžweestais behglu wilnis. Waj nu atzerotees ūahdus ūadneezigus ūkarus ar ūahdreisejeem iſzelotajeem, waj ari wairak waj maſak nejaužhi, ari ūchurp bija atklīhdis ar garajeem behglu ūlzeeneem ūeens otrs behglu ūſchalons, un ūnewen ūilfehtās — ūispapreežch Ūmfā, Ūomfā, Ūoronikolajevfā, Ūražnojarfā, bet ari maſakos ūentros un pat attahlačās latveežhu ūlonijās tāhdā ūahrtā bij ūadees ūgaidits latveežhu ūepluhdums no džimtenes. Ūarbuh ū Reetum ūbirijsā džihwojožho 20—30.000 galvas ūelais latveežhu ūopſkaitis tāhdā ūahrtā bij ūeeaudžis par ūahdeem 10—20.000 latveežhu behgleem, ūueem nu bija jagahdā ūsturs un, kur ūeſpehjams, ari ūarbs. Paſčha ūchi ūnotuma ūoſihe bija milſiga. Ūastapās ūeinas un tās paſčas ūtautas diwas dalas, kās ūopžch 25—30 ūadeem katra bij džihwojuž ūwū ūihwi, un lihdī ar ūtnahzejeem no ūatvijas — waj, kā ūbirijsas ūloniſti ūiza, „no ūassijas” bija ūtnahkuž ūineem

lihdī Sibirijas taigā daļa no latvees̄hu tautas dwehſeles, winas pehdejo gadu deñmitu pahrdſihwojumeem, winas kara ſchaufmu ra-ditām ſahpem, bet ari ſlepenām, ſirdi dihgſtoſchām zeribam.

Tahdi, apmehram, bija tee mums toreis ſweſchee ap-stahkli, kuru preeffchā muhs, t. i. manu zela beedri un mani, no-ſtahdija muhsu uſderums. Garigas apkopſchanas Sibirijā iſkaſſi-teem latvees̄cheem toreis nebija bijis gandrihs nefahdas. Leelakās pilſehtās gan bija maſi luteranu deewnami un pa mahzū mahzita-jam. Latvees̄hu kolonijas, wiſmas weeglaſ ſaſnedſamās, ari reiſ gadā apbrauſaja luteranu mahzitajš. Bet ari tas pehz ſawas tau-tibas bija wahzeetis un tikai ar puſlem wareja nolafit no latvees̄hu agendās deewgaldneeku waj kriſtibas liturgiju. Laſitajš weegli ſa-pratis, kā tahda apkopſhana, it ſewiſchki kara pirmajos gados, kur tautibu jautajums un atteezibas pret wahzees̄cheem bija kluvuſchās aſas, drihsak wehl pawairoja neapmeerinatibu. Ar wiſeem ſcheem apstahkleem jaiffaidro ta pateeji nepeedſihwotā ſiržniba, ar kahdu tagad behgli un weetejee ſagaidijs ſawu latvees̄hu mahzitaju. Nav jaaiſmirſt, kā muhsu marſchruta dehļ un laika iſmantoſchanas labā mums daudži weetās nahjās noturret deewkalpojumus darbdeenās. Tā peem. Sibirijas „Aluknē” paſchā ſeena laikā, ſapulzinot ſeena plahwejus un apkahrtejo zeemu laudis turpat uſ noplautās plawas, leelo zeedru ſoku ehnā, waj atkal Atžchinffā, Novonikolajewſkā un zitur darba deenu wakaros, mihiſu zilweku un labwehli priwatos djihiwoklos. Kur gan wiſur mehs neefam zehluſchi ſawus altarus: te kahda latvees̄ha dſirnawneeka dahrſā, dſeedadami ſawu korali wehla wakara ſtundā, kamehr pa leelo Sibirijas dſelszelu gaxam dahrdeja Wadiwostokas wilzeens ar kara materialeem; tur atkal kahdā paſchās taigas wiđū zeltā latvees̄hu ſaimneeka ſambari, kamehr ahrā lija ſeetūs un ſlausitaji lihdī pehdejai weetai bija peepildijuſchi wiſu „baſnizu” lihdī ar blafus telpam. Te aprinča pilſehtā, kahda ſko-lotaja priwatdjihwokli, kuru tas bija plahchi atwehris wiſeem deew-kaļpojuma apmekletajeem, te atkal glihtā ſkolas namā, kur ſolos ſehdeja ſlausitaji un dſeejmas wareja atſkanet harmonija ſkanu pa-wadibā... Tas wiſur radija tahdu noſkaojumu, kahdu zitur wairs neeſmu nekad peeredſejis. Un ſtahwot wareno ſoku ehnā, redſot ſawu preeffchā no darba atnahkuſchos laudis, zitus apmetuſchos ſahlitē, zitus wehl ſtahwam ar grahbekli ročā, newilžhus ažu preeffchā iſnira

ainas no ūnās Galilejas un pirmo Kristus mahzeflu mīšijas darba...

Kā eewads wišam turpmakam darbam bija pirmais deewkalpojums Kurganā, ja nemaldoš, Omškas gubernas aprīķa pilſehtā. Bet ak, īhi pilſehta! Melni, lipigi, kā piķis dubli pahrlahja eelas lihds zelgaleem, weetam pahrvehršot tās par neisbreenameem purweem waj esereem. Kā ne kā aiskulamees gar ūhtmalam pa wižadām sahau tekam lihds dīselsszela wirsinscheneera, muhſu tauteeščha Kr. ķga dīshwokslim, kas mums laipni erahda istabu. Wina mahjai dīshwos fakars ar pahrejeem Kurganas behgleem, jo ari pee wina peemetuščees radineeki, kas wahzeesheem tuwojotees išbehgušči no Sefavas. Wafars paeet, klausotees nama tehva ūtahstā par to, kā buhveja leelo Sibirijas zelu, par Sibirijas taigas ūtahdu un dīshwoneeku walsts brihnumeem, par muhſchigi zaursaluščo ūmi Sibirijas taigas rajonā. Otrā deenā iſſludinats deewkalpojums weetejā luteranu baſnizā, kuru ustur galvenā ūkārtā weetejee dahni (iſweesta eksporta ruhpneezibas waditaji). No rihta, stundu waj diwas pirms deewkalpojuma, laipnais nama tehws muhſ aīswed uſ deewtnamu. Kamehr iſmehginam ehrgelites, aīs muguras nemanot ūapulzejuščees pirmee klausitaji. Koralas ūkanam norimſtot, atſkatos atpafol, jo dīsrdu ūchuksteenus. Nedšu dīšili aīſkustinatus laudis, kuros wairak kā gadu nedīrdetās mihlaš ūkanas bija niodajusčas atminas par ūahdreibejām labakām deenam.

Ta bija pateiziga draudſe, kuri ūheit un zitur nahjās ūprediki teikt. Gandrīši wiſi pēeauguščhee deewkalpojuma beigu dalā pulzejās ap altari. Ta pateesi ūchinī brihdī bija brahlu ūaimē, kas no Kristus rokam ūanehma dīshwibas maiji ūtāvām ūirdim... Wahrdi pa leelakai dalai ūen buhſ aīsmirsti, bet, kas ūin, warbuht tas debeſſakords, kas eefkanejās weenā otrā dīwehſeles ūoflē, trihž wehl tahlač...

Tas tikai bija eewads, preludijs turpmakam darbam. Garam Omškai, Novonikolajevſkai un Tomſkai (luxus gribejām apmeklet mahjās brauzot) deuvanees tahlač uſ toreisejo galveno Reeturū ūbri-rijas behglu apgaħdes zentru — Krāſnojarkas pilſehtu, kuri bija ūkuht ilgakam laikam par muhſu galveno mitelli, jo ūheit tuwakā un tahlačā apfahrtinē (50—200 km.) atradās galvenās lat-

weesčhu kolonijas, ko bijām domojuschi apmeklet. Kražnojarska jau atrādās isdaudsinatās „taigas“ rajonā, ar kuras ihpatnejo dābu un dīlhvi mums drihsumā nahzās eepasihtees. Pehz 2 deenam ūjsneidsām ščo Zemiseifkas gubernas galwas pilſehtu. Tai, kā daudsām Sibirijas gubernas pilſehtam, bija weena waj pahris „moderņu“, tihri amerikanišku eelu, ar aſſaltu un plateem trotuareem, ar apgehrbu un modes preſchu weikaleem abās eelas puſēs, ar gubernatora pili, Valsts bankas ehku, weenu waj diwām leelām weeſnizam. Bet lai laſitajs nejautā, kahdas iſſkatijās blakus eelas, kahdi pu-tekli, kahda netihriba rehgojās pretim 100—200 ſoluš tahlaſ. Čhdeenu atleekas, mehfli, pat nosprahguſchi mahjas dīlhvneeki gresnoja paſchu eelas widu! Tā tad pirmais ſpoſchums bija tikač lehčā parahdes „kultura“, ko war radit nedaudz gados, ja ir nauda, bet nekas wairaf.

Kad wilzeens peestahj ūstājā, muhs jau pa gabalu ūweizina Reetumſibirijas pilnvarotais latv. behglu leetās, labais Sibirijas dīlhves pasinejs, 1905. g. „emigrants“ A. M. Winčh paſpehjīs jau noorganisēt wiſu marschrutu, iſſuhtidams no ūsava behglu biroja uſ wiſām puſem ūnas par noturamo deewkalpojumu weetu- un ūtūndu. Bet kā tad 1905. g. rewoluzionars, tā daſčhs jautās, wa-reja ar tahdu interesī, jeb labak ūfot, pat entuſiaſmu, uſnemtees deewkalpojumu noorganisēchanu, aktiws rewoluzionars, kas war-buht pats 1905. gadā weenā otrā weetā bija ūaiſijis proklamazijas baſnizaſ preclīchā waj turejis runas ūem ūarkanā ūaroga... Mihlo laſitaj, tas nebūj weenigais starp 1905. g. emigranteem un iſſuhtiteem, kas ūcheit Sibirijā muhju deewkalpojumos no wiſas ūrds dsee-daja lihds wezos ūralus un lihds ar wiſu draudi ūarsti luhdja Deewu par ūervas tautas likteni, nemač nerunajot par teem dascha-deem weideem, kā wiņčh praktiſki ūeizinaja un atbalſtija muhju darbu. Nebija maſums tahdu, kas tagad nahza eeſvehkit ūervas laulibas, neſa ūristit behrnuſ, atvehra ūravus dīlhwoſlus deewkalpo-jumeem un garigam darbam.

Man ūcheeet, Weens, kas ūeelaſ par zilwekeem, bija runajis uſ wiņu dwehſelem garajā ūeſchneezibas nafti, ūrds wairaf kā weenu reiſ bija ūkuſi neiſturmās ilgās un ūchehlabās. Un dwehſe-les paſrdsiſhwojumu ūarstajās uguņis daſčhs ūhks aifſpreedums bija

iskušis kā wafks. Tā atkal reiž bija pēpildijuſees wežā pateesība, ū dzejneeks eetehrpis ſihmigajos wahrdoſ:

„Kas wehl nekad nāv, ūlauſts ūtavā garā,
Uſ failās ūmes gulejīs,
Tas tewi nepaſihiſt, tu Augſtā wara!“

Daudz tiku runajis ſchinīs aprindās par tizibas jautajumeem. Daudz labak ūhku ūprast weenu otru muhſu „ūmes baſnīzaſ“ un garidſneežibas kluhdu. Daudz tika prah tots un domats par brihwas, nazionalas tautas baſnīzaſ eeſpehjamibu, kad Latvijai buhs auſiſ brihwibas rihts. Peezi mehnēſchi wehlak, kad biju eevehlets par teologijas dozentu Terbatas universitatē latveeſchu praktifkai teologijai, Kraſnojarſkeſchi, atzeredamees muhſu pahrrunus un fo- pigos pahrdſihwojumus, eepreezinaja mani ar ūtavu ſirſnigo apſweikumu.

Apbrihnojama bija ta roſība, ar kuru A. M. mums bija ūaga- tawojoſ zelu un augligu ūemi. Apfahrtejo koloniju zentros bija iſſi- noti deenkalpojumi, eeſwehtamee ūsaizinati eepreekſh eerastees uſ ihſu pahrbaudi un pahrrunu brihdi, paſchā Kraſnojarſkā ūarunata weenai ūwehtdeenai baſnīza. Kā weens no weetejās ūtrewu awiſes galveneem redaktoreem A. M. bija ſchinī ūlapā eeveetojis ūneven garus rafſtus par Latviju, bet ari aſrahdijuſ par behglu ma- ūitaja un Petrogradas Behglu Zentralkomitejas piļnwarotā eera- ūchanos. Un ar ūapeem neiſſiſtſtoſcheem ūtahsteem par Šibiriju, winas dabu un paraſčham, par pirmo latveeſchu koloniju nodibi- naſchanu, par ūkolam un ūabeedriſko džihvi latveeſchu ūtarpa, par leelo, wiſpahrejo „kārdschas“ ūtiſumu, ūrafsturodams gan latvee- ūchu kolonistus wiſpahr, gan atſewiſčku koloniju laudiš, wiſč ūneven mums ūneeda ūpeeezeſčamo informaziju, bet ari ūgatawoja muhs muhſu darbam.

Darba plans, kuru A. M. bija iſſtrahdajis, ihſos wilzeenos bija ūchahdos: papreekſh apfahrtejās kolonijas, tad paſchu Kraſnojarſku.

Tad nu ari jau otrā deenā ūahkām ūtavu apfahrthrauzeenu. Nr wilzeenu lihds ūahdai ūtazijai, kuras wahrds jau ūeemirſees, no tureenes ūpatnejā Šibirijas „dwukolfā“ — ūeenfahrſhos, uſ behrſu fahrtim ūaſitos ratos — zaur leelo, muhſchigo „taigu“ (muhſcha meſchu), gabaliem gandrihs beſ ūela, gabaleem atkal pa wezo Šibri-

jas „traktu”, t. i. ūchoſeju, kura bija weeniga ūtikfmes ahdere pirms leelā dſelſszela iſbuſhves, un taħlač atkal pa weentuleem mescha ze- ſeem. Muħħju pawadoniš wiſu laiku tureja rewolveri rokā, minedanis tās weetas, kur pehdejā laikā notikuſchi uſbrukumi. 40—50 km. Sibirijsā nax nekahds zela gabals, tos nobrauz 3—4 ſtundās. Laiks pagahjā ahtri, apſkatot warenos llokuſ: wahzſemes egles (larix europea), zeedruš (muħħju preedem lihdiſgiuſ, tikai daudſ platakuſ, ar gaxām ſkujam un milsu tſheeckureem), egles, pichtas, fuđrabegles un z. Un tad ſchi wegetazija meſchā, plawās un klajumos: muħħu dahrja peonijas (farminkrahħaineem ſeedeem), daſchada weida lili- jaſ: dſeltainas, eejarkanas un z., wiſas zilweka augumā — ar wa- reneem ſeedeem, bet — wiſas beiſ ſmarſhas. Sibirijsas roſes un lilijsas nejmarſcho, paſtaidro muħħju pawadoniſ, un ſibireeſha ſiſds nepaſiħt dweħfeles ſmarſhas un maiguma. Taħlač dabujàm re- djet, fa lihdiunneeki teef galā ar milsu kokeem, kuruſ neveens zirwiſ, neveens sahgiſ newar nogahſt: peelaifch uguri, kamehr ſwekkinais ſtumbrs iſdeg un ruðens weħiſch darbū pabeids. Klaufijamees ſtaħħtā, fa taigas lihdiunneeks pawada garo ſeemu: medidams fuđrablapħas un zitut meſchā ſweħruſ, traufdams zeedru tſheeckurus no ſirma- jeem kokeem, lai eeguhtu ſweħraħdas un reefstus pilſeħtas tirgum.

Kaċedami laiku farunās, nemanot bijām nobraukufchi labu zela gabalu. Tuvojamees pirmai latweeſhu lihdiunneeka fehtai Taimiñkas rajonā. Ur aifturetu elpu gaidam pirmos eespaidus. Te pateeſi, fok i paſčikas, parahdas jaunā ſaimneeziba. Ħekas tasi- tas no apaleem wahzſemes egles balkeem. Pa meſchā tafu naħf pre- tim ſeeweete. Dodam labdeenaſ. Bet nejaprotam, fo wina nes lee- lajā bħodā? Wa{j uħdeni no awota? Ukt nè, no ruðsu graudeem tezinato ſiħwo, kuru fatras ſaimneeks raſħo kahdā meſchā pa- flekptuvé!

Tee bija pirmee eespaidi. Weħlač redsejām ſchi ſħaujiġiġa ra- ūchojuma behdigas ſekas. Ne tik ween, fa tajās kolonijās, kur eejak- nojuſees kandisħas ruħpneeziba, ſaimneezibas iſſkats daudſ behdi- gaſs, ſchiſ meſchonigais dſehreens ari zilwekeem panem wina zilwe- zigō iſſkatu, nomehrdè wina dabifkaſ ūtikfmes pehz tiħribas, gli- tumia. Bet wiſbehdigakais ir tās ſiħmes, kahdas wiſħi uſspeeſħ nahkamai audsei. Skolotajs rahdija weħlač ſalihdiſinofħus datus par behrnu weſelibu, gara daħwanam un fejnem no pagasteem,

furi wehl ūamehrā brihvi no ūchi netikuma, un ziteem, kur tas seed jau gadu dešmiteem.

Toreis wiſi domajām un ūolijamees: kad Latvija buhs brihwa un patstahwiga, tad nedrih kst tur buht weetas tautas apdsirdiſchanai...

Tā bijām ūaſneeguſchi Taiminſkas koloniju. Apmetamees pee fahda ūaimneefā, kas iſpilda „pehrmindexa“ peenahfumus. Wina mahjās leelaks kambaris, kas jau uſposts rihtdeenas deewkalpoju-mam. Tikai par wehlu eſot dabujuſchi ſinat par mahzitaja eeraſcha-nos. Pateikuſchi gan tuvakeem ūaimineem, bet tahlakos zeemus ap-ſinot neefot bijis eeſpehjams... Dodamees pee meera. Guļas weeta ūataſiſta gubenī. Otru deenu lihſt leetus, kas reti gadas zentralā Sibirijā julija mehnēſi. Ahra noturet deewkalpojumu naiv eeſpeh-jams. Dodamees uſ kambari. Iſtaba ſmiltim iſkaifita, ūaleem ūa-reem noſprauſta, gluſchi kā dſimtenē. Netruhſt dſeeſmu grahmatu, — tas weža paauđje glabā kā ūwehtumu. Dſeeſmas dſeed ūirſnigi un labi ari beſ ehrgelem.

Runaju par maiji, kas zilwekam dahrgraka par laizigo maijēs reezeenu. Atgahdinaju dſimtenē pawandito jaunibu. Tur zeestās pahrestibas, tur peedſihwoto behrnu deenu ūauli, ūwehtrihtus dſimte-nes baſnizā. Aisnehmu uſnahkuſhos poſta gadus. Atmodu no weenaldſibas meega. Kāra ūauzeenu. Ūwehſeles ilgas pehz jauna rihta, pehz jaunas Deewa deenas. Weenojamees luhgſchanā par peemakleto dſimteni, par klihſtoscheem bej dſimtenes tautas brahleem...

Tur nebija wajadſiga nekahda dailruniba, tur peetika ar ween-fahrſchu ūirſdu walodu...

Daudji gahja pee Deewa galda. Ari behrnu bij prahvs ūkaiti, ūkesus neſa pee kriſtibas... Kluſi, wehrojoſchi iſturejās ūanahku-ſhee, ari wehl tad, kad deewkalpojums bija beidſees. Weens otrs raudaja. Kā ūotika wiņos?... Ūahku dalit grahmatinas behr-neem. Pahrbaudiju, waj prot ari latviſki laſit... Bet likās, ka dſihwiba negrib ūaiſitees. Kapehz ūchi ūluža atturiba, domaju es, waj nebiju warejis atraſt zelu uſ ūirdim?... Kā wehlač ūrahdiſčas, wiſs ūotikuſchais bija pahraf neparaſts, neikdeeniſchks. Gadu de-ſimiteem koloniſti nebija dſirdejuſchi deewkalpojumu ūkaidrā latvee-ſchu walodā. Wiſu ūaiku wiņu garigais zilweks bija dſihwojis no

atminam. Tagad tee bija pеefahrujchees tagadnei, kam jaunam, negaiditam, gandrijs nesaprotamam... — Diwas deenas wehlaf, jwehtdeenā, deewkalpojums notika 25 werstis attahlā Kamenīskā. Kad deewkalpojums bija jau pušē, redsam eerodamees garā rindā tahlumneekus, fahdus pahri ūmits zilvekus... Kā israhdijs, tee bija muhſu Taiminīskas laudis, kas nahkužchi otrreis noklausitees, pehtit un isprast jauno wehsti no džimtenes. Jauna lihduma widū stalti pazeħlās jauna Kamenīskas škola. Diwstahwu ehka, ar leelām, gaiščām klašem, školneeku gulamistabam, školotaja džihwołli un leelu fahli ar fahdām 400 īehdweetam. Jaunzeltnie, kas tikko pabeigta. Ulszelta ar ūmistes eestahſchu palihdsibu. Kā gabals no Eiropas kulturas Asijas muhſcha meschos. Skolas dwehſele — winas pahrsinis, školotajs Ē. — raumeneetis. Lihdumneefs iſgħiħibas darbā. Skolotaja džihwołli atradužchi patwehrumu behgli no Leelwahrdes... Sestdeena. Geradužchees wezaki ar eejwehtameem behrneem. Deena paeet īagħatavojčanas mahżibās, kirkas noklaužas ir wezs, ir jauns. Pa starpam dseedam paſiħtama kās djeefmas. Mans zela beedrs un es pats pahrmainuš pawadam tās u jaunā, nupat eegahdatà harmonija. Kad beidsas stundas, negrib ġeħkirtees. Kas par eemeſlu? Taigas eemħiħneeku ausis fà ar burvja īpehku wal-đsinajis instruments, kura škanas teem eesagužħas firdiſ. Ja-īpehle atkal un atkal. Drihs iſſmelts muhſu faneħhrā neleelais repertuars: paſiħtama kee korali, seemas īweħtku djeefmas... Bet jaħahl atkal no gala. Beidjet atrodam wehl kaut fur V. wiſpahr. Djeefmu īweħtku nojħu burtnigu. Wiħtola: „Tu, kas mihti debefiſ“ iſſauz wefelu aissgrahbtibas weħtrui. Ir eestahju ūs jau julija wakara krehħla, kad klausitati īsklihx katra ū faru puši. Ta meħs ar faru īpehli, kas ar kulturelās Eiropas meħrogħu meħrojot i par māħkflu fanktees nedriħstetu, Sibirijs kolonisteem bijām kluužchi par īweħtas firſħu mahkħla paudejeem...

Sweħtiwakaram jeko jaufa, faulaina īweħtdeena. Wifl pazilati, jo ir ūs kaidrs, ka deewkalpojums waręs notift školas preekċiħa, sem filajam Sibirijs debefim. Drihs ġataisits altaris. To gresno salas wiħtnes un Sibirijs taigas krahħħnej ċeedi. Gar laukuma malam jařprausti behrji... Schahdas tradizijas nesuħd, kaut ari gadu deſmiti un tuħkfstoscheem juħdħi ġeħix latwieħħi kolonistu no džimtenes. Uu eejweħtamō behrnu ūs mata tahd, fahdu to mah-

tes un tehvi wehl glabā ūrdī no ūtveem jaunibas laikeem. Varenī ūkan wežā koraļu meldija „Ač Jerusaleme modees“. Alzinošchi glahsta ūrdis Peſtitaja balsī dīeejmā „Man pakal wiſi kriſtiti“. Pehž pabeigta ſpredika jaſaka wehl otrs, jo eeraduſchees, ar nokarevſhanos, pahris ūmīts Taiminškas koloniftu. Aisluhgſchanās atkal dīimtenes un behglu liftei weeno ūrdis. Starp zitu peeminama maſa meitenite, kas ar ūtvas mahtes radneezi no Aisputes waj Grobinas deuſeefes behglu gaitās un atklihduſi lihds ſchejeenei. Mahte, wahzeescheem eenahkot, paſikuſi Leepajā. Bet tehm̄ — strahdā kā ahrſts otrā ūmes lodes puſē, latveefchu kolonijās Brasiſlijā. Bijuſi atbraukuſi ar mahti pirmo reiſ ūtā muhſchā Kurſemē, kad iſzehlees leelais kaxſch. Tagad tas maſo dīimtu iſſehkihiſis uſ trim daļam. Waj maſa behgle pehž beigteem ūra gadēem atkal redſejuſi ūtvejos?. Waj tehm̄, mahte to atkal ſlehuſchi ūtvas rokhs? To ūt ūtai Deew̄s. Bet es, ūchis rindinas rakſtot, ūhūtai kluſu ūtvezeenu ...

Tā mehs nedelas diwas brauzām no weetas uſ weetu, no zeema - uſ zeemu. Kluſvennajā, Sibirijs Alukhnē, Sibirijs Oſtrovā un zitās weetās, kuru no ūtakums ūtahſtija par koloniftu kahdrejego dīimteni, mehs zehlām ūtavus altarus tam Tehwam, kaxſch paſiħst ūtvejos no weenas juhras lihds otrai. Šeena plāvā, meſcha malā, ūkolu telpās, weenreiſ kahda turigaka latveefchu dīirnawneeka L. kga dahrſa ūpenes preefchā. Waſaras rihta dīidrumā, dīeſtoſchās deenas ūluſumā, kā kuru reiſ. Ar muhſu deenu ūkanam jauzās ūzezo ūimtgadi go ūzedru ūku ūchakona, bet ari garam ejoſchā dīelsszela wilzeena dahrdas. Mihli ūlweki mumis wehra ūtva nama durvis. Wehlak ūee galda waj behglu ūpulzē bija jaſtahſta par dīimtenes leetam.

Kraſnoja rſka ūtva ūtvižā deenvalpojuſi bija ūkaiſt un ūwinigs, ūpedalotees ari dāudzeem iſſuhſtiteem.

Atſchinfka ūtſnigais ūkolotajs O. ūungs — wiņš tagad pahrnahžis Latvijā — bija atvehris ūtuvu mahju deenvalpoſchanās ūarihkoſchanai. Tur starp ūtēem tahlumneefem bij eeraduſes kahda weza mahte, mehridama ap 100 werſtis garo zela gabalu no ūtvas dīihiſes weetas, Altaja ūkunu nogahſēs. Winas ūteinigā wehleſchanās bija bijuſi, ūt preefch nahtves wehl baudit ūv. wakar-ehdeenu.

Altſchinſkā, ſtažijas turvumā, dſili ſatrizinati ſtahwejāmī pēc garajām kapu kopinā rindam, ſem kurām guleja behglu eſchalonoſ miruſhee behglu behrni, kas ſtažijā iſlifti no wagoneem, neraugotees uſ wezaku luhgſhanam.

To m ſ kā bija deewkalpojuſ ſ weetejā baſnizā.

N o w o - N i k o l a j e w ſ kā muhs ſirſnigi uſnehma behglu darbneeki, peelikdami daudſ puhles, lai luhgſhanas brihdis iſnahktu jaufk uſ ſirſnigs. Baudijām weeſmihſibu iſch. R. fga dſimtā.

O m ſ k a likā latweeſchu behgleem pahrpildita. Pirmais, eepreefſch iſſludinataiſ deewkalpojuſ ſ ſija tikai eewads, kuram uſ weetejo behglu luhgumu ſekoja otrs, darba deenās waſarā. Bes tam no Omſkas bij jaſbrauz uſ latweeſchu koloniftu nometnem „Latijchowku“ un „Saltikowku“, weenigām weetam Sibirijs, kur eſ latweeſchus pehz freevu parauga redſeju dſihwojam ſahdſchās. Lai gan zela gabals lihds tureenei pehz muhſu apſtahkleem nebijs nekaſhds maſais — ap 60 werſtis — tomehr mehſ to weizām ar iħſti ſibirijsku ahtrumu 3—4 ſtundās, mainot ſirgus pehz ſatrām 15 werſtim. Brauzām pa lihdsenu ſtepi, flehgtos, ar audeklu apjuuntos ratos — melnſemes puteklu dehl, kas tomehr neſfatotees uſ aij-ħargu lihds eekluwa ratos un muhs nokrahjoja melmuſ kā uehgerus. Brauzeena rihkotajs un mans paſadonis bija Omſkas ſemes mehrneeks R. fgs, kuram, tāpat kā ſarvam ſaimneekam eſmu daudſ pateižibas parahdā.

Ar deewkalpojuemeem Ķju menaſ pilhehtas parka pawiljonā noslehdſās muhſu brauzeena programma.

* * *

*

Kopſch tā Laika ir pagahjuſchi 13 gadi. Leelas pahrmainas efam redſejuſchi noriſinamees ſarvu azu preefſchā. Daudſeem, kas toreis klihda ſwefchneezibas gaitās, aſaras fehdami, Deewoſ ir lihds eekluwa ſahdſchā ſimtenē. Lihds ar wineem pahrnahkuſchi ari daudſi ziti Sibirijs latweeſchi: ar behglu eſchaloneem, pa juhras zelu, kopā ar latweeſchu kara wiħreem. Daudſi latweeſchu koloniftu dehl li weħlaſ eestahjuſchees Troizkas un Imantas pulkos un pahrnahkuſchi ar teem Latwijā, pagreedami Sibirijsi uſ wiſeem laikeem muguru. Koloniftu leelakā dala turpretim, it ſewiſchki widejā pa-

audſe, ir palikuſchi uſtizigi ſarvai taigai, ſarvai otrai dſimtenei, ja-
wai lihdumneeka dſihwei. Un tomehr, — waj ari wini naw muhſu
brahli; waj teem mums jabuht maſaf dahrgeem, tād tee atrodaſ
tahlumā, launu waru eelenkti? Waj ſrdij Iai ir weenaldfiga doma
par winu lifteneem? Droſchi ween ari wini wehl glabā atmikas
par teem laifeem, kaſ winu dſihwē eeneja leelaku ſavilkojumu. Deb
wini eestiguſchi weenaldfibā un trulā materialiſmā, atteifdamees no
zihnas pret gara tumſu, poſtu un iſwirtibū? Kas ir winu wadonī,
winu garigee modinataji? — Par wiſu to mums truhſt noteiktu
ſiu.

Lai tomehr buhtu kā buhdams, famehr buhſchu dſihwō, aij-
ween labprahat atzereſchos ſawas behgļu mahzitaja gaitas, kaſ mani
weda ſakarā ar tahlumā aijſlihduscho tautas dalu un dſili lika man
iſjust dſimtenes lifteru atbalſi Sibirijas taigā. Un wehl tagad,
kad man no augſtſkolas fatedra jarunā par kriſtiņas tižibas pirm-
laifeem, beeſchi ſajuhtu kā leelu laimi, ka toreis, paſaules kara laikā,
wareju uſ brihdi atraiſitees no ſchaurās ikdeenibas ſaitem, dotees
ſweſchumā un apſtaigat pilſehtas un zeemus, neſot gaiſcho Kristus
wehſti brahleem un mahſam, kaſ nihka behdu eelejā. Ne augſtſkolas
fatedri, ne muhſu baſnizu kanzelēs waj altaxos ſtahwedams, neefmu
jutees tif turu kā toreis Leela Mahzitaja wahrdeem, ko tas kahdreiſ
teižis ſaiveem pirmajeem mahzekeem: Ģejet un ſludineet: debeſu
walſtiba turu flaht nahkuſi; dſeedineet ſlimos, eepreezineet naba-
guſ, modineet miruſchos... beſ maſfas to eſat dabujuſchi, beſ
maſfas doleet...

Un ja ſchis rindinas warbuht laſa kahds jauns teologs waj
zits Kristus mahzekeis, kaſ ſarvu dſihwi grib weltit Winam, tad lai
Deens winam palihds, ka winiſh nelauj pahraf ahtri paſchpeetizibas
walgeem ſaiftit ſarvu dwehſeli, bet famehr wehl jaunibas kwehle
naw dſiſuſi wina kruhtis, rod ſewi droſmi un dſiu eet turp, kur
iſmiſuſchām un atſtahtām ſirdim weens dſihwibas wahrds, weens
gaižmas ſtarſ ir dahrgaſs, neka laimes luteſlim ſkaiftakee mahkeſlas
baudiſumi un dſihwes grefnumi. Un tahdu ſirſchu ari muhſu dee-
nās naw truhkums, i turumā i tahlumā. Jo laikam gan muhſčigi
paliks taižiba wahrdeem: „Wefelam ahrſta newajag, bet ſlimam“
(Mark. 2, 17), un: newis ſpehka un preeka deenās, bet „neſpehķā
Deewa ſpehķs warens parahdas“ (2. Kor. 2, 9).

Dir. Fr. Mühlendorf

Deenwidus Kreewijas behglu mahzitaja atminas.

1915. g. 18. aprīlī 7. rihtā wahzu išluhkeem parahdotees pēc Elejas, uš Dr. E. Dzintera preefčlikumu, kas no ūawa pulka Daugavpils bija eeradees Jelgavā, es ar ūawu gimeni un kāponi atstāhjām Jelgavu un devamees kāhjam uš Rigu. Behž pahris deenam nobrauzu uš Terbatu, kur paliku līkds novembra mehnēsim. Wahzeem 5. jūlijā eenemot Kursēmi, behglu pluhdi aissneedsa ari Terbatu. Pirmeeem behgleem parahdotees — ūapulzejās profesora Ūelsberga dīžbokslī pats profisors, nel. valsts prezidents Īshakste, wezais un jaunais Zīble, mans nel. brahlis Kārlis un es, un nolehmām ruhpetees par behgleem, farīhkojot kolekti ar bundschinam par Terbatas eelam un garigu konzertu Zahna bašnizā. Wairak behgleem ūaplūstot Terbatā, nodibinajās behglu komiteja, kurā es kādu laiku biju par kāseeri, kamehr mani aizinaja wezajā darbā uš Taganrogu, uš kureni bija evakuetas Jelgavas wihreeschhu un ūeeweeshu gimnāzijas. Skolas laikam ūahkotees, pašneedsu tizibas mahzību behglu behrneem Terbatas widusskolā un Rīgas pilsehtas widusskoleneem. Novembra ūahkumā ūanehmu pašinojumu no Rīgas mahzības apgabala kuratora, ka man jadodas uš Rēveli un tur japašneeds pēzās valsts widusskolās tizibas mahzības stundas behglu ūkoleneem. Bet tai pašchā laikā aizinaja darbā mans toreisejais Jelgavas gimnāzijas direktors uš Taganrogu, kur bija eerādušhees ap 50 latweeshu un wahzu tautibu luterānu tizibas ūkoleni no Jelgavas. Ar kuratora preekrīšhanu manā meetā uš Rēveli aissbrauga mahzitajs Ramans, un es devos ar ūawejeem uš Taganrogu, kur ūabiju par Jelgavas gimnāzijas un Rīgas Petera realskolas tizibas mahzības ūkolojai un Deenwidus Kreewijas behglu

mahzitaju lihds 1918. g. augusta widum, kad ar behglu efschalonu at-greesos zaur Poliju dñimtenê.

Behglu mahzitaja darbs nebija weeglais, bet darbu dariju ar preeku, jo sevifchki pirmajâ laikâ behgли, fvefchumâ nonahkujchi, jutâs nelaimigi un labpraht pulzejâs Deewa namos, mefledami meeru un eepreezinafchamu.

Par maneem zelojumeem un amata darifchanam usglabajujses mana rokas grahmata par 1915. g. beigam, par 1916. un 1917 g.; bet par 1918. g. gahjuje sudumâ. Atsfaitot 1918. g., ejmu nobrauzis pa dsefsszelu apm. 40.000 werstes, 300 w. ar fugi pa Dnepru no Cherfonas lihds Alekßandrovskai, 1917. g. otrâ pufê zelofchana bija faveenota ar leelam gruhtibam, kad Kaufasa un Austrrijas fronte fareivji demobilisejâs. Wagoni bija ta pahrpilditi, ka pa leelai dalai bij jaleen pa logu wagonâ, bet daschfahrt ari tas nebija eeßpehjamâ un nahzâs nosfatitees, ka wilzeens aifripoja un newareja eerastees us iffludinato deewkalpojumu.

Ejmu apkalpojis Donas kasaku apgalbu, Taurijas, Cherfonas un pa dalai Zekaterinoslawas gubernas un noturejis, atsfaitot 1918. g., deewkalpojumus schahdâs weetâs: Barizinâ 1 reisi, Sulinâ (stazija 2 stund. brauzeenâ aiß Nowotscherkassas, pee kohdas leelas fabrikas) 2 r., Nowotscherkassâ 8 r., Rostowâ 22 r., Taganrogâ 16 r., Bachmutâ 5 r., Perejeesdnajâ (st. pee leelas sodas fabr.) 1 r., Luganskâ 5 r., Jenakiiewâ (st. akmenoglu raft. rajonâ) 1 r., Mariupole 4 r., Sartanâ (fabr. pilj. Mariupoles tuvumâ) 3 r., Alekßandrovskâ 10 r., Melitopolâ 4 r., Simferopolâ 4 r., Sevastopolâ 1 r., Zekaterinoslawâ 14 r., Nikolajewâ 2 r., Odesâ 2 r., kapâ 105 reijas. Atsfaitot 1918. g., pee Deewa galda ejmu peenehmis 3265, fristijis 119 behnuis, eeßvehtijis 226 jaunavas un jauneklus, jaaulajis 38 pahrus.

Wehrâ nemot tahlos gabalus, ejmu paradijis us pehdejo duju retos gadijumos, isnemot Taganrogu, kur bija mana dñihwes weeta un kur ari gan wijsus ejmu paradijis.

Lafschanas deewkalpojumus notureja Rostowâ, Taganrogâ, Alekßandrovskâ, Melitopolâ, Zekaterinoslawâ, Sevastopolâ. Wis-leelaikais behglu skaits bija Rostowâ un Zekaterinoslawâ, kadeh tur ari wißbeeschafi ejmu bijis.

1917. g. eñmu mašak krištijis un laulajis nekā 1916. g. Nōwehroju, ka behgli walodas sinā palika weenaldīgīgī, pat tur, kur gandrihs ikkatrū mehnēši biju, mani nenogaidīja un līfās apkalpotees no weetejā wahžu draudses mahžitaja, pa leelākai dālai freevu walodā.

Gandrihs wiſās minetās pilſehtās ir wahžu luteraneem ūawi Deiva nami, daſchās weetās pat loti glihti, peem. Odeſā, Rostowā, Zarizinā. Wahžu draudſchu preefſchneeki un mahžitaji wiſur laipni baſnizās attvehra latveeſchu deewkalpojuma notureſchanai, pat daſchās weetās atdewa rihta ūundās deewkalpojumu notureſchanai. Bachmutā notureju deewkalpojumu tautas namā, Sulinā, Žemafijewā un Perejeſdnajā fabrikas strahdneeku sahlēs un Melitopolē menonitu baſnizā, kuru ari leetoja wahžu luterani.

Manu darbu atwiegloja behglu komitejas un tauteeſchi, kas preefſch kara uſ dīhvi minetās weetās bija apmetuſchees, un wahžu draudſchu mahžitaji. Šahkumā apmetos weeſnizā, bet wehlaſk pee weetejeem mahžitajeem waj tauteeſcheem, kas tur preefſch kara jau dīhwoja, kā Sulinā pee fabrikas strahdneeka Blumberga, kas mani turp aizinaja, jo pats neſinaju, ka tur bija ap 50 behglu, Novotſcherkaſkā pee weetejā mahžitaja, kas bija latveeti prezejis, wehlaſk pee mehrneeku ſkolas inſpektora Kozina, tagadejā ſemkopibas ministrijas mehrneebas nodalaſ wezakā inſcheneera, Rostowā pee manas ūeewas brahlena, konservu fabrikanta Kolberga, Bachmutā pee papes fabrikanta Žemola, Perejeſdnajā pee ūodaſ fabrikas inſcheneera Groſſeta, kas mani turp aizinaja — tur bija ari fabrikas muſchu pahrivaldneeks, mihiſu tauteets Hāſners, Lüganſkā pee weetejā mahžitaja, wehlaſk pee oglu raſtuļju inſpektora Osolina, Ženafijewā pee adwokata Blumberga, kas mani turp aizinaja, Mariupolē pee fabrikanta Keruſha, Šartanā pee fabrikas ehku pahrivaldneeka Balzera, Alekſandrowſkā pee weetejā mahžitaja un pee drehbneeku meiftara Kaula, kas tagad dīhwo Rīga, Simferopolē pee eerehdneem Saikowa un Behrjina, Žekatervinoſlavā pee mana bij, ſkolena, komeržſkolas ſkolotaja Bahta, kas wehlaſk ar iſſituma tiļu miris, Nikolajevā pee behglu komitejas preefſchneezes Puhpedes, Odeſā pee tſchauliſchu fabrikanta, kura wahrdū neatzeros, Melitopolē un Sewastopolē mahžitajam eerihkotā iſtabā baſnizā, kuru ari man cerahdijs. Turu par ūamu patiſhku mu peenahkumu ari ſehinī weetā

isteift wišfiržnigako pateizibu vižem, kas mani manā darbā pabal-
stijužchi un mani laipni uſnehmūžchi.

Mani mužščha gadi no behgļu mahžitaja darbibas laika pa-
likužchi jo patihkamā atminā. Vižu laiku un wiſās weetās mani
mihšli ūgaidija un paivadija. Deenkalpojumi bija loti labi ap-
mekleti, ari vēž 1917. g. oktobra rewoluzijas. Vēž deenkalpojuma
behgļi baſnizas preefščā ilgi wehl palika kopā, zits ar zitu eepa-
ſinās, dalijās kopejās behdās, palīhdsot zits zitam tikt pee darba
un maijēs.

Kad 1918. g. wazhu ūra pahrivalde, kas bij okupejuže Uſraini,
atlahwa behgleem atgreestees džimtenē, tad no Taganrogas 250
behgleem, kureem es iſgahdaju atgreeſchanās atlauju, atreeſās
daſchi deſmiti. Behgļi triju gadu laikā bij daudſmas eedſihvoju-
ſchees un baidijās braukt uſ džimteni, neſinadami, wāj tur buhs
darbs un maiſe. Un tā tas bija ari zitās weetās. Atreeſchanās
wehlač bij ūveenota ar dauds gruhtibam. Ko behgļi ar ūvu darbu
bij paſpehjužchi eegahdatees, to wajadſeja ūveſčumā atſtaht, lai
iſbehgtu badam un waretu atgreestees džimtenē.

Man aijbrauzot, manu apgabalu apkalpoja Charkovas behgļu
mahžitajs J. Virgelis.

P. Sāhlitis, toreis. Māsk. behgļu apgahd. kom. preefchneeks.

Māskawas latveeschu kulturas zentrs.

Atminas.

Uj pastahwigu dījhvi Māskawā apmetos 1893. gadā. No tautas atmodas laika redjamakajeem darbineekeem atradu preefchā wairs tikai Jekabu Welni un Jahnī Krodzeneeku, pahrejee, kā peemehram Ār. Waldemars u. z., atduzejās jau wehſajā ūmes klehpī, waj ari bija atgreesuſchees Rīgā, peemehram Ār. Barons un Fr. Brihwsemneeks, un turpinaja ſhe ūtū ūwehtigo darbu tautas labā, ūhdami ūfelus graudus augligajā ūmē, lai tee nestu wehlaſ bagatigus auglus. Schini laikā wehl pastahwēja ūfeem ūnamee Māskawas latveeschu wakari, kuros ari tuhlia ūhku ūeedalitees, ūhukumā gan tikai pasīvi. Ais oposīzijas ūhem wakareem drihs nodibinajās Māskawas latveeschu palihdsibas ūedribā, bet winas dibinataji nebija ūpehjigi ūedribu wadit un ustureit.

Jau otrā ūedribas pastahwēchanas gadā ūhds no valdes lozekeem greejās pee latveeschu wakaru dalibneefeeem ar ūsaizinaju mu eestahtees ūedribā par ūedreen un ūnemtees ūedribas ūadišchanu, ko wakaru dalibneefi ūeenprahiti nolehma darit un ūtū lehmunnū ari ūspildija. Tā ūsbeidsās latveeschu wakari un Māskawas latveeschu ūedriba, kas wehlaſ ūweidojās ar paplaſchinateem ūtuteem no augſchā minetās palihdsibas ūedribas, kluva par latveeschu kulturas zentru Māskawā.

Pirmee jaunās ūedribas darbibas gadi bija ūaistiti ar ūelām gruhtibam, jo ūedribai truhka ūihdseflu un bija ūeſchi jamaina ūwas ūelpas. Daschus gadus wina mitinajās ūidlera ūealfolas ūelpas, kura bija prahwa ūahle ūapulzem, kora un teatra mehginaju meem un ūstrihkoju meem. Likai 11. waj diuwpadjsmitā ūedribas gadā ūedriba noihreja pastahwigas ūelpas, atſewiſchku mahju, Volakova namā, Pokrovka 41. Rets bija ūahds latveetis Māskawā, kas ne-

finaja ūho adresi. Ari katrs jauneebrauzejs drihs ween atrāda zelu uš ūhejeeni. Telpas bija toreisejos apstahflos deesgan ehrtas un nemisai dahrugas. Bija peeteekošchi leela sahle, kas nodereja beedru ūpulzem, kora un teatra mehginajumeem, preefšlaſijumeem un mājakeem iſrihkojumeem. Pahrejās iſtabās, ſkaitā 10, noveetojās buſete ar aufſteem un ūltem ehdeeneem, biblioteka ar laſamu galdu u. z.

Beedribas darbiba bija daudspuſiga, jo wina ruhpejās par ūauv beedru materialo labflahjibu, iſſneegdama teem neatmaſčajamus pa-balstus nahwes un nelaimes gadijumos un aſbodama naudu par lehteem prozenteem, gahdaja par patihfamū laika pawadiſchanu, kā ari ūneedja teemī garigu baribu. Beedribai bija deesgan plaſčha bli-bioteka, no kuraš beedreem dewa grahmatas laſiſchanai par welti, un laſams galds, uš kura atradās wiſu wirſeenu latweeſchu laikraſti. Bija ari blijards un ūchacha ſpehles.

Katru gadu bija wairak preefšlaſijumu. Laſčja weetejee ſpehki latweeſchu un freewu walodā par daſchadeem jautajumeem, gan ari lektori, kas atbrauza no Rīgas.

Beedribai bija jaukts koris, kuru wadija Ē. Wigners, Rempe-ters un ziti, un wihrū dubultkvartets Rempetera wadibā. Koris un kvartets ūkandinaja ūravas ūkaſtās dſeejmas ūlehgtos beedru wa-ka-roš, gan ari uſtahjās plaſčakos atklahtos iſrihkojumos. Ševisčki atminā ir eespeeduſčees diwi leelaki konzerti, no kureem weens bija ūarihkots kopā ar leetuvjeem, otrs ar igauņeem. Leelajos konzertos pedalijās ari muhju mahfſlineeki A. Kaftiņš, P. Šafšs, Žogelmanis, M. Wiſgner-Grinberge, N. Ulande u. z. Bija leels bandi-jums, kleiſotees muhju tautas dſeejmu un muhju paſčhu mahfſli-neeku komponeto dſeejmu jaukajās ūkanās.

Katru gadu bija wiſmā ūdivas plaſčakas teatea iſrahdes, Seemasſwehtkos un ūleeldeenās. Schis iſrahdes bija ilguſ gadus Romanowa teatra un konzertu sahlē, m. Bronnajas eelā. Iſrahdija parasti tikai paſčhu rafſtneeku originaliugas. Sahle, kura bija wi-hral ūimtu ūehdamu weetu, arween bija iſpohrdota, jo uš ūchim iſrah-dem eeradās leelā ūkaitā ari Maſkawas apkahrtne dſihwojoſčhee lat-weeſchi. Behglu laikā nelaikis Duburs nodibinaja pastahvigu af-teeru pulžinu, bet ar mahfſlineeka nahvi ūchim paſahkumam bija ūaiſnihkſt.

Wišmihlakā atminā wezeem un jauneem gan buhs palikuši Seemasjwehtku eglite, kuru rihkoja katu gadu, jahfot ar 1903. un bei-djot ar 1917. gadu. Pirmajā gadā beedribas walde atteizās rih-fot Seemasjwehtku egli, jo tahdam wakaram nebuhschot nefahdas nosīhmes, tadehl to jarihkoja privats beedru pulzīsch. Jau pats pirmais wakars atrada behrni un winu wezaku nedalitu preefri-schanu, tadehl nahkojchajos gados šhos wakarus rihkoja beedribas damu komiteja, kas nodibinajās drihs pehz pirmā eglites wakara. Neweenā beedribas ijsrihkojumā nebija beedribas telpās tik dauds ihsta preeka, lihkmibas un īmeeklu, kā šchinis eglites wakaros, un neweenā ijsrihkojumā nebija ari tik dauds apmekletaju. Pehz garigā akta truhzigu wezaku behrni dabuja wehrtigas dahwanas, drehbi mehteleem, ušwalkeem un kleitam, apatvus, zimduš, ļekes un ari ūaldumus. Pahrejos behrnus mēeloja ar tehju, baltmaiši, ahbo-leem un ūaldumeem. Pehz tam jahkās rotakas, no kuxām behrneem bija gruhti ūķirtees, kad peenahza laiks dotees mahjup.

Ne teeschi pati Maſkawas latvejšhu beedriba, bet gan winas aktiivakee beedri nodibinaja daſčas blakus eestahdes, kas weenmehr darbojās ūſkanā ar beedribu. No tahdām buhtu minamas krahj-aīdewu kāse, J. Welmes premijas komiteja un J. Krodſeneeka premijas komiteja. Wehlaſ ūhis abas komitejas apweenojās un nodibinajās uſ waldbas apštirprinatu statutu pamata Wehsturiſki-walod-neeziskais pulzīsch, kas starp zitu pahrwaldija ari abus premiju kā-pitalus, kuri bija nogulditi walsts krahjkāſe.

Lad uſnahza draužmigee paſaules kara gadi un behglu laikmets, kas eewirſija beedribas darbibu patiſam zītadā gultnē. Jau 1914. gadā Maſkawas latv. beedriba atdewa ūppas telpās lasaretes eerihkojchana, paturedama ūv tifai diwas masas iſtabinas. Pirmee kurjemes behgli eercdās Maſkawā 1915. gada junijā, un drihs ween ūahfa pluhſt behgli leeleemi bareem, tā ka bija jadibina ūvijschka behglu apgahdaſčanas komiteja, kas ofiziali ūahla darbotees augu-stā. Behglu apgahdaſčanas komitejā, kurās wadiba bija uſtizeta gimnasijas ūkolotajam B. Zahlitim, apweenojās wiſu politisko wir-ſenu personas, bet drihs ween nemanot nodibinajās darbu dali-čhana, krejſee runaja, bet pilſoni weiza wiſu gruhto behglu apgahdaſčanas darbu. Komitejas darbiba bija ūoti plaſča, jo pa wiſu winas pastahwejšanas laiku winā bija registreti 29.000 behglu.

Begħleem eerihkoja kopdsiħwoklu, gahdaja weetās un darbu, apgah-daja winus ar drēħhem, welu, apawiem un besmaħfas waj leħtam-pu s-deenam. Sehneem un meitenem, kas bija skolas gados, eerihkoja 12 pamatiskolas, kurās strahdaja 60 skolotaju un mahzijs wijs preefċiħmetu latveesħu walodā, bet teem, kas pamatiskolu bija beigu-ħi, iżgħidha ja-eş-nejha mahzitees gimnasjās, kas bija ewakuetas no Warġħawas un bija puštukħas, ta' ka dajsxs labs jaunekkis waj jawnawa dabu ja-widu skolas iż-ġlixtib, par fuu wiexx agra k-pat ne-bija sapnojis. Komiteja eerihkoja ari behrnu patverfmej, behrnu dahrus un internatus skolnekeem un skolnezem.

Par flimnekeem ruhpejjas f-ċhi aħrxi, no kureem trihs, deem-schehl, krita par upuri fawwai peenahkum u pildiċċħamai: Dr. Alberts, Dr. Rūdakows un Dr. G. Veldaws. Weegħlas fmiltis!

Jau preefċiħ kara Mařkawas latveesħu beedriba bija ruhpeju-jees par Mařkawas un apkaħrtnej latveesħu garigàm wajad-ċibani, gahdadama, lai kaħtigi nturetu deevkalpojumus latveesħu walodā. Seriżiċċi leelas ġħijs wajad-ċibas bija behgħlu laik, un tās ne-warjeja weikt tureenes mahzitati. Garigo behgħlu apkopšchanu fah-kumā weiza mahż. K. Veldaws un weħla k-prah, tagadejais biżżejj. K. Irbe. Lai fefmigak un labak waretu iż-żo darbu weikt, 1917. gadā nodibinajas ihpaċċha latveesħu fw. Petera draudse.

Nahza leelineku oktobra apwehrfums, kas użrej noñlauzija wijs kulturas fafneegumus. Agrakajās Mařkawas latveesħu beedribas telpās bija leelineku apwehrfuma zeetokħni im wiċċu logo s-rehgojjas losħmeteji. Aisgħajha bojā wiċċa beedribas manta, paċċuda ari kapitali, kas bija walists krahjka ġej waj banka.

Ta' iñni hukka f-ċhi Mařkawas latveesħu kulturas zentrs tahla jā Kreeviċċa. Leelakka daħla darbineku ir-atgħiesu khees Latvijā un wi-nu patvada wiċċu turpmakajā durbu apsina, fa wiċċi tur tahla jā kveċċhum u reiż weiku f-ċhi leelu un swieħtigu darbu.

Sawai mihlai
djhawes un zela beedrenei

welti ſchis rindinas otrâ paplaſchinatâ iſdewumâ

K. Beldaws.

Ізраїль
Ізраїль

Ізраїль

Ізраїль

Maskawas behgļu mahzitaja peedīhwojumi.

Eewads pirmam isdewumam.

Par Latvijas tapšchanu daudž ir raksti. Daudž spogħi wahrdi peemineti. Bet weena wahrda tur neatradu. Neatradu tur Pestitaja wahrda. Neatradu augstakā tautu līfteu i wadiņtaja wahrda. Winšči wadija muhju tautas līfteni tā, ka pehz ilgeem, tumšcheem iergu un dīmītsbuhščanas gadeem muhs īweiza brihtvibas stars. Winšči īwehtija muhju waroni ašini. Ir ari zitās tautās bijušči waroni, — bet winu isleētās ašini ne iwenmehr spēhjuščas tautu glahbt no pošta. Muhs jemiti Deewi ir īwehtijis. Kur tas peeminets?

Kur peeminets ta wahrds, kas behguļojuščho tautu stiprinaja īvesčħneezibas gaitās, kas lativju strehlneeku un fareiwi balstija un stiprinaja nahves zihnā un nahves eelejā dodotees?

Kur tas peeminets?

Manā preeksħā kahds fotografijs usneħムums: Mejħā zelts altaris puķu wiħtnem iżgrefnots. Ap to stahw muhju strehlneeki. Teem driħsi jadodas „Nahves falā“. Ta bija gandriħ waj drošča nahwe. Netais atnahza atpafkal. Wisi grimst zelos. Wisi eet pee fw. deevgalda. Un tad Kristus tos patvada gruhtā gaitā ...

Wina beidsamais leelakais draugs... Scheit ir weens starinšč no tas leelās deewiščkigas gaismas, kas apspilħdeja latweeħčhu druhmas kara un īvesčħneezibas gaitas.

Tautas mute teiz, ka tikai pateizigam esot gaixha dweħżele. Lativju tautas dweħżele, tā zeru, ir balta palikuši, jo wina jid un peemin to, kas wina lihdseja gruhtā laikā, kaut ari rakstneeki to nepeemin.

Schais laikos dauds runā un raksta par gaišo Jēsus tehli, par balto Jēsu, par reliģisko geniju. Tas nebija tas, kas tautu stipri-naja behdu laikā.

To parvadija dījhvais Kristus, Deeva Dehls.

Weenfahrſchi un ſpehzigi to iſſuta tauta, un ſcheit bija minas glahbinſch. Tas pats Jēsus, kas tautu zehla un wadija tumſchā 18. gaduſimtena werdības waſchās, — tas to wadija behglu gai-tās pa Kreetvijas klajumeem un pilſehtam.

To nedarija ari folklors, to nedarija muhſu tautas ſenſenās gara mantas — bet gan dījhvais Kristus.

Scho ihſtenibū gribetos atſihmet ſcheit.

Schis ſubjektiwismis, kas tagad peedahvajas latvju dwehſelei, tas aifſehrē muhſu tizibas dſilos Deeva awotis. Mehs ejam pre-tim religiosai pagruņſchanai... Dſilumi pahrwehrſchas ſeklumos. Schis ſubjektiwā iſſuhtas, kas meſlē ſeni pestiſchanu, un Jēsu uſ-ſtata tikai kā gaiſchu paraugu ween, — tas nāv ſpehjigas tautu zelt un balſtit gruhtā nelaimes brihdī. Tas ir kā ſeedona pali, kas uſ-pļuhſt plaſhi un tad iſgaift ſeedona ūaulitei mirgojot...

Bet mums wajadſigi muhſchibas awoti.

Mums wajadſigg Deeva Dehls.

Kungs Kristus. tu weens eſi!

Behglu dfeefma.

1.

No Daugawas un Wentas,
No Abawas un Swentas
Muhs naidineeki dſina,
Mums ehrſchku kroni pina.

3.

Tad bahru leetus lija,
Jo bahreniſchi bija
Schi leelā lauſchu ūaime,
Ko atſtahjuſi ūaime.

2.

Ar behrniņiem uſ rokam,
Ar dſilām dwehſles močam
Mehs ūawus lopus dſinām
Un behdu tekas minām.

4.

Nu ūveſčumā mehs ūlihſtam
Un dſili dwehſle nihiſtam
To deenu, kur ar brieſmam
Kārſch nahza kara ūeefmam.

5.

Mehs zelineeki eſam
Un ſawu kruſtu neſam;
Kungs Jefus, Tu weens eſi,
Kas ar mums lihdſi neſi!

7.

Daſchſ no mums zelā krita,
Kas behdu ſemē mita;
Tam puſes kapā ſpraudām
Un ſchehli par to raudam.

6.

Kad behdas pahr mums nahza, Un ja mehs zelā mirſtam,
Kad iſnižums muhs mahza, Kā ſoku lapas birſtam,
Tad Tu, Kungs, pats muhs zehli Tad gribi, ſchehligs Tehtit,
Un naſtas no ſirds wehli. Mums aifeeſčanu ſwehtit.

8.

9.

Bet ja reiſ mahjās nahkſim,
Tad ſlawas dſeeſmas fahkſim
Tam, kas mums ſchehligs bija.
Kad bahru leetus lija.

Maſkawas behgļu mahzitaja peedſihwojumi.

(1915.—1917. g.)

Af, tawu behdigo zeloju mu, kahdu tu zeloji, latvju tauta, 1915. un 1916. gadā! 760.000 latvju behgļu klihda toreis pa Šarmatijas flajumu. Kurszemē bija no 800.000 eedſihwojotajeem pa likuſchi tikai 230.000 pehz okupazijas waras ūraitijuma no 30. sept. 1915. gada. No Kursemes ween aibehdſa ap 570.000, to starpā ap 500.000 latveeſču. Kahds jaſtrehgums toreis bija pee Daugavas pahrzeltuves! Tā peemehram pee Žaunjelgavas pahrzeltuves gaidija 22 kilometru gara behgļu rinda. Žīl tur netika ūamihdītī, ūif tur nenoklihda, ūik preekſchlaikus nenomira!

Viſs behgļu wiſnis wehlās uſ Pleſkawas, Peterpils un Maſkawas puſi.

Pleſkawā behglus apkalpoja darbigais un apſinigais Luka maſhītajs G. Matijsons. Peterpili ſtrahdaja maſhītaji J. Grünbergs un J. Sanders un eLepajās mahz. Dr. W. Sanders. Mans darbs mani ūagaidija Maſkawā, kur bija ap 35.000 behgļu.

Behglu apgahdaschanas Zentralkomiteja ar ūsu preefchfjeh-detaju W. Olawu, wiāa beedreem J. Īshaksti un A. Bergu strahdaja Peterpili, kur turumā bija mafis domneeki Sahlitis un Goldmanis.

Sauus peedſihwojumus no Auges lihds Terbatai eīmu peeminejis ūvā grachmatā: „Dsimtene dahrgā!“ Terbatā wareju zif nezit atpuhstes no wiāa ta, ko biju pahrdſihwojis. Bet ne ilga bija ūhi atpuhta. Peenahkums ūouza, un preezigs dewos zelā.

Nodſihwojis kahdas pahri nedelas pee ūavejeem Terbatā, dewos zelā us Maſkawu.

Petrogradai newareju tif ahtri zauri iſbraukt, ka warbuht gribiju, jo ūheit bija tif dauds to peemiu no ūneem, nodſihwoteem ū gadeem!

Apmeklejis Petrogradas mahzitajus un apmetees pee mahz. Sandera, pee kura agrak biju bijis ihſu laizianu palihgs, — dewos uſmeklet Petrogradas pilſektas misionaru M. A. Lapiņu, M. A. Lapinschi ir tagad, kur ūhis rindinas rakstu, Padomju Kreevijā faktiskais latv. draudšu garigais vaditajs. Ar ūnu eīmu reis til dauds kopā strahdajis miſijas laukā.

Wina ūrīnigās ūmpatijas reis mani pavardija, kad es gādus 10 atpakaļ kopā ar generalsuperintendentu Pingoud nodibinaju pirmo Diaķonu jeb brahlu ūmu Petrogradā, — wiāsch mani Augē bija apmeklejis daschos labos miſijas ūwehtkos.

Rofkahrtu, ka newaresčhu wiā ūeens pats Maſkawā leelo darbu weikt un jau pee laikc apfaktijos pehz kahda diaķona.

Nedrihkst aismirst, ka Maſkawā un apfaimē mani ūgaidija 30—40 tuhfsstožchi dwehſelu leela behghu draudje, kolonijas un apfahrtejās pilſektas nemaš neeoſkaitot.

Par laimi brahlis Birſulis, ūeens no maneem pirmeeem audſe-kuem, un brahlis Dombrovskis bija ūheit.

Tā tad nu ūsaizinaju ūenu no ūneem, papreefchhu Birſuli, tad Dombrovſku, — lai nahk, gādijumā, ja komitejai nekas nebuhs pretim, darbā us Maſkawu.

Tad, deewpalihgu nowehlejis un ūanehmis, dewos zelā us Maſkawu.

Maſkawā ūeenahžu ihſi pirms ūeem ūwehtkeem, 1915. gādā un apmetos pee ūwa brahla Dr. med. G. Beldawa.

Maskawa, no Nikolaja wokšala ūkatotees, leekas ešam lecia ūahdscha. Kātrs, kam zik nezif wałas, steidsas apškatit Kremlī, Tretjakowa galeriju, muſejas, noſtatitees no Swirbulu īalneem uſ Maskawu. Ševisčki no tureenes parahdas wiſā ūatvā diſhenumā milsigais Cōbōrъ Xrista Spasiteļa.

Wiſs tas tagad latveeſcheem pa leelai dałai tik paſihstams, ka nepeegreeſiſim tam wairak wehribas. Tik daudž jau par to rafſtits!

Muhs intereſe ſcheit latveeſchu behgli. Behglu džihwe apweenojas toreis Maskawas latveeſchu beedribā, Pockrowkā 41. No ūahktā gala Maskawas Latveeſchu Beedriba weeſmihligi bija ūanehmuſe behglus, ūakrahjuſe ſchim noluhiķam privata ūelā leelus lihdseklus un uſnehmuſe behglu komiteju lihds ar wiſā ūatvā noſarem ūawās telpās. Beedribas nams bija ka biſchu ūtrops pilns gandrihs waj no rihta lihds wehlai naftij. — Kāhdā kāktā, pa labi, apmetuſchees behgli, kas nupat ka peenahkuſchi un wehl naiv noraiditi behglu patverfmēs. Wini ūehsch uſ ūatveem aiffaineem. Tahlat ir adresu galds, ūkolu nodala, iſmałas nodala, grahmattvedibas nodala, apþpreedes istabas u. t. t.

Manā laikā komitejas galvenais wadonis bija Sahlitis.

Behglu komitejās ūalpot nebija patihiķams un nekahdā ūinā ne pateizigs darbs. Tu mari gaiſchs buht ka deena, — pret tervi weenu-mehr greeſiſees aifdomas, ka tew faut kas ūeelipis pee rokam.

Kāhds behglu komitejas preefſchneeks man ūahstija, ka reijs kāhds behglis wehlejees ar winu weenatnē runat. Winſch aiftaiſiſis aif ūew durwiſ un tad nehmis komiſijas preefſchneekam „pateeſibu“ teift: „Juhs laupitajs, Juhs bahriau un atraitau mantas apehdejs, Juhs ūaglis...“ Peeteek.

Altēeziņā uſ Sahliti, es gan waru teift, ka winſch pilnigi ne-ūantigi, ūatu weſeliba netaupidams, ir ūalpojis behgleem. Ar zi-teem ūestahweju tik tuvā ūakarā un newaru tamdehļ par ūiaeem ūpreef. Bet waj tadehļ par Sahliti nepluhda pahmetumi? —

Iz ari gadijumi bijuſči, kur walduja laba ūatiziba.

Lai eepaſihtos ar behgleem, tad iſ ūahris deenu mehdju noeet uſ ūalpoibu. Ūeit ūakahu ūludinajumus, kađ un kur buhs deew-ūalpojumi. Ūeit ari wareju daſčham ūakalpot, aifrahdiđams, kur un pee ka greeſtees, lai ūiktu pee mehrka.

Tad tureju par peenahkumu, pehz eeþpehjas apmeklet behglu patverjmes.

Kam lihdsinajās tahda Maškavas behglu pativerjme? Schur un tur wina loti lihdsinajās muhſu Baltijas nabagu mahjam, tikai ar to starpibu, ka tamī bija daudz wairaf zilvēku, daudz behrnu un jaunu zilvētu. Leelās sahlēs letščka blakus letščkai. Schur un tur gaijs — waj zirvi kur pafahrt.

Tur daudzi nomira, talab fa newareja aprast ar jauno dsihwes eekahrtu. Jaunee wehl aprada, bet wezee, neprasdami walodu, maldijās kā avis tukšneši.

Winnus, jchos dsihwes fehrdeenus, veeminot, man nahk prahā 137. Dahwida dseejma:

„Pee Bahbeles upem, tur mehs ūhdejām un raudajām, kād pee-minejām Zianu. Savas kofles tur pafahrām wihtolos. Ja es tevi aismirstu, Jerusaleme, tad mana labā roka top aismirsta.“

Smeldsoschās sahpes un ilgas pehz dsiimtenes možija winu sirdis.

Uj mahjam, uj mahjam! Kad mahjās tifsim?! Tā isskaneja winu ilgas. Kreewu weefmihlibu biju daudz dsiirdejis flavejam, — bet mehs latveešhi mas fo no tās efom redsejušchi. Turpretim enaids greešas pret mumis, jo mumis pahrmēta, fa mehs pahrpildot winu pilſehtas, atnemot wineem darbu un fazelot zenas.

Latveešhu patverjmes iżzehlās ūlfta gaija un neehrtibas dehl bīhstamas slimibas. Ahrsti bija darba nomahkti.

Jaunais, zentigais ahrsts Alberts krita par upuri ūwam amatam un nomira issituma tifā.

Newaldami plosijās behrnu slimibas, un daschs wezaku pahris ūudeja waj wiſus behrnus.

Prahā man wehl kahda nelaimiga mahte, kas ūcheli luhdsas, lai jel atlaujot guldinat winas trihs behrininus ūpsehtā wiſus ūpā weenā weetinā.

Nahve plahwa ūchaujmi.

Man weenam metas gruhti wiſus lihkus apstahvet. Sauzu brahli Dombrowski palihgā, kas ari drīhsī apmetas uj dsihwi Maškavā un wehl ilgi, zif man ūnamis, darbojās kā Maškavas draudses diakons.

Bet teit man lažitaji jaiſwed ahrā uj Maškavas ūapeem.

Pee heedribas mahjas sehschamees tramwajā un brauzam kahdu
pus stundu lihds pashchām pilsehtas beigam. Tad wehl japaet
kahdās 10 minutes kahjam, un mehs atrodamees latwees̄chu kap-
sehtā.

Puhrweetam scheit welkas latwees̄chu kapi ar halteem un krah-
soteem koka kruosteem, — puhrweetam — Zif scheit ašaras birus̄has,
zif waimanas atsfanejus̄has, — kurjch zilweks to war isrunat?!

Leelai dalai sahru jau ir lihds kahdi behrineeki, — bet loti
daudsos gadijumos ari nam neweena behrineeka.

„Slimnizā miris un sem tahda un tahda numura aprofams” —
tā kapsehtas fargi peemetina.

Semes truhkuma dehl rof daschus lihkus loti ſekli, — bet kas
tam peegreejch wehribu? Semischi man prahktā eespeedujs̄has
daudsas behrnu behres. Wezaki grib wehl heidjamo reiſi sahruzinu
atwehrt un wehl reiſ noglandit ſawu mihluliti.

„Jaapflahj winjch wehl ar ſawu defiti”, weena mahte schehli
raundadama ſaka. „Auffti winam buhs”.

Schauſmigā pecuinā man valikujs̄has daschhas behres. Neweena
pawiditaja nam. Boltais, nefrahſotais sahru pufwirus walā.
Uj ſahgu ſkaidam dus kahds kareiwis. Ahtri tur eemests apkalpotaju
rokam. Leeku piſnigi atwehrt sahru. Schauſmigas fahpes eerak-
ſitas kareiwja waigā. Mute winam atplehsta no pehdejā nahwes
kleedheena. Leeku aiftaifit sahru. Ejam ſchiglā gaitā uj rindu
kapu. Kamehr es ſkaitu ſluſu luhgſchanu pee kapa, steidsigee kafpo-
taji met ſemes.

Bet man nahk prahktā dſeejmas wahrdi:

„Ne kruſts, ne uſrafſts nestahſta,
„Ro tumſchā kāpā guldiſ;
„Bet Deew̄s pats katu modinās
„Un goda ktoni dahwinās.”

Man jaatsihſtas, ka man no wiſām weetam Maſkarā kapſehta
ir wiſumihlaſā. Warbuht tadehl, ka ſcheit daudj eſmu lihdsi jutis
ſawai draudsei.

Pee wiſā ta, zeloſchana uj kapſehtu bija wiſai gruhta un
eespeeftees Iauſchu paſhpilditā tramwajā daschureiſ waj tihri ne-
eespehjami, ſemischi, ja bija zela ſomina janem lihds.

Lahgā nesinu, zif dauds reises man pee tam naudu išwilka is ūfabatas, bet leekas, ka kahdas 3 reises, beidsamo reis naudas maķu ar wiſu ūhdi un pogu, pee furas tas bija preekhets.

Nomiteja bija eerihkojuſi brihwu ambulans, kur papreekſchu strahdaja tīkai mans brahlis, wehlak ari Dr. Alberts un pehz tam, kād darbs auga augumiā, — ari wehl ziti ahrsti.

Aduokatu nodalā strahdaja adiectorati: Burinsch, Jurashewits, Waldmanis.

Ihpafčas latveefchu ūlimnizas wehl nebija, wehlaki tahdu eerihkoja.

Daſchu labu reiſi nahzās ūlimneekus uſmeklet ūlimnizās.

Prahtā man ūtahw ūkahda ūlimniža ūkarfehtas tutwumā ar ūhmigo noſaukumu: „Утоли, Господи, печали моя!“ Uatwiſki: „Kungs, remdini manas behdas!“ Man bija teiſts, ka kahda latveefchu jaunkundse tur gulos ūlima un wehlotees eet pee Sw. deewgalda. Deros turp un atradu tur otrā ūtahwā ūkahdu iħstu wahrguli. — Palmira Krefehtschuk bija bijusi reiſ ūstalta jaunava, jaunibas pilnos ūeedos, — bet no džimtenes behgot bija kāra automobila pahrbraukta. Zik weegli tahda nelaime wareja notiktees, to es pats biju redsejis, reiſ behgdams pa Schagares ūchoſeju no uſbruzejeem wahzeesheeem. — Palmira bija pakritusi ūsem kāra automobila, un tas winai bija pahrbrauzis pahri, pilnigi ūalaufdams tai muguru un abas kahjas. Kā ūalaufs palmas ūoks guleja tur Palmira. Saldati to bija no zela pazeħluſchi, atweduſchi uſ Maſkarwu un guldijuſchi ūcheit ūħai ūlimnizā, kucia bija tas ūhmigais noſaukums: „Kungs, remdini manas behdas!“ Tehws, mahte un brahli wiſi bija nelaimes deenā Palmirai noſuduſchi. — Ūcheit nu wina guleja apmehrami gadu un newareja nomirt. Weenmehr no jauna tad zentos to apmeklet un atneſt kaut ko lihdi.

Pee ūħis ūlimibas qultas nu eſmu mahzijees diwas leetas: 1) zif dauds zilweſs war zeest un 2) zif palahwigji zilweſs war zeest, ja wiſch Kristu ir atradis. Un ūħi palahwiba nahza no tiħras, ne-wiltotas tizibas. Wina zereja reiſ muhſhibā, ka Kristus bruhte, tizibā, zeribā un miheſtibā rāhditees ūawa Kunga Kristus preekſħā. Bruhtes kromi lai leekot winai mirħanjas briħdi galwā, bruhtes furpes lai welkot tad winai kahjās. Ta wina eefshot Pestitajam pretim. — Es dariju Palmiras likteni draudsei ūinamu, un nu winai

radās dauds mihļu zilveķu, kas pee winas nostaigaja un winu eepreezinaja. Kāhda weza kundse to ta eemihļoja, ka ūzuza winu tikai par ūzu meitini, un Palmira to ūzuza par mahminu. Beidsot ari atrakstija brahlis.

Seemas īrehtkos 1917. g. Palmira aīsgahja uš muhīčigo dūsu, pirms nahvēs atsuhtijuši mums ūrīnigu īreizeenu uš Walmeeru:

Žeenijamais mahzitaju kungs!

Iššaku Jums dauds ūrīnigas pateizibas par to, ko Juhs ēfeet pee manis laba darijušchi. Es tagad ūjuhtu ūrīdsmeeru, un wiſu to Juhs ēfeet darijušchi, gan ar wahrdeem, gan labas arahmatas dahrinadami, kā ari labus zilveķus ūhtijušchi, kas mani apmeklē un eepreezina manu ūrīdi. Par to Jums un Juhsu kundsei iššaku ūrīnigas pateizibas. Lai mihlais Deewa Jums bagatigi atmaikā to, ko ēfeet man laba darijušchi. Ta doma, ka Juhs aīsbraukušchi un mums nebuhs wairs labā mahzitaja, mani loti ūhpina. Lai Deewa dod, ka Juhsu labās mahzibas buhtu muhīsu ūrdīs auglus nešūdhas. Wehl reiš no ūrīds Jums pateizos, mihlais mahzitaja kungs.

Juhsu pateiziga ūlimneeze

Maskarā.

Palmira Križtīchuk.

Schi wehstule isgresnota dauds puķitem no ūlimnezes rokas. Drihs pehz tam Palmira aīsgahja Deewa preekīchā, kā pahrleeku noķusis behrns pee ūawa tehwa.

Par Palmiru domajot man jašaka: Schaujmigi, ja naw muhīčigas dījhīvibas! Tad taisnibas naw. — Waj tad Palmira tur mainiga, kā kāršch bija zehlees? Kāpehz mums wišpahri ir taisnibas ūjuhta? Teesham, ne tapehz lai schi ūjuhta tikai mojitos, — bet lai ta ušgaviletu, redjot atšpihdam Deewa taisnibu.

Negehliba un grehks daudsfahrt ūheit ušvaras ūwin. Tad wajaga nahkt brihdim, kur tikums un ūrīdsfaidriba ušgavile.

Es ūaprotu prahtheeku Rantu, kas prāja Deewu un muhīčigu dījhīvību, lai tikums tiktu wainagots ar ūwehtlaimību. Bet neris ween leelsais prahtheeks Rant's mums mahzijis, ka pehz ūmēs

behdam tikumigam zilvekam usšmaidis debes ſwehtlaimiba; ari pati Palmira to finaja, lai gan neka neſinaja no prahtnenezibas.

„Waj ſinat,” — wina man teiza, „ ja man ſchi nelaine nebuhtu gadijusēs, tad es buhtu palikuſi pilnigi bes Deewa. Es biju, kā jau jauni zilveki, kas ballēs atrod galveno iſprezu un par muhſchibu nedomā. Tukši zilveki. Nabagi eekſch Deewa. Tagad eſmu bagata eekſch Deewa, bagata zaur daudz behdam.”

Schai un daudz, daudz zitos gadijumos eſmu novehrojis kristi-
gas tizibas leelo ſpehku. Tee, kam bija ſtipra tiziba, meerigaki un
preeziagki paneja leelās behdas un newis ween nebija eepreezinami,
bet paſchi wehl zitus eepreezinaja. Wini raidija ſaules ſtarus zitu
behdu lauſchu dſihwē. Pee wineem bija redſams tas meera glahſts,
ar kuru Kristus glahſtija ſawus atpeſtitos.

Deewa meers, kas augstaſs par wiſu ſapraſchanu, dewa wina
dwehſelel ari wiſās behdās wehl preezigu dwehſeles noſkanojumu.

Tā mehs manam daſchu reiſ, ka pehz ſchaūſmigas wehtraſ zaur
tumſcheem mahkoneem lauſhas ſaules ſtarī un apſelti ſaueem ſelt-
ſtareem wiſu apklaimi.

To paſrdomajot man naſk prahṭā tee wahrdi, par kureem man
uſdeva turet pirmo ſtudentu ſprediki profefors Hörſchelmanſ:
(Tim. gr. 4, 8.) „Deewa bijaſchana der pee wiſām leetam, un tai ir
ſchās tagadejās un naſkoſchās dſihwes apſoliſchana.”

Ja, deewabijajchana dereja ſewiſchki latveeſchu behgleem.
Behgku dſihwes behdaž bija daudz weeglak panest tizigam neka ne-
tizigam.

Zoproat dſihwē un amatā mani pawadis ſchi apſina:
„Kriſti gā tiziba ir ſpehfs!” Labi, ka wina ir ſpehfs,
jo taiſni tahdoſ laikos ſpehfs numis ir wajadſigs. Naw der i ga
besdeewiba ſchahdos laikos, jo wina daſchfahrt eestumj laudis reſig-
nazijsā (weenaldfibā) un iſmifumā. Wina delde nerwus, ſaruſhtina
muhſchu, balina preefſchlaikus matus un nowed ahtri kapā.

„Deewbijiba der pee wiſām leetam”, ta pateefiba man prahṭā
ſtahw wehl no ſtudentu laikeem, un besdeewigais war pateefi apſtaufst
wiſus tos, kas ihſti tizigi, jo tee ir dſihwē laimigaki un ſtipraki.

Prahṭā man fahdas behxes. Mahte naſk peeteift ſawu meitu,
kas miruſi paſchā dſihwes ſeedonī. Wina miruſi, iſpildidama ſawu
amatu ka ſchehſiridigā mahſa. Slimiba no ſlimneefeeem paſrgahjuſi

us kopeju. Mahte ir neissakami behdiga. Wina atsīhstas, kā tagad wina wairs nevarot Deewam tizet. Aisrahdu winai, kā fūrnot waj atsakotees no Deewa winas stahwooflis nepalits labaks, bet gan ūaunaks. Tizibā un palahwibā ir Deewa īpehks. Nējīnu, kahdas dwehjeles zihnas wina buhs iżzihniujuſi. Bet beigās wina luhds, lai dseedot pee meitas sahru to dseesmu: „Deewas labi dar”, ko dari-dams, Ir taifs ūarā warā”. Wina azimredsjot bija uswarejuſi.

Prahtā man stahv kahds tehw̄s. Wina dehlinjsch bija ūims un guleja ūimnizā. Tehws bija turigs wihrs, un wiia dehlinjsch wina weenigris mantineeks. Tehws bija ūauzis ahrstu konsul-taziju. Tee apspreedas blakus istabā un paſludinaja tehw̄am, kā dehlinam jamirſt. Tad tehw̄s weens pats eenahza pee mirstoſchā dehlinā.

„Saki man tehw̄s, kō wini tur īpreeda?” prāfija dehlinjsch, „faki, faki, tehw̄s.”

Tehws neatbildeja neka, bet raudaja.

Tad dehlinjsch ūanehma tehwa rokas, noglaudijs tās un teiza: „neraudi, neraudi, mihlo papin, neraudi, neraudi — es ūnu, kō wini īpreeda”...

„Ko domajeet”, tehw̄s man wehlak ūahstija „winjsch mani īpreezinaja, mans mirstoſchais dehlinjsch īpreezinaja mani. Bet kam nu mana džimts mahja ūursemē? Kas tur nu lai džihwo? Un kam es wehl lai džihwoju? Monai džihwei nau wairs nosihmes.” Un tomehr deewbehru džihwei ir nosihme un mehrkis wiſos gadijumos.

Scheit peeminu ari kahdu latweežhu jaunawu, furu nejen kā biju ceſwehtijis. Wina bija ūaunstejuſees un dabujuſi diloni. — Latweežhi gruhti peeron pee Maskawas kontinentala ūimata. Maskawā ūeemā pahrmehru aukſts un waſarā pahrleeku karſts. Iſlihdsinataja juhreas eespaida truhkſt. — Ari ūhi mana iſbijuſi mahzibaſ meita bija ūaunnuſi un bes zeribas guleja ūimnizā. Mahte pati, leokas, lot: masturiqa, bes miteežhanas peenesa tai pudelē kreh-jumu un luhds, lai tatſhu dixerot. Bet meita, bahla kā drehe, bija nokahruse galwu un likas efam bes zeribas. Tikai pee ū. deewgalda wehl wehlejās eet. Schehli metas ap ūirdi, redsjot ūho jauno, behdigo

žilwezinu un ſchehl bija mahtes gahdibas, un prahktā nahža tautas
djeeſmas mahrdi:

„Neveens foſs tā neſeed,
„Kà ſeed laſba gaveni,
„Neveens manis tā nerauð,
„Kà raud mana mahmulia”.

Bet heidsamā eepreeza nahwes behdās nevar buht pat ari ne
mahtes leelā mihlestiba, jo ta ar ſawām ſchehlabam tikai ſahpina
ſirdi. Leelā, heidsamā eepreeza ir Deevs. Svehtigs un laimigs
tas zilwefs, kā ſatvu deewbijibu ir ſargajis, kā dahrgačo mantu.
Neifeet iſ prahta tee mahrdi: „Turi, kā ſatvu ſewi, kā neveens ſewi ſatvu
froni neatnem.” Zahna par. 3, 11.

Tad man wehl prahktā fahds ſaldats, kā ſee manis atnahzis,
luhds, lai nahkot nemit ſee ſir. deevgalda wina ſeewu. Ta guſot
fahdā dilonu ſlimneeku barakā un gruhti zerams, kā wehl wareſhot
iſweſolotees. Pats wiſh eſot no kara uſ ihſu laiku atwallinats un
gribot tagad gahdat par ſatvu ſeewu un behrnu. Ja, par ſatvu maſo
ſehniniu! Jo fur gan ſehniſh palifſhot, ja pats aifeſhot karā
un ſeewa nomirſhot? „Kur paliks maſais ſehniſh?” tā wiſh
atfahrtoja. Waj es neſinot labus žilwekuſ, kur ſehnu atdot? —
Devos paſreekſhu ſee ſlimneezes. Garas barakas ar leeleem pla-
teem Logeem, lehſeneem juumteem, bruhni nokrahſotas, ſteepas garās
rindās pa ſlimnižas ſehtu. Seviſhki ſchaufmigu eefpaidu atſtahja
dilona ſlimneeku barakas. Ne zaur netihribu, jo par tihribu wiſmas
pavírſhi gahdat preeſchneeziba ir peeſpeesta. Bet ſchis paſrleeku
leelais ſlimneeku ſtaits! Gulta ſee gultas. Un nu ſchis rakſturiſais
dilona klepus, kā bei miteſchanas waj ari pa fahrtai periodiffi at-
ſan! Eſmu pats ſen jautajis, waj ſchahda baraka naum mirdina-
ſchanas eestahde? Biſ iſnahk no ſchahdas barakas iſweſelojuſchees? —
Gaiſs, „хоть топоромъ руби!” jo tas tatſhu weenmehr no jauna ſa-
bojajas, neſfatotees uſ beeſcho wehdinaſchanu. Pee tam jaeeweſtro-
fa daſhhi dilona ſlimneeki ir ſotu pretim wehdinaſchanai un ahrfahr-
tigi haidas no katra zaurewehja. — Scheit ſchahdā barakā tad nu
atradu ſatvu ſlimneizi. Schāi weetā wina nahwei bija ſemta. Bahla
wina guleja ſawā gulta, bet wiſai blaſkuſ ſtahtweja gadus 6 wez̄s
ſehniſh, rožinas ſluſi un deembijigi ſalizis wiſs mahtes gultas

segas. Wina behdigū ūkātu noſkatijās uſ ſauvu mihlo māhmiāu. Wina behrna dvehſele wiſu ſaprata, wiſu aptwehra. „Kaut Deewināch wiſai dotu weſelibu!”

„Redſeet, man jau neka wairſ naiv ſo zeret,” wina man ſazija. „Kad buhtu kaut kur uſ ſemem, kur ſoulite ſpihd, kur ſwaigis gaſis, fo eelſpot, kur laba bariha, — wiſs kaſ waretu groſitees. Bet teit?! Juhs paſchi jau redſat”. Pehz kahda brihtina wina turpinaja: „Par ſauvu wihrnu es nebehdaſu. Wināch ir weſeligs, jauns. Beigfees kaſjch, nahefs wiſch atpaſal. Wiſch gahdās par ſewi. Bet uſ winu, ſauvu ſehniāu, es nevaru paſklatitees. Uſ winu nevaru ſklatitees.” Wina novehrsās no ſehniāa un raudaja . . . „Šakat man, waj neſinat labus zilwekeem, kur winu atdot? Bet labeem zilwekeem atdodeet to, — ne kahdai behrnu patwersmei. Nauda munis ir. Zif munis ir, to wiſu doſim un atlīhdſinaſim, kaut tikai pēe labeem zilwekeem . . .” Bet ſehniāch meerigi ſtahweja rozinās ſalizis wirs mahtes gultaſ ſegas un ſchehli, ſchehli noſkatijs ſauvā ſlimā mahtē . . .

Stahſtiju par ſcho gadijumu baſnizā. Mefleju labus laudis. Beidsot ſchkitos atrādis tāhdus.

Bet prahtā man nahk ſchaj reiſe kahda ſweedru rafſtneeka Hedenscherñas ſtahſts, fo ſendeenam eſmu laſijs. Stahſta fatus: Kahds wezuſiſ, kaſ pats zehlees no truhzigas kahrtas, bija tapis ſoti bagats un eezeenits wihrs ſauvā dſimtenes pilſehtā. — Tagad wiſch ſwineja ſauvu dſimumdeenii. Dandi weefu bija ſanahkuſchi no wiſam malam. Sposhi dega elektribas lukturi. Dahrgi ahrſemes ehdeeni un dſehreeni apklahja galdu. Roſes un dahrgas peminaſ bija redſamas. Dahrgais ſekts kuhſoja kriſtalkaujoſ. Tureja runas un iſſauza augſtas laimes wairak reiſes gan nopeetnās, gan jautrās galda runās. Beidsot, weeſeem nemanot, nojuða pats mahjas ſungs. Wiſch nogahja pa trepem ſemē ſauvā lepnā dahrſā. Augžhp raugototees uſ apgaiſmotām iſtabam, wina ſirdi eesagās ſehras, ſehras domas. — Reiſ wiſch bija bijis nabags puika, ſauvas mahtes weenigaſ preeſ. Mahte tikai winam dſihwoja, winam strahdaja, winam taupija. Bet neſamehrigi gruhtā strahdneelu gaitā eedama, wina ſaſlima. Sabruka weenumehr wairak wiņas ſpehti. Dillonis eesahka to moziſ. Un nekur atpuhtas, nekur dſihwes ſaulites, nekur mihlestibas glahſita. — „Af, kaut man toreif

buhtu bijuſe faut tikai tuhſtotā dala no viža ta, kas man tagad ir!" domaja dſſimumdeenas ſwinetajs. „Kaut druzjinas no teem gahr-dumeem, kas tagad ir uſ mana galda! Kaut ifdeenas buhtu warejis winai dot kahdas lahſites no ta ſpirdſinadamā wiħna, kas tagad laiftas tur glahſes! Kaut weens faulains ſtuhritis, tahds, kahda weena no manām daudſām iſtaham, buhtu bijis manai mahtei!" Winsch fahka raudat . . .

Waj ari maħais fehninfch, tur dilona barakā, newareja peedjihwot reijs ko tamlihōſigu! — — —

Deewkalpojumi Maſkawā.

Deewkalpojumi Maſkawā meħdja notift leelā, ſtaltā Petera Pawila bajnizā (Козьмодаміановскій переул.), kas peeder wahzu draudsei.

Zau no ſeneem laikeem latveeſchu draudſi meħdja apkalpot weens no weetejeem wahzu draudſes mahzitajeem. Beidſaimā laikā to apkalpoja mahzitajs R. Walters, ſenā Rigaſ Pahwila draudſes Waltera dehls.

Deewkalpojumi meħdja notift agri rihtā ap p. 1/28. Draudſe janahza loti leela. Reti kur ſawā muħſħa eſmu redjeijs tahdas ſapulzes, kā Maſkawas latveeſchu draudſē. Daſchreis ap 3—4000 zielinefu. Un kas tās par draudſem! Tās bija pa leelai dalai iſſlah-puſħas pehz Deewas wahrdeem. Un ſchi ſajuhta dewa man leelu preeku strahdat. Auzē tahdas iſſlahpuſħas draudſes nebuhtu atradis, jo man aijejot ſcheit bija mahzitaji palikuſhi wiſapfahrt.

Pee pilnās bħodas daſchreis aijmirstam Deewu.

Bet behgħu laikā bagatais kuerjemes fainmeeks djiħivoja ſawā masajā, daſchfahrt drehgnajā iſtabel ċun bija meerā, ja bija ko paehst. Kapitali fuſa kā ledus faulē, un reti bija tahdi, kas prata eedjiħwotees un kapitalus lift apgroſibā. Ari walodas neprashana un weetejo apstaħħlu nejjmażħana kawea raſħigo darbu. Zau iſwahrit ehdeenu pa freevu modi bija gruhti, kreewi maſ leetoja pliħtes. Wini ehdeenu, ſewiſħki ſawu borsč, wahrija fleħgtā katlā, ko ar djeſla ahki eegruħha degojħa krahjnī, ta' ka uguns laiſtijsas pari ari katla wahkam.

Bet nu wehl kahduš wahrdus par behgħu deewkalpojumeem.

Neti kad ſavā muhſchā eſmu redſejis tif leelas un tif uſmanigas draudſes, kā Maſkawā im wiſpahri behglu laikā. Laudis zentās uſtvert katra teikumu, zentās iſnemt no ta muhſchibā ſwehtibu. Un kad runaju par atgreeſchanos uſ dſimteni, tad aſaras mirdſeja azīs. Tad preezaš wahrds parahdijās wiſā ſavā leelumā un ſpoſchumā. Tad prahtā naža wahrdi no Eſajas: „Ziſ mihiſigas ir uſ kalneem preeka wehſteſchu kahjas, kad tee meeru ſludina, labumu ſola un uſ Zianu ſaka: tas ir kehninſch.“ Eſ. 52, 7.

No augſtas un krahſchinas Petera-Pahwila baſnizas kanzeles atwehrās ſkats it kā uſ wiļnojoſchu juhru. Laudis, kas raud, laudis, kas zihnaš, laudis, kas neſin, kur palift, laudis, kas leelās mokās un pahrmetumos un paſchmoziſibās.

Ari eeſwehtijamo pulks mehdſa buht leels. Daſchreij tee ſneedsſas lihds 200. Un uſmanigi bija tee. Taiſni rewoluzijai fahkotees bija ſoti uſmanigi mahzibas behrni. It kā ſhai trokſchänā laikā tee ilgotos pehz dwehſeles kluſuma. Tikai 2—3% mehdſa buht wiſ-deguinigi wiņu pulkā. Bijā gadijums, kur daſchi bija uſnehmuschees apgaismot ziturs rewoluzijas gaismā. Wini iſluhdsas few wahrdu un zehla tad leelidamees, it kā daudſu wahrda preekſchā jautajumus: „Kur Rains nehmis ſeevu? Kā wareja buht pirmā radikhanas deena, kad nebijs wehl ſauļes? u. t. t. u. t. t. Ar ſeņiſčku uſviju peemineja jautajumu: „Kā ſaſkan peektais bauſlis: „few nebuhs nokaut“ ar kāru? Mahzitaji mehdſi ſwehtit laudis, kas eet karā un aifluhgt par kāra gaitu, — waj wiņi naiv paſemojuſchees par patreiſejas politikas kalpeem?“ Tadbs pahrmetumis iſſlaneja no „apgaismotaju“ eebildumeem.

Laidu wiſeem brihvi iſrunāt, kas kuxam uſ ſirds, un tad fahku ſiħſi iſtirſat katra jautajumu un atbildet uſ katra eebildumu.

Apſinajos, ka kalpot ir muhſui uſdevumis un ne waldit un mehginaju tad ari kalpot ziſ ſpehdoms.

„Zaur Moſu,“ tà es teizu, „ir bauſliba dota. Tà tad ari 5. bauſlis. Bet Moſus pats ari raidijis ſawus laudis farā pret eenaidneekeem. Un ne weenu reiſi ween. Kā peemehru es peewedu Iſraela zihnu ar Amalefku. 2. Moſ. gr. 17, 9 ſtahm rafſits: „Tad Moſus ſazija uſ Jozuū: iſlaſi mums wihrus un iſej un ſaujees pret Amalefku, riht es ſtahiveſchu pakalna galā, un Deewa ſiſlis buhs manā

rofā." Un Mojsus paze hla ūvehtidams ūwas rofas pahr ūweem ūra pulkeem, kas gahja karā un usbrukumā. Un tād nogura Mojsus rofas, tad Arons un Urs tās balstija.

Tā tād Mojsus, zaur kō dots 5. bauflis, — tomehr pazel ūvehtidams ūwas rofas pahr ūreiujeem, kas eet usbrukumā. Waj taħda pretruna ir domejama ūha wiħra galwā?! Nè, bet ūheit pret-runas nemaš naħ. 5. bauflis ir domats tikai atteezibā pret privato jeb personigo eenaidneeku jeb pretineeku, bet neħahdi ne pret walsts eenaidneeku. Tā Mojsus to ir domajis, — un kats ūkums ir uſtiveram s tā, kā ūkumdewejs to domajis. 5. bauflis naħu weħrsts pret walsts eenaidneeku, zitadi Mojsus newareja rofas ūvehtidams tu-ret pahr usbruzejeem ūratiwiħreem. Ari meħs tā nedriħkstam faprast 5. bauflis. Bet sinam s, — un tur gan neveen s nevar ūchaubitees, kā kaxxej pree wiċċa ta ir un buhs usskatam s kā weena no leelakam nelaimem, kas war buht.

Bet deewam iċċehl fċihs nelaimes ir dasħrejnej neisbehgamas, jo „wiżulabais neħsnej meerā dsiħwot, ja kaunam kaiminam tas nepatiħf“. Un fċi pateefiha pastah tħix ħażi. Pehz gadeem fċihs atminas rafstot man jaleezina: Ja austriums waj reetum s gribet u ūlift Latvijai ūfu ūmazinataju juhġu, tad gribot negħibot latweeħi ir speeħi fargat ūfu briħwib. Bet kaxxej pats par ġewi ir un paliks weena no wiślaunakam nelaimem wiċċa paħaulē.

Par daudj meħs efam isħbaudiju fċi kara ūchaismigas ġekas un postu, lai kahds no minn iswaretu buht weħl kara ūlwinatajs. Ja par kahdu postu, tad par karu ir jaħud: Deewi, pařargi muħs no postra galejà!

* * *

*

Kad naħża eesvweħti ġħana s-deena, tad leelā Petera-Pavila ba-niżza bija stahwgruħdam pilna, 4—5000 zilweku... Utzeros, kā nebiex reiż eespehjams ċerwest jaunee ūvehtijimos bañniżā. Bija jau peedraudet s, kā fuuksxot poliziju. Bet es isgħażju lau ġu pahrypilditā bañniżā un luuġtin luuġħsu, lai jekk draudje dob weetas ūweem pařghu behrnejem. Tad ziti laikam isgħażja ahrā, ziti fastum mās wairak pree malas, un bija eespehjams ċerwest ūveħtku glixtumā teħrpu ġħos jauneeħsus. Bet man ir ta apġiha, kā neħad weħl, kamehr es fludinaju, latweeħi ġu sirdi s tā naħu attweħru ġħas Deewi waħrdut seħħlai, kā

toreis. Aisluhgħanās peeminejām tos, kas paliku f'hi mahjās, peeminejām tos, kas swieħumā wahrga ar d'simtenes ilgam firdi.

„Es katra naakti uſtrauzos gultā un raudu un waimanaju“, fuhdsejjas kahda mahte, „jo toreis, kad pee Wentas kaxxah nahza pahr mums, tad man kara bursmā un trokknī paſuda mans behrns, — es nesiru, kur wiñċċ ir, kur wiñċċ ir, — aisluhħsat par to!“

Zitam kahdam weżafu pahrim behrns bija fatruħzees no fħrapnela sprahdseena un dabujis krampjus, kas atgħidinajha krihtam o kaiti.

Un nu wiñċċ mitinajas ar flimo behrni swieħumā. Wairak reiſes man tad nahza prahħtā tautas dseejma:

Ef tu manu fuhru muħsju,
Kas dos tevi nodi ħwot?
Ik rihtiu, wa karā
Waigi mirka ajarās.

Apwehrfums.

Daudskahrt dsird isteizam tās domas, it kā sozialisti eſot rewoluzijas weenige un galwenee zehleji. Es turu Nikolaju II. par galweno rewoluzijas zehleju. Neapšinigu, finams. Netweens naw kreewiju taħdha mehrā dfinis rewoluzijā, kā wiñna pehdejja zars. Pat-waldnekk wiñċċ għiex bukti l-ihħoqxi. Un ta bija wiña leelā nelaime. Kā gan walsts dome ar Rodsjanko preeħx-xgalā wiñu luuġtin luuħda, lai jekk l-kaujot isweħlet ministrus, kas lai buhtu atbildi. Duhmas un tautas preeħx-xha! Welti! Zars pastahweja u ū faru. Pastahweja ār taħdu eeteepib, kas pee besrafstura zillwekeem meħħo stahħeek rakħstura weetā. Nelahwa isweħlet atbildigus ministrus, kahbi ir-peemehram Anglijā. Nelahwa nofużinat to purvu, kas bija fakrahjees. Nelahwa. Weens pats għiex to darit. Ween-mehr wairak isplatiżjas baumas, ka zars padeweess Rasputinam un Wiriborwai. Rodsjanko, kas għiex għażi glahbi teħwiji ewoluzijas zekka, netiha nema s-waars pee waħrda. Pee galma nofauza wiñu (ja nemaldos) par farakko Jakobineeti. Tā zars pats kluuva pirmais rewoluzionars. Loti fejju toreis freewu laikrafstu finam. Utzeros weħi, kā biju fakħutis, kad laikrafisti neċa finu, ka zars atlaidis domi.

Biju paſčulaik zelā pee kahda ſlimneeka. Uſ eelas elektribaſ ſpoſčumā laſju leeleeem burteem drukato teikumu: „Zars atlaidis dōmi!“ Kāhda ofla rihziba ta bija!

Gruhti man nahkas par bijuſčho žaru tā ſpreest, jo pats gadeem eſmu par winu aiſluhdſis.

Kā zilveks winiņch bija ſimpatijs un privatdſihvē winiņch buhtu weens no labafeem. Warbuht preeſčihsimigs gimenes tehvs.

Es ſirdi winam eſmu nowehlejis wiſulabako. It ſeivisčki tāpehž, ka winiņch behdās turejās pee Deeva.

Bet waldneeks ar ſipru nelokamu gribu winiņch nebija.

Deevs bija to tā peelaidiſ.

Tad nahža revoluzija. Prahtā wehl kahds students, kas lepni paſeltu galvu ſtudentu preeſčgalā dēravās uſ Kremli. Sim ſtudentam bija teefčam apgarotibā apſkaidrots waigs. Karalifka ſeja. Bahrda pehž „Anri fatr.“ Ziti ſtudenti winam ſeļoja.

„Lihdi mums!“ winiņch uſſauza nūms pretimnahzejeem un dēravās uſ Kremli.

Špoiħħās brūnās jahja garam karoviħri, — tagad briħwi no zara, — revoluzijās behrni.

Un tad ſchi zeetumneeku garā rinda, kurus iſweda iſ zeetuma bahlus un iſdehdejuſčhus un triumfa għajnejnā weda uſ Kremli, lai tos pažeenatu!

Skats nahža pehž ſkata. Paſtarpaom atkal kahda ſeeveete jah-ſčhus ar fareiwiſku iſſafu.

Kur bija kahds paaugstinajums, tur bija runatajs, kas kaut ko ſtaħstija. Polizijas priſtawi bija ſawangoti un daudj nizinati tapa waſati un rahditi pa eelam, it kā nebuhtu redseti.

Uſtrihtoſčha bija parahdiba, ka daudj jaunu ſchiħdu tureja ru-nas. Runaja un apgaroja laudiſ par 8 ſtundu darbu. Noflaujiſos un jautajtu ſewi: Kāhda gan ſhim jaunam ſchiħdam war buht intereſe gar ſtrahdneeka gruhto ſtaħwofli? Nejinaju wehl, ka ebreju tautai peemiht ta ihpaſčiba, ſpehlet uſ zilwezes iſtinkteem kā wir-tuoſam uſ klaweerem.

Mans brahlis Dr. G. Beldaus newareja un newareja ſħeem ebreju jaunelleem tizet, kas nupat kā pahrdeva ſiħkprezes ſawā bode

un nu peepejchi apleezinaja tahdu leelu leežmainu miheſtibu uſ tautu.

Kad reiſ kahds ebreju jauneklis bija apgarojis puhli zaur ſawu leežmaino miheſtibu uſ „maſako brahli“, un aſraudams ſludinajis 8 stundu darba deenu, — tad brahlis newarejis (tā wiſch man ſtahtſtija) nozeſtees, — bet uſſtahjees kā otrs runatajs un jautajis puhlim, waj tas teefcham tizot ſcha ſchilhd jaunekla leelai tautas miheſtibai; — un waj tizot, ka ſchis jauneklis pats ar ſarveem ſtrahdneefem ſtrahdā tikai 8 stundas? Jauneklis laidās, kā teek prom, — un tas pats puhlis, kā uſgavilejis nupat kā ſchim ſchilhd jauneklim, tas uſgavilejis tagad brahlim.

Schai aſrahdiſumā es newainoju wiſu ebreju tautu, — es wainoju tikai tos avanturiftus wiui pulkā, kā ſleetoja ſomuniſmu un lauſhu muſkibu, lai ar ſtrahdneefu graſcheem pilditu ſew kaba- tas un ſaſneegtu waru.

Tizu, ka ebreju tautas godigā dala noſoda ſchos gludos iſſuh-zejus.

Un wiſur, kurp ween gahju, laudis diſputeja. Wiſur, ſewiſchki leelakos laukumos. Atminoš, bija maigs ſeedona waſars. Bija diſrdamas pirmās ſeedona ſchalkas. Bet laudis pa mafeem puhli- ſcheem ſarunajās. Schur un tur uſſtahjās runataji.

„Nē, mums wajaga wehl ſaldatu un ſtrahdneefu padomes, zi- tadi newar. Tai jaſkatas, ka dome lai ſtrahdatu tautai par labu.“ Tā daschi ſahka mahzit Lenina garā. Bet tuhlin ari zehlās pretru- naſ: „Kas tee par neekeem!“ ziti nehmās ſtaidrot... „tad jau buhs diwas waras... kā tad waſts warēs paſtahwet? Tad jau ja- heidsas waj nu tautas brihwibai, waj ſaldatu un ſtrahdneefu pa- domei, weenai, pa diwam, — bet abas newar waldit. Bija iſdoti lo- ſungi, kā jaeezel ſaldatu un ſtrahdneefu padomes. Lenins bija gan jau peenahžis plombetā wagonā.

Atſlahbums tizibas un tikumibas ſirā.

Kara ſahkumā bija manama leela tizibas atmoda draudſēs. Bet wehlaſ ta atſlahba. Lihds ar ſcho atſl ihbumu bija manama leela iſwirtiba latweeſchu behglu jaunatnē. Pati diſihwe peerahdiſa, ka ti- ziba un tikumiba ſtahw diſihwaſkā ſakarā. Tiziba ir ſafne tikumibas

stahdam. Kā tais Latvijas dalās, kur gahja pāhri kara fronte, latweesħu jaunawas un feewas stahweja stiprās kahrdinašchanas ugu-nis, tas ir faprotams. Tadehk ari taifni tur bija išwirtiba pilnos seedos. Bet ari freewu pilfehtās, feniċċeli Petrogradā un Maskavā latweesħu jaunatne atradās leelās kahrdinašchanas un, domajamis, krita daudskahrt išwirtibai par upuri. Schai pagrimišchanai usstahdit statistiku jau natu eespehjams.

Braħtā man wehl kahds gadijums, kur kahds ahrists pufojäs par kahdu latweesħu skolneeku, kas rupjā weidā usbruzis feldscheram, tadehk ka behgħlu komiteja, taupidama leħdsekkus, neefot winnem devu ġi deesgan stipras saħles pret wina wenerifko flimbu. Pahrsteidsa fchi nekauniba, ar kahdu skolneeks usbruka feldscheram. Wenerifkais posti laikam leelā mehrā bija fahzi isplatitees latweesħu jaunatnē. Gadu weħla k no kahdas Widżemes apteekas pažeħla bals, ka nekad tit daudjs libħsekklu neefot prasiti pret wenerifko postu, kā tagad. Kā beh-gullojixxha latweesħu jaunatne nofkura, feniċċeli leelās pilfehtās, stiprās kahrdinašchanas ugu-nis un fhejt pa dalai ari krita, tas if-kaidrojams warbuht no sefoss heem eemeſleem:

1) Liziba ir miliegħ aissarġa speħeks. Kur pilnigi iſiru fchi tizibas pamati, tur truhkst fħis leelais pret speħeks pret kahrdinašchanam. Kahda atbildiba fhejt krikt u tħalli teem wezakeem, kas għad-dajja weenigi par to, lai dotu behrnam diplomu! Tikai behru farjera un prakta gaifma wineem ruhpeja. „Kaut tik behrnam ta nebuhu jastrahdà, kā meħs rei strahdajam! Kaut tikai weegħi taptu wina dsiħħiex zeffha!“

Braħtā fhejt nahf Ibhena aix-rħadijums, ka muħsu tagadejjas audjinnašchanas nelaime ir-fħi, ka wehrtejam zil-veku weenigi peħz ta, kā winsħi fin, bet ne peħz ta, kas winsħi ir.

Lai sirds usturetos f-kaidra, lai raksturs palixtu gaifħi un stiprs, par to ma rukħpejjas.

Kad wezaku aż-żi un padoms naix klaht, kad kahrdinašħana behrnejm tuwojas, kad fħo kahrdinašħana strahwas lauħħas u behrnejm, tad truhkst nabaga behrnam ta religiosa speħka, ko Deewa behrni fanana il-deenā,— ta speħka, kuxxha davis weħsturei waroħus un warones. All, nesħħiligee wezaki, kam raideet hanu behrni dsiħħiex zihha bes fha leelā Deewa speħka, — kā jehrihus wilku pulkka? Kaut f-sħeħligi buhtu biju fħi pret fawwem behrnejm!

2) Otrais eemesīs, kapehž daudž latveesīchu jaunatnes ir pādewīšchees išvīrtibai, bija jaunatnes ūwē ūneezības ūjūhīta. Atstahjuſi parasto dījhīves eekahrtu, jaunatne jutās Kree-wījā ūvesča. „Neweens tevis nepasīhīst, neweens tevis nepahrraunga, netweena kaimīna, nedī radineeka ūpreedums tevis neaissīkar, tu ivari dījhīwot, kā tev tīhf. Wīss, ko tu dari, paleek muhīchīgs noslēhpums. Tveri baudu kauſu, tukščo to, iſdīseri to lihōs meelem un ūweed tad to prom, lai dījhīwo dījhīwe! Tik weenreis dījhīwē ūeed roſes, tik weenreis kuhšo kaisīles kauſi. Aisīmirsti jel uſ brihdi behdigo dījhīwi un baudi, baudi jel to!”

Tā tad ūvesčuma un weentulibas ūajuhta prāſija daudž upuru.

3) Ari wenerīškā poſta nepasīhīchana. Grahmatas, kas runā par dīsimūma atteezībam, ir pa ūelum ūelai dalai nekīhtra ūatura un wairak ūed uſ wenerīško poſtu un uſ iſvīrtibu, neka attur no ta. Daudsu gars ir ūagahnits zaur ūamlīhdīgām grahmatelem.

Beidīsamā laikā, zīk man ūinams, ir Dr. med. Snikers ūahžīs iſdot labas broſčuras par ūcho jautajumu.

Bet deemīšehl wina beidīsamā broſčurā ne ar ūufčplehstu wahrdīnu nāv peeminets tas ūpehīks, kas daudžus atturejis no iſvīrtibas, proti religija. Pirmā broſčurā gan.

Kahdus gadus atpakaļ iſnahžīs pee ūauzīšcha ūimbaščos loti labs rafsts: „Muhīu jauneſki”. Aisrahdu uſ to.

Peedālidamees kahdas behgħu komitejas apūpreedēs Petrogradā, dīſirdeju stahstam par ūchauſmīgo iſvīrtibu frontes turwumā un par tam b'reeſmam, kas draud latveesīchu jaunawam. Liku nodrukāt ūpredikī: „Muhīu tautas rihts”. Ūcho ūpredikī ūigas latveesīchu Labdaribas heedriba lika pahrdrukāt daudž tuhħstoſči effemplaros un par welti iſdalit.

Tā pa dalai ūahħas mana rafstneeziha. Wispahri man bija ta ūajuhta, ka behgħu mahzitajeem bija iſdalit, kurrp ween tee nahk, kriſtīgo rafstneeziha. Tā tad taħlajos zeļos nekad gandriħi nedewos bes atteezīgas literaturas.

Tagad, kur ūhis rindinas atdodu drukā, Latvija, noſwinejuſi jau ūawus 5 gadigos pastahwīſčanas ūwehtkus. Daudž rafstu teek

isdoti par Latvijas tapšchanu. Dauds teek zildinati muhſu dehlu un brahlu waronu darbi. Un labi tā. Sposhi paraugi wini bijuſhi nahkamām paaudsem. Dauds teek zildinati un peemineti pir mee walts darbineeki, lai gan daschs ari welti teek zilbinats; — bet ne ar puſchplehstu wahrdinu ſchais wehsturiffās peeminas grahmatās naw peeminets tas, kas muhſu waroneem dēwa eepreezu un droſmi, kad lodes dseedaja nahwes dseefmas. Tas netop peeminets. Tas, kas muhs, behglischiſ, uſtureja ſtiprus ſweſchneezibas gaitās, — tam gods ſchais grahmatās netop dots. Bet azu preeeffchā man kahds fotografiſ ūſnehmuums: muhſu waroni taiſas eet uſ „Nahwes ſolu“. Meschā ir zelts altaris, un wiſi, bes iſnehmuma wiſi, zelos flihkuſhi, ſanem ſtiprumu no dſihwā Kristus — un tad wini eet... — Waj juhs, rafſtneeki, warat uſminet, kas tas bija, kas winus ſtiprinaja?

Zelojumi.

Zelojumi man bija Aluzes draudſē daudſ, jo draudſe ſteepās 35 werſtes gaxumā, un ja ir trihs baſnizas un kahdas 13 kapſehtas, tad ari ſaprotaņis, ka brauſčhanu naw bijis maſumis. Un taiſni ſchi ſajuhta ka eekſchmifijaſ darbam Wez-Aluzē pēaugot man nebuhs wairs, ſewiſchki wezumā, weenam eeprehjams apkalpot draudſi, mani bija pamudinajuſi, pee laika aifeet no Aluzes. Bet ja Zhele, kas bija apmehram 13 werſtiis no mahzitaja muſchās, man bija darijuſi raiſes ſawa atſtatuma dehļ, — tad mahzijos Maſkarā par ſchahdām baſham tikai paſmeetees. Jo ſcheit manas filialbaſnizas nebija wairs deſmitām, bet ſimtām, waretu teift, tuhkoſchām werſtem attahlumā. Newis ween Maſkarā bija latveeſchi (apmehram 30—40 tuhkoſchu) — bet wiſā Wolgas apgabalu un wiſā Sibirijs iſkaſiti latveeſchi dſihwoja tuhkoſcheem. Un pastahwigū mahzitaju wineem nebija, iſnaemot Rājanu, kur strahdaja mahz. Blahmjschs, agrakais Aluknes mahzitajs.

Pa Sibirijs behglus apkopdams bija (1915. g.) zelojis mahz. dozents Kundſinſch, un ſhad un tad uſ Wolgas apgabalu mehdſa no Jurjewas iſbraukt mahz. Opſis un Reſewſkis. Ari mahz. Mühlensachs bija no Taganrogas nahkdamis Zarizinā bijis*).

*) Peterpils behglus apkalpoja mahzitaji Sanders un Grünbergs, Lado-
gas un Archangelskas mahz. Dr. Sanders.

ſchis apgabals bija bes latveeſchu mahzitajeem. Un tur latveeſchi dſihwoja ne ſimteem, bet tuhſtoſcheem. Iſi behglu komitejas gada pahrfkateem tuvaki redſams, Tahds katrā weetā behglu ſkaits.

Pebz atminaas waru ſaſit, ka Rſchewā, Niſchwijā, Samarā, laikam ari Saratowā, behglu ſkaits gahja tuhſtoſchos, — Tverā, Koſomnā, Podolſkā pee Maſkawas, Wladimirā, Muromā, Simbirſkā, Zarizinā, Aſtrachanā, Tambowā, Koſlowā, — wiņč gahja ſimtos.

Bes tam wehl bija daudſums ſahbiſhu un maſaku pilſehu, fur ari dſihwoja iſkaſiti latveeſhi.

Sibirijs nowadus biju nodomajis ar Deewa palihgu apzelot 1917. gadā, — bet tad jau man bija jaſchērās no Maſkawas.

Kas tas bija par darbu, kas ſcheit atwehrās behglu mahzitajam! Domajot par ſcho darbu es preezajos, ka biju aifgahjiſ no Aluzes. Scheit man bija ta ſajuhta: „ſche nu es eſmu wajadsigs. Scheit es nedſihwoju par welti“.

Un peenahža tad ari luhgums pebz luhguma: „Iuhdsu, Iuhdsu, brauzeet!“ Luhgumu bija tik daudſ un tik daſchadi, ka neſpehjas dehſ daudſeem bija jaatteiž.

Bes tam atſtaht Maſkawā 30,000 un braukt apkalpot zitā weetā warbuht tikai ſintus, waj deſmitus, — likās neefam leetderigi.

Senač dſimtenē ſtrahdadams, biju leetojis daudſkahrt deewkalpojumos praveeſha Efajas ſkaiftos wahrdus: „Ziſi mihligas ir uſ kalneem preeka wehſtneſchu kahjas, kad tee meeru ſludina, labumu ſola un uſ Zianu ſaka: Deews ir Ķehniņſch.

Schee wahrdi rakſturoja to preeka brihdi, kad mangos eſoſchaj Israela tautai jau no tahleenes wirs falneem rahdijas pirmee preeka wehſtneſchi, furi teem deewa ſiau: „Brihwī, brihwī, wareet atkal mahjās braukt uſ to ſemi, fur peens un medus teſ — uſ Jeruſalemi!“

Scho wahrdi pateeſibu wareju pilnigi iſjuſt tikai Kreevijā.

Scheit bija iſſlahpuſčas draudſes, kas ar ilgām ſanehma ſen nedſirdeto Deewa wahrdi, ilgodamās pee tam mahjās tiſt.

Scheit tad tika apmeerinatas tās ilgas, par kuxām Korus behrni dſeed: „Rā breedis brebz pebz uhdens upem, tā mana diwehſele brebz pebz Deewa, ta dſihwā Deewa.“ Scheit atkal reiſ pebz ilgas klejoſchaņas, pebz daudſām waimanam un dſihwes liſtam bija ſajuhtams, ſivehtām dſeeſmam atſkanot, Deewa tuwums. Scheit atkal modās ſchi ſajuhta kā dahrga peemina no behrnibas laifeem: „Ziſi mihligas

ir, ak ūungs, tawas mahju weetas! Mana dwehſele eekahrojas ſoti pehz tawām mahju weetam. Putnīnſch ir atradis namu un besdeliga ſawu ligſdu, kur ta ſawus behrnus iſperē, — pēe taweeem altareem, ūungs Zehaoi, mans ūehniņſch un mans Deewš! — Dahw. dī. 84.

Tveras draudſe ſahka raudat, lihds ko dſirdeja atſfanam 'pirmos latveeſchu teikumus no altara.

Man paſcham ari kluva tā ſavadi ap ſirdi.

Wiſur, wiſur, kurp ween zeloju, ſanehmu to eeſpaidu: ſcheit laudiſ ilgojas pehz Deewa wahrdā. Nolafija wahrdus no lubpam.

Laudiſ, kas zitadi nemehdſa nahkt deewkalpojumos, ſchahdos gadijumos, ziſ man ſinams, netureja par faunu atnahkt.

Tā es Kreevijā eſmu paſadijis, waretu gandrihs teift, tos jaufakos amata gadus.

Seviſčki laimigs bija ſchis laiks tadehl, ka gandrihs katrā gaitā mani paſadija ſchi apſina: „Taws darbs ir wajadſigs, daudſi ilgojas pehz tawa darba.”

Jau paſchā pirmā behgli gadā (1915. g.), kad biju Seemas ſwehtkus noſwehtijis Maſkawā lihds ar leelo draudſi, es devos zelā uſ Wladimiru un Muromu.

Wezā gada waſkarā peenahžu Wladimirā, kas atrodas reti jaufā weetā, — augsti uſ ņelasmas upes kraſta. No Wladimiras katedrales atwehrās burwigſ ſkats pahri pahr ņelasmas plawam.

Kad ſcheit Wladimirā ſeedoni ſkirſhu dahrſi ſeed, tad ſkatam wajaga buht wehl daudſ ſkaiftakam. Scheit atrodas maſa glihta literonu baſniza, kuru apkalpo ņiſčnijas mahzitajs.

Baſnizinas gehrbfambaris atrodas, ka jau parasts, aiz altara, bet eevehrojamā zaur to, ka wiſch weenā reiſē ir ari mahzitaja naftiſweeta un dſihwojamā iſtaba tais reiſēs, kad wiſch atbrauz ſcheit deewkalpojumu turet.

Kā reiſ Samuelim, tā ari Wladimiras mahzitajam nahkas ſcheit deevnamā pahrgulet.

Kaut ari wiſch tad klauſitos uſ Deewa ſauzeju balsi, ka toreiſ Samuels atħauzās uſ to!

Bet ſchoreiſ draudſe man neſahwa ſcheit pahrgulet, jo weeſmihligi latveeſchi bija man ſarihkojuſchi zitir kur mahjas weetu. Sañazām daudſi kopā, wezā gada waſkaru ſwehit.

Paſchâ pilſehtâ dſihwoja maſ latweeſchu. Wairak aptkaimê. Tomehr baſnizina bija deesgan pilna. Apbrihnoju wehl reiſ Vladimiraſ ſtaſtas wezâs baſnizas un archiereja pili. Archiereis ſcheit eſot leels kungs, kaſ brauzot waj nu 4 waj wehl wairak ſirgeem, un kaſ wiñj pilſehtu atſtahjot, tad ſwanot no wiſeem toraeem...

Steigſchus devoſ tahlaſ uſ Muromu, un zelâ bija wehl jaee- greeſhas kahdâ fabrikâ, kur ſtrahdaja latweeſchu behgli. Wiſu zauru nafti iſbrauzees loti nopreezajos, ka fabrikas pahrwaldneeks, kahds ebreju kungs, mani uſnehma un deva man wehl druſku noſnauftees. Kunajâm un ſpreedâm ar wiñu daudſ par materialiſmu un jauneem filoſofieem wirſeeneem.

Scho ſarunu ar ſchihdu-pahrwaldneeku peeminot, gribetos aif- rahdit, zif daudſ, zif loti daudſ mehs latweeſhi waram peemahzi- tees no ſchihdeem. Schihdi nekaſ nenizinâſ ſawu tizibu. Un lai tee paſchi buhtu netizigi, — tad tomehr wini nelaus nizinat ſawu tizibur. Kadehl ne? Zadehl ka ſchihdeem ka wezumezai tautai ir ilgi wehſtu- riſki peedſihwojumi, — un ſchee peedſihwojumi wineem mahza, ka tautu wiſuſchaufniſigakos wajaſchanas laikos uſtureja tiſai un wee- nigi tiziba. To wini ſin. Schi kulturela atſina wineem ir. Kad tee latweeſhi, kaſ tagad ſcho muhſu wiltus kulturu deerviña, — mah- ziſees no ſchihdeem ſho pateeſo un ihſto un kulturelo atſinu? Kad mehs tapſim ſchai ſinâ kulturela tauta, atſihdami, ko jau wezais ſeromvalds ſludinaja, ka tautai beſ tizibas un tautibas jamirſt? ſewi, waj leelineeku laikâ daudſ ſinagogu ſcheit pee mums jeb Pa- domju Kreewijâ ir iſleetotas mihtineem? Schihdi to nepeelahwa. Un wehl ko mehs waram mahzitees no ſchihdeem, proti weenprah- tibu. Wini neſchkelas, neapkarojas. Uſmini ſchihdinam ſelgarvâ uſ kahjas, — un Londonâ un Nujorkâ ziti ſchihdi brehks. — Wini ir weens par wiſeem un wiſi par weenu. To mehs latweeſhi no wineem waram mahzitees. Wini komuniſmu ſawâs Palestinas fer- mâſ nezeefch, — waj to ari newaram mahzitees? Wini tauteetis Marks, komuniſma tehws, — aisleedſ ſaweeem peekritejeem reli- giju, — bet ſchihdi atraida ſawa tauteeſha aplamo, nedibinato pra- ſibu, — waj ta naw gudriba, ko ari mehs latweeſhi wareum cegaumet? —

Wineem ir daudſ behrnu, pat nabadsigakeem ir daudſ behrnu, — bet muhſu tauta iſmirſt. Pazelas jautajumi: Kas reiſ waldis muhſu ſemê?

Likai ſchi lahsta nauda no beidsameem gadeem ſahf weenumehr wairak launus auglus nest, ſamaitajot ſchihdu jaunatni un nowedot to iſwirtibā. Wiſuſmalkafās iſwirtibas weetās fehd ari ſchihds, jo nauda winam to atlauj. Ari laulibas ſahf pee wineem juft. To nu mehs no wineem negribam mahzitees. Bet gan eegaumeſim ſho kulturrelo atſiau, ka mumis jazeeni ir tiziba, kas tautu uſtureja wiſgruhtakā werdſibas laikā (18. un 19. gadu ſimtenos), un mahzifeemees, ka mumis, ka tauteeſcheem, kopā jaturas.

To waram no wineem peemahzitees. To man atgahdinaja ſaruna ar ebreju pahrwaldneefu. Un nu wehl ſahds wahrdš par teem latveeſcheem, kas tur fabrikā strahdaja.

Fabrikas strahdneeki bija ſaraduſchees leelā ſkaitā, un wareju wineem ſewiſ ween Deewa wahrdus fludinat, bet ari dascheem maſturigeem lihdſeklus ſneegt, fo man bija uſtizejuſi Maſkaras komiteja.

Bret waſaru dewos atkal zelā uſ Muromu.

Bet te nu iſrahdijs, ka nebiju leitderigi rihtojees, jo nebiju ar miromeeſcheem ſarakſtijees un weenojees par to laiku, kad-eeradifchos un kur waru apmeſtees. Wiſs tas bija, deemschehl, peemirſts. Likai to wehl atzerejos, ka kahdā leelā muſchā pee Muromas uſturas daudſ latveeſchu, un ka tee mani uſaizinajuſchi apzeemot winus.

Peenahžu wehlā nafti Muromā.

Atilikas luhtot weeſnizu, jeb „nomera”, ka Kreemijā mehds noſaukt weeſnizaſ, kur buſetes natv. Bet winas kara laika dehl bija aijnamtas.

Beidsot atradās kahda maſa nekurinata iſtaba bes aifflehdſamā un aifbultejamā, — kuru man gribēja dot.

Liku to eekurināt un pa to laiku, kamehr krahjns kurejās, uſmekleju weeſnizu, lai pehz gruhta zelojuma atſpirdſinatos. Man rahdija eepretim weeſnizu un peeffihmeja: Это самая широкая я Paeht tur dabuja labi un, galvenais, filtu tehju eebaudit. Šehds gordovojs man ſehdeja pretim, un mehs, laizini parunajuſchees, ſchkihramees. —

Bet otrā rihtā iſrahdijs, ka latveeſchu behgli tomehr bija wairak ruhpejuſchees par man, neka es to biju domajis.

Bija telefonifki peepraſits weeſnizā, waj neefot peebrauzis latveeſchu mahzitajs.

Drihsî ween no Korgopolowas muischâs, kas peedereja grafeenei Uwarowai, kuras wihrs bija paſihstam's kà ſenatnes pehtneeks,— abrauza man pakal un mani aifwifinaja uſ pahris werftis attahlo muischu.

Muischâs ſaimneeze Janau jaunkundje bija likuſi ſarihkop iſtabu, kur apmeftees.

Bauschu ſanahza laba teſſa, — un otras deenas waſkarâ ſarihkojam deewkalpoſchani ari Muromas pilſehtâ kahdâ ſkolâ.

Atgreeſees atpakal, apſkatiju ir muischu, ir tuwo ſahdschu. Ap Muromu ſteepas druhmee, ſtaltee Muroma meſchi. Ari ſchi ſtaltâ muischa uſ Wolgas ſtahwem kraſteem bija iſhta meſcha muischa, jo wiras bagatiba paſtahweja meſchos. Behz teikas wehſtijumä ſcheit ſchais teiſhmainos meſchos ſawus waronu darbus bija paſtrahdajis Ilja Muromezs.

Kahdâ ſtarriba ſtarp ſcho meſcha bagato apgalbu un to no Petrogradas lihdi Maſkarawai un wehl taſlak no Maſkarawas lihdi Saratowai!

Scheit ap Muromu tumſchi eglu meſchi, tur tikai meſchu atleekas, kas ſtabita par bijuſcheem meſcheem un leezina, ka Kreerivijâ plafchos apmehros walda meſchu iſnihzinaschanas ſistema. Meſcha truhkuma ſinâ brauzeens no Petrogradas lihdi Saratowai man atgahdina brauzeenu uſ Romi. Ari tur pa wiſu zela gabalu no Milanas lihdi paſchaj Romai nerediti gandrijs neveena paſchaj meſchika. Un kà ir zeetis klimats un ſemes augliba tais apgalbos, kur meſchi ir iſzirſti, peemehram Greekijâ un Palestina, — kur Lihbanona ſtaltee zeedru koki, ziſ man ſinams, tikai bibelê wehl ſaſtopami!

Uſ Saratowu, Simbirſku un pee aifmirſteem Leel-Auzeefcheem!

Behz Leeldeenam, ko pawadiju Maſkarawâ, denvos atkal zelâ un ſhoreiſ taſlak neka pirmo reiſi. Mani ſauza uſ Saratowu un Simbirſku.

Nevaru aprakſtit to jauko eeſpaidu, ko ſanehmu Saratowâ, ſchaj Wolgas galwas pilſehtâ ſeedona kraſhnumâ. Leeloo akaziju koki bija pirmâ ſalumâ, un daba burwigī ſmaidiya.

Uſ dſelſszela mani ſanehma lektors Roberts Behrſiaſch.

Saratowa atrodas starp ūarkaneem falneem us Wolgas krasta, un pats tas wahrods „Saratowa“ ari nosihmē „ūarkana pilsehta.“

Saratowai ir pa leelai dalai wahziķs iżķats, tur dīshivo loti dauds wahzeeschu un tuvumā atrodas leelas wahzu kolonijas. Galweno eelu ari ūauz par „nīmeckajā.“

Saratovā ir wežā un jaunā universitate, un jaunā eenem wēselu pilsehtas dalu un ufkriht zaur stalteem balteem nāmeem. Scheit toreis strahdaja profesors Valodis.

Bes tam ūcheit ir ari konservatorija.

Diwi wahzu mahzitaji ūcheit ir darbā, un luteranu bašniza atrodas wišglihtakā pilsehtas dalā.

Behgli ir isskaistīti wairak pa pilsehtas nomalem, un behgli komiteja eeveetojuſes kahdā pagrabā pee „nīmecka“. Bagatais wēſnizneks deviš komitejas telpas par welti un fārunā ar mani to ari neaismirſa uſſwehrt. Schi bija weena no tām labdaribam, ko latweeschu behgli ūanehmūſhi no freeveem.

Warbuht ka wini wehl dauds labdaribas ūanehmūſhi no freeveem, bet man tās naw tiķuſčas finamas.

Saratovā bija wiſpirms jaumeſcheem japaſneeds eeſwehſiſčanas mahziba, zaur ko wiſa deena bija aīnemta.

Gepafinos ar latweeschu dzejneku Swahrgulu Eduardu, kas ūcheit bija rafftivedis komitejā.

Zaur karu no ūāvām mahjam padſihts, wiņš ūcheit truhžibā mitinaja ūaru dīshvi un dabuja peedīshwot un pahrdīshwot, ka tau-tas pateiziba neſneedsas tāhlu. Šawu 50. gadigo dīshwes deenu wiņš pawadija weentulīš un atſtahts. Mahzijos Treumanī zeenit ka zilweku ar ūaidru ūirdi, kam pateci ūuhp brahla behdu ūiktenis.

Neveens no muhſu latvju dzejnekeem naw pratis tik ūaisti attehlot wihra un ūeewas miheſtibū ka wiņš.

Daudsi ir apdīeedajuschi to miheſtibū, kas ka ūeodonis ūchalz muhſu jaunibā, bet to miheſtibū, kas laulatos pawada wehl lihds dīshwes ūaulreetam, — to ūeenigi apdīeedajis ūeenigi Swahrgulu Eduards.

No Saratowas brauzu pa Wolgu augšchup lihds Simbirſkai. Augsti augščā us Wolgas krasta ir ūeis muisħneeku pereklis. Kree-wijsas paſiħtamakee ministri ir zehluſčees ūcheit, un Stolipinam ūcheit ir pat peeminieflis ūelts.

Šeit Simbirſkā dīhiwoja avmehram 300 latveesjhu behgli, un komitejas preefſchgalā itahveja O. Rahwisch. Behglu patverjme atrodaš loti jaufā weetā, un zif es wareju nowehrot, tad par behgleem labi bija gahdats. Telpas bija ehrtas, kas ari jau loti ſwarigi.

Kahdu mafaru pawadiju patverjme, kas atrodaš pee ſlawenā „Вѣнѣцъ“, un noſkatijamees no augsta, frauja Wolgas kraſta uſ Wolgas lihdenumu.

Wolga wijas kā ſudrabota lenta, un tahlu wihipus Wolgas waſara blaſmā atſpihdeja zeemi ar zeemu baſnizam.

Burwigs ſkats!

Simbirſka ir pilſehta uſ augsta Wolgas kraſta, un to wehrā nem-dams, es ſludinaju par „pilſehtu uſ falna“ iſ Kalna ſprediķa.

Mahzitajs Leifts muhs uſnehma loti weeſmihligi un rahdijs mums ſawu koſcho, no daſchadeem ſkuju kokeem paſtahwoſcho mahzitaja mahjas parku.

Zif gruhts bija ſtahwais zelſch aufgchā par dublaino kraſtu uſ Simbirſku, — tik weegli pehž noſtrahdatas nedelas nobrauzu lejā.

Wairak kultivetās ſemēs ſcheit jau ſen buhtu eerihkoti elevarori kā Riechnijā. Lejā brauzot ceraundſiju ari baſnizinu, kas zaur kraſta iſgahſchanos bija ſadalijuces diwās dalās.

Rihtā agri eefchdos kugī un otrā deenā biju Samarā, kuru daſchi paſaſcheeri dehveja par „Хамскій городъ“ tapehz, ka tur nemot wehrā ſeviſhki tikai tirdsneeziftas interefes. Tur dīhiwojot bagatee melderi.

Samara ir Kreevijas augliqakā aþqabala un paſihftama zaur ſawām milſigām miltu malnuvem un bagateem tihrumieem.

Tā tad pirmā ſeedoni man bija jabrauz lejup pa Wolgu, ga-ram paſihftamai Kreevijas Rimjerai „Жигули“ Wolga bija paſhrluhduſi, un apſes, kas bija pirmā ſalumā, ſneedſās pahri pahr Wolgas wilneem. Kuqis peenahza tuvu flaht apſchu ſalām ga-loinem. Pēt ūlās galotnēs ſkali gawileja laſtigalas.

Sawu muhſchu nepeemirſiſchu iſho ſeedona brauzeenu pa Wolgu.

Samarā bija kahdi pahris tuhfſtoschi behglu. Behglu wairuma dehſ patverjmes loti peebahdas un daſchā ſinā atgahdinaja Maſſawas patverjmes. Maſas telpas, nelabais gaijs. Baſnizina atra-

daš uſ Дворянская un ſchoreiſ nebijs labi apmeſketa. Čemeſſeſ taſ, ka neſen tur bija bijiſ mahz. Kündſinjch, — un otrs eemeſſeſ, ka pehžpusdeeneā bijc leeli behrnu ſwehtfi. Prahtā man palizis fahds ſlaikſ, bahls jaunekliſ, kaſ ſlimoja ar diloni un kuxam kaut drięzin wareju materiali lihdſet.

Zif lahpunkt buhtu winam wehl wairak dəvīſ!

Sauzeens bija preefſchā — no Simbirſkas uſ latveeſchu koloniju „Чекалино“. Ta ir apmehram 5 stundas brauzeena tahlu no Samaras. Zahrauz paſri paſr ſlaveno Siſranas tiltu, kaſ wed paſr Wolgu. Kolonija atrodas Simbirſkas gubernā fahdas 30 werſtis no ſtažijas.

Trihſjuhgs ar „tarataſu“ bija jau klaht ſtažijā un gaidija uſ mani. Tikko biju eefehdees, te kolonists latweetis eefahka laift ta, ka tikko wareju naturetees ratoſ. Pahtaga dejoja ween pa gaſu. Un nu mehs aulekſhojām paſr tihrumeeem un atmatām, gaxam dſiſam gravam, kaſ bija eerautas ſeedona pluſhdeem.

No grantateem zeleem ne wehſts. Weetām brauzām pa iſſhutuviſchu upju guſtnem. Kahdā jaukā meſchā apſtahjamees, jo eegribejās noklauſitees laſtigalas burwigā dſeeſmā. Tad atkal mans ormanis uſpliukſchkinaja pahtagu, un gubernatora aulekſchos lai-đām zauri zauri daſchām fahdscham. Kreavu ſemneeki, zepuri no nehmufchi, dſili klanijās. Tihri bija jaſaunās. Es wairatfahrt luhdſu ſawu ormani, lai jel rimſtas un brauz druſku lehnati, ſe-wiſchki pa fahdscham.

„Nē, taſni to tik ne,“ wiſch atbildeja, „kreewu muſchikeem jaredi, ka mehs latveeſchi wedam ſawu mahzitaju.“

Neka fo darit; turejos abām rokam tarantaſa malās un pa-kaſhwu ſirdigam ormanim waſu.

Drihſi tad ari peebräuſām Ljchakalnos, kaſ jau no pirmā ſkata bija preefraitama pee labaſkām fahdscham.

Katrai mahjinai ſawas glihtaſ ſeeveneſ (крыльцо), logi ar iſgrefnojuumeem, un preefſchkar logu preefſchā. Sahdschai paſchai ſawu glihta koku baſnizina, kaſ, weenreiſ nodeguſi, tagad atkal bija uſjelta.

Wifur ſcheit bija manama paſrtižiba. Draudſes wezakais mani uſnehma, par fo gan ſanehma ſawu atalgojumu no draudſes.

Tā kā bija debesbraukšanas deenas preekschmākars, tad lāudis steidsas uſ pirti un vēž tam salasījās sāvā glihtā bāsnizā, kur es tad natureju mākara deevkalpojumu. Sāvišķi man uſkrita ūchi godbijiba pret Deeva namu.

Kās eenahza, tas nometās zelos un noſkaitija luhgšchanu; vihreſčhi pa ūkisai, ūeeweſčhi pa labai puſei. Reti kāhdā bāsnizā eſmu manijis tāhdu ūwinigumu kā ūcheit.

Vēž tam gahju apſkatit ūahdschu, un kō domajat: biju atbrauzis ūavā Leel-Auzes filials! Tee wisi bija Leel-Auzeſčhi, tas kādus 40 gadus atpakaļ ūcheit bija apmetuſchees.

„Peeminekli gribetum zelt tām vihram”, tā weens no wineem teiza, „kas muhs ūcheit atſauza. Walā no leelungu ūpaideem mehs ūcheit dſihwojam kā brihvi zilweki. Kātram ir ūawa ihpatna ūmite, un par kaut kādu ifmantos̄hanu no ūfungu puſes ūcheit newar buht ne runas. Mehs ūcheit dſihwojam loti laimigi. Kad tu eji pee muischnēka, tad wiņšč tew ūneids roku, peedahwa tehju, kō nodsertees un noſauz tewi par „Iwan Iwanowitsč”, un tu juhtees kā mahjās. Bet mahjās tur Leel-Auzē bija zitadi! Tur leeni ween pee leelunga peedurknes un flanees kā wergs. Par zilweku tewi neſkaita.

Kāhda wezite gribēja mani pahraudit, waj pateiſčham eſmu Leel-Auzes mahzitajs: „Kā tad nu pee ūums mahjās tagad?” wine pehtijosčhi prasijs. „Kurā bāsnizā tad pirmos ūwehtlos mahjās pee ūums tura Deeva wahrdus?

„Pirmos Leel-Auzē, otros Wez-Auzē, treſčhos Žhlē,” es atbildeju.

„Aha, kā tad? Redī, ir gan Leel-Auzes mahzitajs, tāpat jau manā laikā ari bija,” wezite apmeerinata atbildeja.

Lai gan debesbraukšanas deena bija loti auksa, un ūneigs ūniga, tomehr aifgahju apſkatites Šimbirſkas meschu, kas, neſkatotees uſ baltām ūneigu pahrſlam, krahſčnojās pirmā ūeedona ūlumā. Atpakaļ nahzis, ūarunajos ar kolonisteem par wine dſihwes apſtahkleem.

Wisi wine bija gruntneeki un labi eedſihwojuſchees. Wisi wine prezejusčhees ūavā ūtarpā, — un pa wisu to laiku bija gabijusčħas, domaju, tikai pahris ūanilibu ar ūreeveem.

Wini loti zeenija ſawu tizibu un tautibu. Tikai ehrmota bija kahda atbilde, ko ſanehmu no kahda kolonista uſ jautajumu, waj wini dauds ſateekotees ar freeveem?

„Kas tur ko ſatiktees?” tas man atbildeja. „Ja ir wajadſiba, preejam ar. Bet ſewiſchki tur zeemā eet, nāv wehrtſ. Aifeji tu pee wiha, wiſch tev leef preefchā gurkuſ un kahpostu galwinu un dod brandwihmu klaht, ko dſert, — bet toteeſ tad wiſch beeſchi peeftaiga pee tewiſ, un tad zep nu ſchinkli un leez ſweeſtu, un wiſu ko uſ galdu, un meelo wiha apnikdams. Un nahk wiſch tev beeſchi.”

Slavetā kurſemneeku weefmihliba gan nerunaja no ſchis atbildeſ. Tur runaja materialiſms.

Tſchakalneefcheem bija ſarva ſkola un ſaws latweeſchu ſkolotajs.

Wineem bija ari paſcheem ſaws mahzitajs Kuhlbergs, kas dſihwoja leelā attahlumā no wineem kahda Wolgas koloniā.

Loti patihkamus eefpaidus es guvu no Tſchakalnas, — bet man nebij aismirſt, ka es pats negribot biju eemaifijees zitu dariſchanās.

Es biju behgļu mahzitajs, bet kolonistus es nedrihkteju apkalpot. — Tas nebij jaaismirſt. Atbrauzis Maſkarā, dabuju peeprafijumu no konſistorijas, uſ kahda likuma pamata eſmu eemaifijees mahz. Kuhlberga dariſchanās? Waj ſcheit neefot kahds pahrpratumſ.

Steidjos paſiņot mahz. Kuhlbergim, ka ſcheit tikai par pahrpratumu war buht runa, jo es, neka neioſkahrdams un neka launa nedomadaams, biju ſekojis Tſchakalneefchu luhgumam. Domaju, ka mani ſauz behgļi...

Bet tas brihdis Tſchakalnā bija tomehr iħſts atſpirgas brihdis.

Ja, kas kaiſch tahdam Tſchakalneetim? Dſihwo wiſch ka maſš leelfungs. Bet tomehr ilgas pebz dſimtenes ari wiros ir ſtipras, un daschi runaja, ka gribot iſdewigos apſtahklos atfal pahnahkt mahjās. —

Nahkamo rihtu loti nožaliſ pеebrauzu pee Sijranas tilta un devoſ ar kugi uſ Saratowu, un no tureenes zaur Tambowu un Koſlowu atpaſkal uſ Maſkaru.

Tambowâ atradu loti weefmihligu usnemšchanu pēe komitejas preefchneeka gimnasijas školotaja Paleja. Scheit atradu ari ſauv mihiš Leel-Auzeš kaiminu školotaju Žul. Osolinu.

Osolinam bija gubernas ſemſtivâ laba weeta un loti winu zeenija wina ſpehju un apſinigo darbu dehl.

Wehlak, kād jau biju Walmeerā, ſanehmu no wina behdu mehsti, ka wina dehls Jahnis, kas bija gimnasijas heidsamā klafē, noſlih-žis Tambowas upē. Winjsch kahda profesora uſdevumā bija iashijs mikroorganismus. Tehws luhdsā, lai baſnizā winu peominot... Dariju to. Behdās mehs peefauzām Deevu. Tu redſesi, kaimin, ſauv Jahniti reiſ! Tu winu redſesi!

Tambowâ bija ſamehrā maſ behglu, to pulkā daudz Leel-Auzeſchu.

Slims biju peenahžis Tambowâ, un ahrsts neatlaħwa eet deewkalpojumā, — bet tomehr gahju un paſtrahdaju ſauv darbu.

Maſa Tambowas baſnizina augstu ſoku pauehnī bija pilna baſnizenu. Leelineeku laikā ſhee ſoki eſot apziristi kurinaſchanai.

Bet tik weefmihligi kā Tambowâ gan reti kur eſmu uſnemts. Nonvehleſtu tikai, lai ari mani behgliſchi buhtu haudiujſchi kaut ko no ta.

Es pats haſlimis, maſ ko wareju pretim nemt. —

Tà kā Tambowâ ir ſlatwena ſaveem ſchkiſeem, tad kahds Lat-weefchu meeſneeks, puſmilionars, peedahwaja mar ari ſchkiſki, lihdji ko nemt.

Nefinu kapehž, bet tomehr atteižos.

Zelā wehl noturejis Koſlowas gimnasijā deewkalpojumu, ſtei-đos mahjās, jo ſcheit droſchi ween bija pa to ſtarpu ſakrahjuſchees leeli darbi. —

Gribiju ſcheit atſihmet tikai wehl 3 zelojumus. Pa wiſeem jau tà kā tà newaru ſcheit runat.

Uſ Petrogradu.

Uſ Petrogradu brauzām behglu mahjitali, lai apſpreestum, kā dalitees leelā darbā un kā eeweſt ſħai darbā kahrtibu un weenibu.

Tas bija pirmais wajadſigais darbs. Otrs bija wehl ſvari-gaſs. Wajadſeja reformet wiſu ahrigo baſnizas eekahrtu. Ši

wezā eekahrtā wairš nedrihksteja pastahwet, jo wina waren trauzeja Kristus walstibas attihstibū. Schee patronati un konventi radija gan mahzitajus un puhlus, bet neisweidoja fo organiſki weſalu, kahdām jahuht draudſem.

Muhſu puhlinai ſchaj ſinā naiv palikuſchi beiſ ſekmem: drīhſi pehz tam nodibinajās ſem Petrogradas Konfiftorijas Ģeſchkeevijs latveeſchu draudſchu fatwerſme ar generaliſup. R. Irbi preefſchgalā.

Irbe uſnehmās ari wadibu un gahdibu par behgļu mahzitajem. Scheit Irbes organizazijas dahnvanas loti nahza darbā. Dauds winam ſcheit nopolnu.

Bet ka wiſa ſchi latveeſchu draudſchu fatwerſme ar konfiftoriju preefſchgalā wareja iſzeltees, tur leeli nopolni ix ari mahzitajam J. Grünbergam un misionaram Lapinam, un wina misiones pulzinaom.

Man ſapulzē ſewiſchki ruhpeja diafonu jautajums.

Darbojotees Kreevijā weenumehr wairak pahrleezinajos, ka wiſu ſho darbu mahzitaji weeni paſchi nefad newareš weift. Truhēs numis wajadſigo ſpehku. Iau ſen beiguſchees tee laiki, kur no latveeſchu iſtikuſcho wezakn dehleem weens tapa mahzitajs, otrs dafters, treſhais advoſkats. Ņewiſchki politechniſko arodu ſtaits bija kluviſ loti leels, un latveeſchu dehli bija ſahkuſchi peegreest ſchein ſauv wehribu. Dauds architektu, inſheneeru, ķimiķu, bet teologu maſ, loti maſ.

Ari ziti eemeſli ſheit krita ſwarā. Mahzitaja amats bija tapis loti gruhts. Draudsēs eeveefās ſewiſchki zaur ſeklām, popularām broſchurām no Häckela, Bölfches un ziteem materialiſms, fo waretu ari noſaukt par iſtemā liktu deeroleedſibu. Netiziba ſewiſchki jaunā paauđē iſplatijs milſigā mehrā. Materialiſma ſhaubigos, pretrunigos pamatus reti kahds bija ſpehjigs ſaprast.

Bija gimnaſijas, kur augſchejās klaſēs retais wehl bija deewtižgs. Daſchā gimnaſijā pat nobaljoja, kas par un pret Deetu. Smeekli! Izrahdijs ari, ka mahzitaja weetas neeeneſa wairš tifdauds, ka agrat. Tautā nejuhtija wairš peeteekoſchā ſtaita teologus.

Pee tam wehl pahrmeta Baltijas baſnizai, ka ta neeſot tautas baſniza, kahdas bija Somijas, Danijas, Norwegijas baſnizas. —

Redsot ūho pahrleeki plāzho darba lauku, kas atwehrās latweešchu behgħlu pułkos, un wehrā nemot to, ka daudsi no behgleem ari wehl paſiks džihwot iſſaiſiti pa plāzho Ģarmatifflo flajumu, uſmaha-žas man jautajum: ja, kas tad ihpaſchi uſnemfees ūho behgħlu ga-rigo apkopſħanu ari nahkotnē, kad muhſu wairſ te nebuhs?

Latweeſchu mahzitaju jau nepeetika Baltijai ween: kas tad nu īai apkopj tos tuhksitħu, kas tur iſflihduſchi lihdi paſħai Wladi-woſtočai?

Bija jaſglih to un japeeñem diafoni un jadod wineem līkumi-ſķas teeſibas.

Gan zaur to radas jaunà garidsneeku fahrta, — bet ko tur darit?

Waj Kristus mahzekli nebija bijuſchi weenfahrſchi ſwejneeki, iſ-nemot augħstaki mahzito Pawilu? Un waj fludinataju ıehniex Spurgons nebija ari iſbijis seminarist?

Galwenais tatħchu ir, ka mahzitajs ir atgrefti un atdixi mis-żilweħi, kas wed ffaidru tikkumisku džihwi. Birmais un galwenais fludinajums jau ir tas, ko fludinajam ar ġawu džihwes darbu.

Liku, ka teikts, fapulzei preefċħā, ruhpetees par to, ka diafoni fahrta top uſnemta līkumā un ka wina dabu fawas līkumigas teeſibas un par wijsam leetom, ka tiġi nodibinata atteezigà diafoni eestahde.

Petrogradas konfistorija, zif man jinam, ūho leetu ir jau wir-ſijuji uſ preefċħu, un tagad Kreevijā strahda kahdi 3—4 ordineti diafoni. Leeli nopolni mahzitaju iſgħihtoſħanā ir wehlakam biż-Grünbergim.

Behž ūho jautajumu nokħrtoſħanas ġħaliex ħarramees iſ-kaſi uſ ġawu puſi.

Jauni paſħkumi bija lifti: Kà Deewi viriſi tos uſ preefċħu?

Tagad, zif man jinam, Padomju Kreevijā nam wairſ neweena studeta latweeſchu mahzitaja. Tur darbojas tikai un weenigi eeʃweħ-ti diafoni ar bijuſho misionaru Lapinu preefċħgalā, kurejħ tagad ir Plejxfawas latm. draudses mahzitajs un Padomju Kreevijas ew-lut. draudſħu garigais iwađonis.

Uf kolonijam!

Gribu wehl aprakstit diwus zelojumus: weenu mašu, otru leelu, un tad beigt aprakstu par Maškawas darbibu.

Rudenī 1916. gadā loti fauza Wolokolamskas un Knäschigorijs latveeschi. Tā kā mana ģeena bija no Jurjewas atbraukuši weefos, tad devamees abi zelā. Wolokolamskas pilseta ir zaur to pāsihīstama, ka tur dīhwo Wolokolamskas bīskaps, kas ūchad un tad weenā reisē mehds buht ari Maškawas garigās akademijas Sergijs. Lavras rektors, tadehļ ari daschi Sergija Lavru no ūaukušchi par „Волокамская вотчина“.

Wolokolamskas stazijas preekšneeka pālihgā Steprana kungs muhs uſnehma, un otrā deenā turpat kahdā stazijas namā notreju deewkalpoſchanu.

Bet nahkamā deenā devamees tahlač uſ Knyžky gorы.

Sahdscha, kas muhs bija ūaukuši, atradās kahdas 20—30 werstes no stazijas, un uſ tīreeni weda loti primitīvs ūchaurſleeschi dſelſszelſch, kas bija eerihkots ne pāſaſcheereem, bet malkas peegah-dashanai pee leelās stazijas. Schuhpodamees un fratidamees mehs nobrauzām zaur mescheem gar dīlām grāvam lihds kahdai glihtai ūimneeku mahjai, kas stahīv kahda falna peegahſē.

Tauneerikotais dahrīs, kas bija labi iſkopts, peerahdijs, kā ūaimneeks ir laikam mahzits dahrskopis.

Sahdscha pati atrodās werstis 5—6 no ūchis mahjas.

Tadehļ no ūahpta gala brihnijos, ka uſ rihtu noliktais deewkalpojums notika ne ūahdschā paſchā, bet ūheit.

Izrahdijs, ka ūwehtdeenas rihtā ūanahza tikai kahdi 10 zilweki, un bija manams it kā ūaſchutumis pee mahjas laudim.

Izrahdijs, ka starp jauno un wezo pehrminderi, kas dīhwoja ūahdschā paſchā, bija domu starpibas. Weens bija ūaſinojis draudji pee ūewis, otrs pee ūewis, un nu bija jautajums: kuram buhs wairak ūeefriteju?

Tā tad ari tuhlit pebz ūirmā deewkalpojuma ūebrauza ūahds wihrs, ūaizinadams muhs braukt tagad uſ ihsto deewkalpoſchanas ūeetu, pee wezā pehrminderā. Brauzeens gahja pa meſha ūeleem, bet tadehļ, ka nejen ūheit bija brauzis archierejs, tad iſprawniks bija ūizis ūslabot ūelus.

Peebrauzis fahdschâ, atradu preefchâ leelum-leelu draudsi
fvehiku glihtumâ.

Behrminderis, wezs wihrs ar firmu bahrdu, man drebofchû
galwu ur dreboschû balsi isskaidroja, ka winsch jau fengadeem scheit
bijis behrminderis un ari wehl neefot nekad domajis amatu zitam
fahdam atstaht, bet tagod farihkota winam tahda nepatiffhana.

Sludinaju scheit par dahrgo pehrli, un schis sludinajums man
pašham tò eespeedas prahâ, ka wehlač Maſkawâ nonahzis uehmu
issrahdat ſcha ipredika maſo broſchuru: „Behrlu mefletajs.“ —

Behz deewkalpoſhanas fehdamees pee pusdeenas galda, kas at-
gahdinaja turigo kürsemes faimneeku pusdeenas.

Maſa draudsite muhs tik weefmihligi usnehma, ka gribejas
palift wechl ilgaki.

Sahdschâ bija uſ masa paſalnina pee eelejas, ap kuru wilkaſ
lihtſchu lotſchu masa melna upite, apauguſi augsteem melnalkchneem.
Leelaſ, glihtas faimneezbas ehkas un labi uſkoptee leelee ganamee
pulki leezinaja par fahdschineeku turibu.

Mihli pawaditi ſchlihramees un atbrauzam atpaſal pee pirmâ
behrminderxa, kürſch kà ihſtaiſ behrminderis ſolijas muhs nogahdat
uſ ſtaſiju.

Bija mihi laudis kà weeni ta otri, tikai nu nelaime ar to
amatu.

Otrâ rihtâ agri fehdamees ne wairs wagonâ, — jo tahdu ta-
gad ari wairs nebija, — bet uſ dreſinu, ko abi diwi brahli faimneeki
gan fahjam, gan ari ſekſcheem ſtuma uſ preefchuu.

Pret kalnu nahzâs gruht. Wisapfahrt meschs un tumſha
nakſ, — beſ tam newareja ſinat, ka negadas wilzeens zelâ. —

Bet tad, — ak ſchauſmas! — fahkam laiſtees no kalna lejâ,
kà bija wairak werſtes garſchs. Schauſmigs un tomehr jaufs
brauzeens! Muhsu dreſina drahſas lihtſchu lotſchu gar mescheem
un dſilam gratvam.

Abi brahli bija uſlehfuschi uſ dreſinu un meerigi ſehdeja.
Wehſch kauza gar auſim.

Dreſina neſas it kà wehja fpahrneem, pee tam ſwahrſtidamâs
no weenâs puſes uſ otru.

Peeſalnê bija greeſums, tur dreſina ſrehja garam tumſcheem
mescha dſilumeem.

Sāvu muhſhu tā nebijām braukuſchi!

Pa laimi wilzeeni negadījās zelā un pus iſbijuſchees, bet wai-raf preezigi peenahžām stazījā, lai brauktu atpakaļ ar jaunem pē-
dīhwojumeem omā uſ Maſkawu.

Mahjās mani gaidiņa dauds aizinajumu. Šeivīgī man inte-
reſeja weens: tas mani ſauza uſ Šibiriju pēc behgliſcheem.

Siltu wehſtuli man bija atrakſtijis A. Melnalkniſ, kas tur
darbojās behglu komitejā. Wehlaſ Melnalkniſ pahrnahza uſ Wal-
meeru un kluva ſcheit roſigs ſabeedriſks darbineeks. Kā ſabeedri-
ſkeem darbineekeem bija iſkopī muhſu tautas dwehſeli! Kā bija wi-
neem ruhpetees, lai muhſu tauta nenoſlihgta tai beſreligijas ful-
turā, kas tautas nowed poſtā! Mehs waram atſiht un zeenit ti-
kai tahdu kulturu, kas iſkopī wiſas zilveka gara ſpehjas, — ari
augſtokas no tam: tizibū un tikumibu.

Behglu kulturelais zentrs Maſkawā.

Behglu pluſhdeem wirſotees pret Maſkawu, Maſkawas latvee-
ſhu beedriba bija nolehmusi ſanemt nabaga brahlus un mahjās
ar ſirſiņigu mihleſtibū. Behglu komiteju eerihkoja beedribas namā
Покровка 41. P. Sahlitis ſtahjās behglu komitejas preefchgalā. Ma-
ſkawas beedriba pilnigi, tā ſakot, paſuda behglu komitejā. Beedribas
nams kluva behglu pirmā peſtahtne. Scheit laudis tſchumeja un
mudscheja no rihta lihds waſkaram. Zīk aſaru te tika iſraudatas,
zīk behdu ſtahsti ſtahſtiti, zīk zeribu ſcheit pamirdſeja, — mahjās
reis tift, — turp, kur dſimtenes meſchi ſchalz, kur dſimtenes ſtrau-
tini tſchelo, kur palika muhſu latveeſchu mahjas, muhſu eekoptee
tiheumi, kur atſkan muhſu waſoda un paſelas muhſu mihlās, dahr-
gas baſnizas; — to Deewēs weenigi ſin.

Scheit ſchais beedribas telpās mehs jutamees kā weena wee-
niga leela ſaime.

P. Sahlitis, kā mineju, ſtahveja komitejas preefchgalā un
ſtrahdaja paſchaisleedſigi behglu labā un nav ſauvus ſpehkus taupi-
pijis. Diffo neſabruſka wina ſpehki ſem geuhtas darba naſtas. Bijā
jau ari beſ tam japelni maiſite kā waſzu waſodas wirſſkolotajam
Maſkawas gimnaſijās.

Pirmaiſ zelſi behgleem, lihds kā noſkuva Maſkawā, — bija
uſ Pokrovku 41.

Turpat preefschistabâs mehdja tad noveetot wišu nabadsibu un ari behrniaus, ja tahdi bija, aiffaineem wirjū.

Un tad nahzâs uſmeflet atteežigu iſtabu un komitejas nosari, lai rastu wajadſigo palibdsibu. Nabadsigakos behglus eeveetoja behglu patverfmēs. Behdiga ſcheit bija dſihwe, — bet mitinatees wišmas wareja, kamehr radâs faut fur kahda peļnas weeta.

Daſchi darbineeki man palikuſchi prahṭā. Wiſs darbineeku ſtaſtahws ir atrodams komitejas protokolos. Sekretariatā strahdaja Kudbanzis, wehlaſais Talſu meerteſneſis. Juriskonsultā darbojās adwokati Jurafčewski, Schmits, Waldmanis. Kulturas nodalū madija Atis Šehnīnšč.

Maſkawa kluva ar laiku latveeſchu kulturels zentrs.

Bija ſcheit ſabraukuſchi labs pulziņš dſejneeku un mahfſli- neeku. Anna Brigader dſihwoja kluſi ſarvā iſtabinā un pahrinajā Rāpas grahmatu noliktaru. Tur daſchu labu reiſ eſmu ar winu ſatizees. A. Brigader peeder pee tām rafſtneezem, kas fehj labu ſehku tautas tihrumā. Ta nepeeder pee teem muhſu tautas kapra- tscheem, kas ſawos rakſtos iſplata iſvirtibu tautā. Ir mums, deem- ſchehl, ari tahdu. Wina ari newirſis tautu nost no muhſhibas awo- teem, — bet gan ſauks to turp. Šweižinu winu ſhim rindinam. Škalbi uſmefleju reiſ un ſanehmu no wiha wiſumā tautas daimu Dīr' duhjinās gaiſā ſkrehja." Pehz ſhis dainas beidſamā, pantina: „Kara kauta, ne miruſe" es noſauzu grahmatinu, ko iſdewu Maſkawā, „Karā kauta ne miruſ", fur apraſtiju tautas behdas par aifgahjuſcheem un faxā kritiſcheem brahleem un dehleem un aifrahdiju uſ weenigo eevreezu, kas ſchahdos gadijumos war buht.

Olavs rakſtija par ſcho grahmatinu aſzinigu atſaukſmi. Wiſ- pahri Olavs loti zentās mani pabalſtit deewvalſtibas darbā. Dahrgā peeminā wiſch man paſizis.

No kultureleem darbineekeem peemini wehl Welni, Kriūgeru- Krodiſneeku, kas tagad miris, Alekſandru Daugi, P. Dahlī un daudž zitus. Bankens iſdewa labi waditu laikrafſtu, kurā peedalijās ari Blanks. Viltors Eglits nehma beedribas dſihwē dſihivu dalibū. Linards Laizens bija toreis wehl nazionaliſts. Duburs madija bei- djameem ſpehkeem wehl kahdas teatra iſrahdes. Gleſnotajs Roſen- tals bija ari ihſi preefsch ſarva ſaulreeta Maſkawā.

Reitera kora wādona swaigsne Maffkawā jo spōschi parahdijās. Ari Wiegners īcheit strahdaja. Rūmpeters wadija beedribas kori ar labām īekmem...

Pauls Dauge, ūlāvens ūobahrsts, kām es kā ahrstam eīmu pateizibas parahdā, bija weens no pirmeem komunistu (leelīneefu) wādoneem. Winīch ir „Zīhnās” līhdībinatajs un pirmais man iisskaidroja to wahrdū „leelīneeks”...

Tureju Dauge par idejīšu komunistu. Kāhds winīch tagad ir, to nesinu. Raini-Pleeffšanu winīch ūraitija par ūavu dāhrgafo draugu.

Iau toreis latveešhi noschēhīhrās diwās politiskās partijās: nazionalistos un internazionalistos.

Nazionalisti nodibinaja demokratiski tautisku partiju un ūauza pirmo ūehdi leelā kinematografā. To bija iissinajuschi internazionalisti un apnehmūschees ūapulzi iissgahst zauri.

Dauge, kas mahjās gābja loti ūmalki gehrbees un dījhwoja loti ūmalkos un bagatos apstahklos, — parahdijās, zīk atzeros, loti weenfahrstschi gehrbees un ar aissmakušu balsi ūauza ūawus kandidatus. Bija peeteekofchs pulks dāusitaju, ūeedseju, dīhschataju ūamehrā ar telpas tilpumu, — tā kā ūisi nazionalistu kandidati kā Ūehnīnīch, Dahle, Austra Dahle, Laizens un ziti ūika ūofleegti un noraiditi. Usstahjās beidsot kāhds katolu preesteris no Latgales un teiza, kā winīch ūot nahzis no latveešcheem īko mahzitees, — bet to ūikai — ūhe warot mahzitees, kā war ūchēltees un apkarot weens otru.

Atskaneja balsīs: waj tas ūau ūeenalga, kas ar un eīzē Baltijā ūemi, waj wahzeetis waj ūreevōs waj latveetis, ja tas ūikai iipilda strahdneefu losungus? Ūahpigi bija to dīsīdet.

Beedribas dījhwe ūehmā ūosīgu ūalibū mans brahlis Dr. med. G. Beldaus. Winīch bija atstahjis Rīgā loti leelu prakſi un bija pāhrnahzis dījhvot us Maffkawu, kurp ūauza ari mani. Winīch ūluwa behglu ahrsts un weiza ūopā ar Dr. Albertu to darbu, īo wehlač ūadalija wairak ahrstu pulkā. Waru gan teikt, kā winīch pāhrleefu leelā darba nomahkts ir miris. Noivahjinatais organijs wairs ūespehja pretim turetees iissitura ūifam.

Duši ūaldi, brahli, ūveešhās ūmiltis!

Tāpat ir kā ūawa darba upuris kritis Dr. Alberts. Šī gan winu personīgi neesmu pāsinis, — bet no ūawa brahla ešmu par šo jauno zensoni dīrdejis tik daudz zehla, gaizīga, laba, ka gribēju eeweetot ari wina peeminu ūhai grahmatinā.

Stahweju pee wina kapa un runaju tur par muhschigo zeribu. Bet wina mahja, kas ar mahjas mihlestību to bija kopuši, dīsilās ūkumjās stahweja pee kapa.

Weeglas ūmiltis ūcheem abeem ūreetneem tautas darbīnekeem!

Gribēju wehl peeminet, ka Maſķoras kulturas darbīneeki daudz-fahrt ūtikās pee Kr. Kalnīna. Kalnīnā un wina ūndje muhs ūeefmihligi uſnehma. Pažīti wini zaur karu bija ūaudējušči weenu no ūaveem braſcheem dehleem. Abi tee ūtudeja Rīgas politehnīka. Karam ūahkotees weens kā brihiwprahīgais bija ūewees zīhā un kritis. Tehīs jem loſhu ugūns atraka wina lihki un pahīveda to mahjās. Otrs teiza: „Ja mans brahlits eet karā, es ari nepalīfīhu mahjās“. Niſgahja ari. Krita winīch wāžu guhītā un pahīzeeta daudz gruhtību.

Bet zīk naw ūectūšči ūhai leelā paſaules karā!

Eepreezu, pateeju eepreezu tolaik mareja dot tikai tas, kas tei-zis: Nahžeet ūchurp pee manis, wiſi, kas juhs behdigi un gruhtprahīgi: es juhs gribu atweeglot!

Kristus daudseem deiva ūho eepreezu. Un tee tad daudz ūeeglaiki paneja gruhto laiku ...

Pa Wolgu lihds Astrachanai!

Rudes bija jau wehls, un septembris jau gahja uſ beigam, — bet ūerareju un newareju aijmirst ūamu nodomu, apmeklet ūiſas behglu draudjes gar Wolgas malu, ūahkot no Niſchnijas lihds Astrachanai.

Waj gan nebuhs par wehlu? Waj gan ees wehl twaikoni? Tā baigi jautaju ūerti.

Beigās tomehr noſpreedām ar Deewa palihgu dotees zelā. — Un ūebija ko noshehlot!

Jau reis biju Niſchnijā bijis ūaņarū ūlūhdu laikā. Tad man atwehrās tur no Niſchnijas Kremla ūhis ūeliskais ūkats pahri Wolgai, kas ūcheit ūaveenojas ar ūamu.

Nekur, pat ari pee Astrachanas Wolga man now iſſkatijuſes if majestatiska, kā ſcheit pee Niſchnijas. Jo pee Astrachanas ta daſlijuſes wairakās eetekās, un now redſama wiſā ſawā zehlumā.

Neaiſmirſtams man ſkats, kad es pīrmo reiſi redſeju Wolgu, ſho milſigo upi Saratowā! Straujoja wiſa mums garam ſawā gran- diosā Leelumā. Neſinu, kā tas naſk, bet to peeminot man naſk prahtā kahda bibeles weetina Mat. ev. 11, 25: „Tanī paſchā laikā Jeſus atbiſde ja un ſazijs: „Es tev pateizu, Tehwā, debeſu un ſemes kungs...“ Ši weetina man naſk prahtā. Kam tad Jeſus atbiſdeja, tā es jautaju. Un neweena es tur neatrodu, kas Jeſu buhtu toreis jautajis un kām wiſch buhtu warejis atbiſdet. Neweena. Neweena zilvefam tas neatbiſdeja. Wiſch atbiſdeja tam debeſu Tehwam. Wiſa milſigā luhgſchanas straume ſcheit at- klahjās muhſu ſkatum. Kā ta straujoja ſchi luhgſchanas strahwa! Wolgas pīrmās redſejums man atgāhdinaja to milſigo luhgſchanas straumi, kas Jeſus dībīvē waldijs. Jeſus elpoja luhgſchanas...

Af, kaut ari mehs buhtum Deeva luhdſeju tauta!

Kā tad deewiſchki ſpehki ſahktu zelt muhſu dībīwes gaitu. Un kā ſchi luhgſhana remdinatu muhſu ſahpes un ſtaidrotu muhſu rafſturu!

Ko luhgſhana ſpehj palihdſet gurdam zelineekam, — to behg- liſchi bagatigi dabuja peedſihwot!

Bet mi turpiņaſim ſāvu zeloju mu apraſtu.

Niſchnija ir tikai pa jarmačkas laiku lauſchu pilna uſ eetve- rojams Kreevijs zentrs.

Tad ſcheit ſateekas Eiropas un Aſijas tautas. Zitadi Niſchnija ir pa dalai iſmiruſi. Šaku: pa dalai, jo wiſa jarmačkas dala ir neapdſihwota. Tirkotawas ir aijſlehgtaſ un ſpihkeri zeet. Tikai jarmačkas laikā tee atveras.

Scheit, ſhai nedſihvā puſē, Kanawinā, ſcheit bija apmetuſches Latveežhu behgli un ſcheit ari atradās komitejas. Scheit ari fabri- kas ir tuvumā, wiſmas atzeros weenu makaru tur iſbrauzis pee gruhti ſlima strahdneeka, lai wiſa fneegtu deewniaiſiti. Wiſch guleja ſtipri ſlims un likās, bes zeribas, — bet wiſa gimene bija zelā pee wiſa, ſāva gimenes tehwa. Kāhdas ſmieldſoſchas ſahpes wiſu to redſot uſ laizinu pahrauenem ari ſweſchu zilveku!

Ак, джихвосим та, еекахртосим та җару джихви, ә Deewс ir pee
мумс, кант ar mihlafee, dahrgafee zilwefi ir wehl таһлу!

Кahда deewpalahwiba tatshu isskan no teem wahrdeem: Tas
кungs ir mans gans, manim netruhks neneeka!

Un җewiški eewehejrojamс ir 4. pantinsh җhai 23. Dawida
djeeʃmā: „Jebshu es ari staigatu nahwes ehnas elejā, tatshu lau-
numa nebihstos, jo tu efi pee manis, tawс koks un tawс sislis mani
eepreezina: —

Par җheem wahrdeem filojoſſ Kants efot teizis, ә tee efot lee-
lafee wahrdi, ә winsh jebkad җarvâ muhschâ laſijis. —

Otrà Niſchnijas puſe ir uſ loti augsta Wolgas kraſta, uſ kuru
wed zelsh gar wezo Kremlı.

Ari elevators ir eerihkots.

Ка gan waſkaros mirds no Wolgas malas, ſkatotees, җhis augſch-
pilſehetas uguntinas!

Teeſham, Niſchnija ir ſkaiſta pilſehata, wiſmas winas džihwâ
puſe!

Pee galvenas eelas ir leels, ſkaiſts teatris, lepnas tirgotawas
un augſtaki uſ augſchu glihta, romantifka stilâ zelta luteranu ba-
nizina.

Scheit nu nahzâs man tagad par otru lahgu ſludinat.

Bet tikai atteezibâ uſ paſinoſhamu radâs kavekli un nepatif-
ſhanas.

Nowgorodâ darbojâs tolaik abas behglu komitejas „Zentralbee-
driba“ un „Dſimtene“, un abas bija weena otrai naidigas. Ja nu
weena paſinoja, tad otra neſinoja, un ſinama dała behglu atkal at-
radâs neſinashanâ atteezibâ uſ deerkalpojuemeem. Ak tauteeſchi, fa-
dehl juhs pat ſweſchumâ newareet raiſitees no kildas gara.

Zentos eenemt objektivu ſtahwoſli, het wiſs tas ſcheit maſ ko
lihdſeja.

Abâs reisâs, kad ſcheit Niſchnijâ ſludinaju, faradâs tomehr daudj
laufshu baſnijâ, un preeks bija tur strahdat, wehrâ nemot ſlahpes
pehj Deewa wahrdeem.

Draudjes koris dseedaja bijuſchâ Smiltenes ſkolotaja Peļz kga
wadiбâ. Schoreiſ bija ihſts rudens laiks, un leetus gahsa weenâ
gahſchanâ, та ѣа bijam ſpeeſti leelo deenas daļu paradit җarvâ
wečnižâ „Славянские Номера“.

Tumſchis leetains wakars bija klahjees pahr Niſchniju, kad mehs noſaluſchi un ſamirkuſchi brauzām lejā uſ twaikoni, lai nu pa Wolgu braukum lejā lihds ſaſpijas juhrai.

„Kā tur gan ſalfim tai twaikoni, tur uſ tumſchās Wolgas!“ tā baſchijamees paſchi ſewi, un nebija muims nekahda preeka taħlač zelot.

Bet kaħds bija muħſu pahrsteigumis, kad twaikoni atradàm fil-tas, gaſħas, omuligas telpas, fur warejām apſilditees un iſſahħwet ſawas ſamirkuſchās drahnas! Af, kas par jaunku ſajuhtu, un kaħda gara modriba nahza pahr muims, kad kugis derwàs zelā un mehs par fajites lodiſau un no fuqu klaja ſweizinajām Niſchnijas uguntinas, kas teraſweidiġi pažeħlaſ augħċha u Niſchnijas kremlu!

Divi reiſes eſmu bijis Alpu falnos, kad lapas kriht.

Neaismirſtami ſkati.

Bet toniehr man wairak valikſ prahtā ſchis rudens braukumis pahr Wolgu, kad lapas kriha.

Scho paſchu Wolgu biju redsejjis tad, kad lapas plaukſt un seedu pumpuri raiſas, tad, kad Wolgas apħes, gaවiledamas farvā ſeedonu krahħchaumā, paželas pahri Wolgas augsteem pluhdeem: tagad Wolgas kraſtus redsejjām wehlā rudenstehrpā.

Ta bija atſpirga pehz Maſkawas darba!

Tagad es wairs nenoschelhloju, ka biju aifbrauzis no Aluzes.

Bet newiſ ſchis ſkaifta is braukumis bija eemeiſis, kapehz nenoschelhloju, ka biju atſtaħjiſ Aluzi, — het tas leelais, ſwehtigais darbs, ko ſcheit wareju weift!

Wiħas ſchis manas filiales no Niſchnijas lihds Aſtrachanai gaiddamas gaidija uſ ſwehtdeenu, fur zereja rast muħſħigo dweħheleż atſpirgu ta Kunga pagalmoſ. Un taħdu darbu weift, redi, ſchi bija iħſta atſpirga, redi, no ſchis ſajuhtas tad ari nahza apſina: Deewi wiſu ir par labu greeſiſ, wiñċi ari manu behgħiħanu no Aluzes ir ſwehtijis, lai gan es pats tikai launa ween ſagħidju un tikai ſodu ween par to, ka biju atſtaħjiſ weetui. Un ja nu weħl flaht nahza taħdi atſpirga briħſhi, tā ſħai zelojumā, tad jo wairak nahza deewu teift un ſlawet.

Brauzām lihksinā un preezigā prahtā, lai gan loti aifnemtee nerwi stipri ween lika manit, ka teem jau ſen atpuhta ir bijuſi wajad-djiga.

Un Wolga apmeerina. Kà mahmina glauda un apmeerina ustraufto behrnu, tà Woglas brauzeeni apmeerina pahrmozitos zil-welkus.

Taifniba, jchis zelojums daschâ sinâ nav tik interesants fà, pemehram, brauzeens pa Reinas upi Wahzijâ.

Tur weenmehr no jauna mainas ffati, pilfhtas, fabrikas, ffursteini, wihsna dahrji, wežas pilis un winu drupas, fkaiftas waſarnizas un wežo pilfhtu stalais gresnumis.

Tahdu interesantu pahrmainu ſcheit uſ Wolgas nav.

Lehſenais un stahvais kraſts pawada zelotajus gandrihs waj lihds paſchai Zarizinai, het taifni jchi weenmuliba, jchee grandioſee kraſti, jchis leelaſ uhdens lihdsenumis, jchee ehrtee pehz jaunlaika praſibam eerihkotee kugi, wiſs tas dara labu eeſpaidu uſ weſelibu un aizinat aizina uſ maiqu meegu. Un tad jchee wafara brihschi, kad faulite turpat Wolgas uhdenos leekas feſichamees ſelta laiwinâ, un wafara ſwaigumis un kluſumis wiſapfahrt!

Waj ari, kad tu rihta agrumâ iſnahzi no kajites un eeeji ſalonâ, un zaure plateem, ſpodreem logeem tevi ſweizina rihta aufma!

Tad nemaj wairs negribas eet atpafal kajite.

Gribetos ſcheit gaidit un ſkatitees, fà atveras weena aina pehz otrâ rihta ſpoſchumâ mirdſedama.

Tur dſejiffâ weetâ gul fahdscha ar ſawu lihksmojoſcho baſnizian, ap kure ir stahditi koki, un kuras ſeltitâ junittâ laiftas rihta faulite. Tur atkal meschs, un tur ſemneeks iſgahjis uſ wehlo rudens darbu, un tur Laiivineeks raiſa laiwr, lai dotos uſ ſweju. Šcho Wolgas jau-kumi trauzè trofchaineer un proſaiffee peeftaſhjas brihschi, kad tatarſteidsas mužas iſwelt un maiſus iſnest, kad daſchi vaſaſcheeri aifeet un daſchi peenahk, un ſahkas pee malas tirgoſchanas ar maiſi un olom un zitâm ehdamweelam.

Vaſchulaik ari mužju kugis peeftaſhjas pee Simbirſkas peeftaſnes, un pehz $1\frac{1}{2}$ deenu braukuma mehs waram malâ kahpt.

Lai nu Simbirſka ir ſlawena ſkaiftuma dehl un war lepotees ar ſawu „Вѣнецъ“, — jcho pilfhtas dahrſu, kas fà glihts kromis ſaigo jau no tahleenes, — tad tomehr jchi peeftaſhne un wiſs jchis zelſch uſ augiſhi ir dublains fà purw. Ilgs laiks wajadſigs, tamehr iſbrift jcho zelu augiſham lihdi paſchai it fà gaiſos zeltai Simbirſkai.

Višu ūcho kalna pilſehtu pahrſpehj diwas warenas katedrales, no kurām weena zelta pehz Petrogradas Jhsaka katedrales parauga.

Bet lai gan ūchi katedrale ir jaufi iſdemusēs, tomehr palaiſtās trepes, netihrās weetas, kas wehl atſahtas katedrales tuwumā, atgahdina auſtrumneku nolaidibū.

Simbirſka ir, kā jau mineju, freewu leelniuſchneezibas pereklis, un daudi ſcheit ir muſchneeku ſtaldo namu. Viſleelakais un eewehrojamakais nams ir ſcheit kadetu korpuſs. Tas aīnem weſelu kwaratalu. Behglu komitejas preefſchneeks Rahwina kungs bija par to gahdajis, ka muhs uſnehma kahda loti ſimpatiſka freewu gimene Šeſandrow.

Mahjas tehw̄s, pats Šeſandrow, bija ilgi bijis apzeetinats kā rewoluzionars un drihſi tika ſagaidits mahjās. Tas bija pehz wina fundjes noſtahta ihſts ſchandarmerijas upurs. Notureju diwi deewkalpojunus, nokahrtoju ari zitas draudjes daſiſchanas wehl, — un tad, ihſu konfirmazijas mahzību noturejis, deroš zelā. Wairaf reiſes bijām iſbaudijuſhi ari weeteja mahzītaja Leista weefmihlibu. Simbirſkā tuteju deewkalpoſchanas nedelas widū.

Swehtdeen mums bija noteikts deewkalpojums Samarā, un ta-dehls bija jaſteidsas.

Nahkamā rihtā bija agri japeezelas, jo tad brauzām garam gar „Жигули“ Wolgas ſtaſtaſko dalu. — Rihta auſmā wehl pa dalai miglas ſegās tihtee rudena krahfās mirdſoſhee kraſti, kā juhs lai aifmirſtam! Schigulu kraſti ir pa leelai dalai lapu kokeem apauguſhi, ſchur un tur rehgojas ari tumſhas eglaines... Ilgi ſkatijamees un brihnijamees.

Tad nahza weenumehr wairaf redſama Samarās bagatneku krahfānas waſarnizas, kur dſihwo bagatee „мукомолы“, freevijas ſudmalneeki.

Bet wiſam ūchim krahfānumam ari ūaws launums. Drehgnajos Wolgas kraſtos un kraſta meſchos un krauhmos un alās mitinajas kahda ziſuezes eenaidneeze: maliſija. Ūchi ir garlaizigā ſlimiba. Winas rafſturiņas eesihmes eſot karſtumi un wiſpahrigs gurdenums.

Aiſbraukdamī Samarā, peestahjamees kahdā leelā, pehz jaunuſku proſibam eeriſkotā weefnižā, jo neſinajām zitur nekur, kur eet.

Wehlak muhs apzeemoja komitejas preefſchneeks Behrſiaſh, kas tagad, kuit ūcho grahmatu par otru reiſi iſdodu, ir Zehſu Latvijas

bankas preefchneeks, — smilteneets, jau pehz iſlofnes tuhlit paſih-
stams, — un laipni eeluhdſa pee ſewis zeemā.

Winfā muhs iſvadaja pa Samaras jauko apkahrtni, parah-
dija ſkaiftā weetā uſ Wolgas kraſteem ehoſcho pilſehtas dahrſu un
lepnās augſtmanu pilis.

Tad apmeklejām behglu nometnes. Scheit bija mans darba
laufz, to es nedrihkfsteju peemirst.

Tai paſchā wakarā bija iſſludinats pilſehtas namā preefchlaſi-
jums par „ſeeveeti”.

Aiſgahjām ari mehs.

Kad referents nehmās aſrahdit, ka kriſtigā tiziba eſot falpina-
juſi ſeeveeti waivak nekā agrak tas bijis, tad nevareju nozeestees, —
bet pretojos. Atbildeju, ka Kristus bija tas, kas ſeeveeti godā
zehlis un to noſtahdijis lihdſteefiſu wiheretim.

Kriſtus ir ſeeveefchu fahrtas atſwabinatajs. Zif tahlu Muha-
meds ſeeveefchu fahrtu ir werdſinajis, tiftahl Kriſtus to atſwabina-
jis un paaugſtinajis.

Ari ap. Pawils nekad natv gribejis ſeeveeti falpinat waj ari to
paſemot.

„Waj wihrs waj ſeeva, juhs wiſi eſat weens eekſh Kriſtus!“ —

Bet ja winſch ſaka, ka ſeeva lai paſlauſa wihram, tad winſch to
dara tas ſaſkanas dehl, kurai ir jawalda mahjās. Weenam ja buht no-
teizejam. Bet tikai ahrigās leetās. Bet atteezibā uſ ſirdsapſiu kri-
ſtiga ſeeveete ir paſinuſi un paſihſt tikai weenu ſikumu: „Deewam ir
waivak jaſlauſa nekā zilvekeem.“ — Tā apmehram atbildeju reſe-
rentam.

Otrā rihtā baſniza bija loti pilna, ſeviſchki jaunu lauſchu bija
dauds. Biju panehmis lihdſ kahdas broſchuras. Tas iſrahva tā,
ka nekas wairs nepalika.

Pehzpušdeenu paνadijām atkal pee weenmihiſigeem Behrſineem,
an kad ſeeva bija teikuſi, ka ſchodeen man dſimſchanas deena, tad
peedſihiwoju, ka reti kahdu reiſi dſihiwē eſmu ſwehtijis tif jauku dſi-
muindeenu, ka ſhogad.

Peeminejām kopigi mihlo Smiltenes mahzitaju Kundiſiu. Pee-
minejām wina ſirds dailumu. Kā tatſchu Kundiſinſch ſpehj nobiſili-
natees katra zilveka behdās un ſtahwokli un iſprast to! Kā winſch
ſatekotees iſtauja papreefchhu, ka otram flahjas, un tad wehl aij-

guhtnem peemin, kā pāscham klahjas! Tāhdu sīrdsisgħiħtib u dod Xristus ween. —

Man wehl bija otrā deenā kahdas amatdariċħanas jaċċidara, no fuqàm weena feviċċi palikusi prahħta: bija jaċċristi kahda aprob. 4 qadus weza meitenite.

Tifko meitenite bija noċċristita, wina preeziga aistekħafa prom. Winas wezaki bija ġengadeem d'siħħwoju jidu tħalli noxt no interanu ga-ridsnekeem, un tā tħad neħbiha paċċepħu jidu behrnam kriktibu dot.

No Samaras jaċċiħros ar to fajjuhtu, kā runatais mahrds ġieħi kritis auglīgā semm.

Bet ja man wehl reiħ buhtu jazelo, tad ar fludinaż-čhanu ween bañiżiżas wehl neapmeerinatos: taħdaxx leelās draudx, kā Samarā, wajabxetu taret ari wehl kahdas bibeles stundas ar kopiġu iſrunu, lai waretu mostees „kieninu preesteriba.“ —

Nu meħs gribejäm brauft Saratorvax garam, taiżni uż-Żarizinu. Tas bija leels zela gabals. Bija 2—3 deenas fo brauft, un peħġi ween nas nedelas jau bija noteikts deewkalpojums Astrachanā.

Jo wairak steidjsamees uż-deenwiedem, jo wairak iż-żejjedja auf-stam rudenim un trauzamees pretimfiltai deenwidu deenai.

Saratorvax garam pabraukuschi, fahfàm redset tuftneħħainas ainas. Bruhni, kaili, tuftneħħaini krofti, — milsgu augħti, pat waj draudoxchi. Schur un tur pa afażijsa kofam.

Smaidoċħà daba, kās bija ap „Жигули“, weenumehr wairak iż-żu, tuwajjas Ajjas nopeetrniha, weenmu l-iba.

Driħxi ari redsejäm gara kameelu rindas, un afażi ju leelums atgħidinaja deenwidus.

Arbujes un melones bija pehr kamas fatrā peestahtnè pa leħtam żenam.

Jo tuwafki deenwiedem, jo wairak melonu. Bet iħsti leelas melones meħs reti redsejäm.

Peestahjamees wehl Żarizinā. Żarizina ir leels tirdneżżejjebas żentrs un staltu namu sinā warettu buht gubernas pilseħħta, bet wina ir tomehr tikai aprin kā pilseħħta un etilpjiż Saratorwas gubernā.

Tā kā deewkalpojums bija nolikts uż-darbdeenu, un maħġ. Müħ-lenbaħxs nejen kā biji bixi tur, tad darba bija maš.

Komitejas preefshneeze Bille Oltes fundje pati ſlimoja ar malariju un, lai kā gribedama, tomehr maſ wareja muhs eepaſihſtinat ar behglu dſihwi Zarizinā.

Zarizina ir iħſta amerikau pilfehta: wina peeaug ahtri. Zelas leelas fabrikas. Ari finepu raſha ir eewehrojama.

Bet daba pati, iñemot augtos afazijas fokus, fcheit nejmaida. Kofu ir maſ. Un pee tam plojaš malarija bihſtamā kahrtā un ha-boja neridus. —

Bebz beigta darba dewamees uſ kugi un weenumehr wairaf tu-wojamees Astrachanai, muhsu taħlakam zela mehrkim.

Pa abam puſem Wolgai nahza redſami fħur un tur ħahdjhâs gari torni.

„Eh, fur luteranu baſnizas!“ es iſſauzoz. „Redi, zif daudi fcheit wahzu koloniju.“

Bet nebija nedjs baſnizas nedjs kolonijas! Torni, fo redſejām, bija muhammedanu minareti, jeb luhgħanjas namu torni.

No fcheem torneemi muhammedani, ja nemaldoſ, 5 reiſes deenā iſſauz luhgħanjas briħxuſ.

Tad ifluxx muhammedaneetiſ, kas to dſir, metas ſemē un uſ auſtrumeem pagreeſees, peeluhdi Deewu. Korans wiſmaſ to praſot.

Kà gan fħai fina iſſekkixas kristigà tiziba! „Luħdseet Deewu bej miteħħanàs“ — „eſeet paſtaħwiġi luhgħanà“, — ta' fkan teikum jaunā deribā.

Kà wiſa dſihwà daba elpo, kā zilveks elpo, kustonis, staħds un pat mirtes farinjeh, fo jem glahses tirram puču poda, kā wini elpo, — ta' Deewa behrna dweħżele elpo luhgħanàs.

Qaunuums strahdà nemitigi, — kā pileens, kas urbi flinti, kā wil-nis, kas gludina stuħraino, aſo afmeni; — tāpat ari luhgħanjas fpehxfam, kā wiſa launa pretfpehxfam, ir jadørbojas bej miteħħanàs. Bitadi waram peedſiħvot dſihwes fäbrukumu. —

Luhgħanai jabuht allaschia muhsu fřiſchu dſihlēs, kā labam aħla uħdenim aħa jabuht wehl julija meħneħha faulgoff.

Bet kā? Waj luhgħanai lai apklahj it kā ar libkantu wiſu to, kas jaufs ir paſaulē?

Tur uſ kuga feħdeja druħmās domās nogrimiſ kahds kreewiſ un paſtaħwiġi murminaja luhgħanjas.

Ne winam ūmaidijs daba, ne wiwu eepreezinaja ehrtā eekahrtā uſ ūga. Waj tā buhš luhgt?

Ja luhgſchana noſtumij zilveku druhmumā un behdigā weentuſlibā, ja wina tam nedod preeka un energijas un darba ſpehjas, tad ta nāv ihſtenā deewbehrnu luhgſchana.

Ihſtenā luhgſchana dāra ſirdi ſtipru un preezigu.

Ihſtenā luhgſchana noſkaidro un ſtiprina muhſu rafſturu, jo ſarunajotees ar Kriſtu, to ſkaiſtaſo no zilveku behrneem, ari muhſu rafſturs top ſkaidraſs pehz ta paſihſtamā likuma: ſaki man, ar ko tu ſaejeeſ, un es tewiſ teiffchu, kas tu eſi.

Bruhnā wadmola, iſ ſahrūma nemta, ſaulē iſklahta, balinajas, — un ari zilveka launā ſirds, luhgſchanās Deewam atwehrtā, top labaka, baltaſa. Un tas ir beigu beigās muhſu augſtakais dſihwes mehrkiſ, ka topam labaki, ſkaidraſi ... tuwaki dſimtenei ... Ta ari ir luhgſchanas peepildiſchana.

A ſt r a ch a n a i r uſ pirmo ſkatu ſotu neſmuſa pilſehta. Maſee, weenſtahwju ſoka nami, lihſkas un puteklaſas eelas, wiſs tas nedara labu eeſpaidu.

Un tomehr man jaſaka, ka taihni ſchi pilſehta man likas eſam weena no intereſtantakām, ko jebkad biju redſejis.

Wiſpirms jau ſcheit ſateekas Eiropa un Aſija, un ſcheit redſami daudſ un daſchadi aſiatiſki tipi.

Virgiſi un tatari, un jaſin wiwiſ wiſus, kas tur kustas pa Aſtrachanas leelo ſiļju tirgu!

Kas ſcheit par ſiļim! Weena weeniga beluga dod par daudſ ſimteem ſelta rubku ifrus. Un woblas pawaſaros waj ar rokam warot ūmelt no uhdeneem.

Aſtrachanā dſihwo daudſ ſiļju miljonaru. Wiſa ſchi leeliffā ſweja atrodas pa leelum ſeelsai daſai uſ gadu gadeem leelitrgotaju rokās.

Kahda ſiļju bagatiba ir pee Wolgas eetekas Kaſpijas juhrā!

Wiſpahri Wolga ir, zik man ſinams, weena no ſiļju bagatifaṁ upem Eiropā. Siwiin tur daudſ haribas. Neaiſmirſiſim, ka Wolga ir — atwainojat, ka tā runaju: ſeelaſka mehſlu neſeja paſaulē. Un tomehr wina tihras no wiſeem netihrumeem, ko apkaime tur eemet.

Kreews pa wiſu ſeemu ſtumj ſawus newajadſigos mehſlus uſ Wolgi, — un kād jau ledus gaheens ir tuvu, wiſch tur ſagruhſch wehl to, kās naiv majadſigs, un tā ronas newis ween ſehkli pee Sa- ratoras un zitur fur, bet ari daudſ baribas ſiwiim.

Kās ſhee par trefneem nehgeem, ko Wolga dod, — bet no ka tee barojuſchees, tas ir zits jautajums.

Ari zaur to Aſtrachana ir eewehrojama, ka ſcheit ſaſtopas trihs leelās tizibas: kristigā, muhamedanu un budisti. Netahlu no Aſtrachanas uſ Wolgas kraſta eſot leels budisti templis.

Upmeklejām wairak turku moſcheju un brihnijamees, zif ween- fahrſchās tās ir!

Weenfahrſchi luſhgjhanas nami ar tepikeem iſflahti, ar paaugſti- natu weetu mullam jeb muhamedanu garidsneekam.

Aſtrachanā ir ſkaifa luteranu baſniza ar mahzitaju dſihwoſli turpat flaht. Kad bijām Aſtrachanā, tad ſwehtdeena bija jaufa, ſoulaina, un ſilta, un preefjapusdeenā wahzu deinfalpojuimſ, ko tu- reja mahzitajs Lobe, bija loti labi apmeklets. Tur redſejū eiropē- ſchus un aſiatus un pa ſtar pam loti daudſ auſtreeſchu mangineeku, jewiſchki daudſ auſtreeſchu oſizeeru.

Almatbrahliſ Lobe pilnigi dſihwoja ſawam amatam, un kās no ſirds nahza, tas gahejia pee ſirds.

Lobe ſawu ſpehju dehl bija dabujis uſaizinajumu uſ polu teolo- giſko profeſjuri Terbatā, bet atraidjis uſaizinajumu, jo winam dwehſeles gana amats wairak patika, neka profeſura.

Behz pusdeenas bija latweeſchu deinfalpojuimſ, — pirmais un ari gan heidſamais Aſtrachanas latweeſchu behgħu draudſei par wiſu behgħanjas laiku!

Uf, ar kahdām ſiržnigām ilgam un ar kahdu iħſtu preeku ſcheit ſanehma pateefiбу par Deewa miħleſtibu eefſch Kristus!

Stahſtija man wehlak, ka wiſi, kās tik ween ſpehjuſchi nahkt, — eſot bijuſchi flaht.

Tureju eeswehtes mahzibu jauneeſcheem un iſbrauzu uſ pilſeh- tas nomali kahdu behrnim u nofriſtit.

Ja jau Aſtrachana pati ir puteklaina, — tad pilſehtas nomales putekli neſas wehja ſpahrneem. Scheem Aſtrachanas putekleem ta ihpaſčiba, ka wiñi leen dſihwoſlos zaur aifwehrtēem logeem un durvim.

Ar retu weesmihlibu muhs usnehma astrachaneeschi, fenijski Nigala gimene.

Wini weda muhs apskatit pilzehetu un augsto katedrali ar augstakos ikonostasu wijsa Kreerivija.

Wini wadaja muhs pa sivju tirgu un rahdija numis milsigas sivis un wijsus tos daschados tipus, kas tur kustejas us tirgus.

Beigas wehl gribejis peeminet kahdu sawadu gadijumu, kas rasturo toteisejo freewu reschimu.

Wahziski us eelas runat bija aisleegts. Bet swiehtdeena kahds no maneem pasihstameem — tagad profisors pee augstskolas, — djsird diwas wahzeetes, kas no basnizas nahk, skalâ balsi wahziski runajam, ka eela ween skan.

Peegahjis klahit winsch freewiski eewaizajas: „waj fundsem nav sinams, ka wahziski scheit us eelas skali runat ix aisleegts?“

„Kà?“ fundjes sihmigi fasskatidamias jauta: „waj tad nedfirdejat, ka mehs franziski runajà.n, un franziski runat tatshu ix atlauts, jo frantshji ir muhsu fabeedrotee?!

Te manam pasihstamam fakahpa ašinis galvâ. Winam, kas beidjis wahzu politechniku, winam scheit gribaja žmiltis behrt azis un fastahsttit winam, ka scheit runats franziski un ne wahziski!

Mans pasihstamais usrunaja damas wahziski: „Glauben Sie, meine Damen, dass Sie es hier mit einem ungebildeten Menschen zu tun haben? Ich kenne deutsch und auch französisch... „Luhgtu fungas“, damas freewiski tam usbrehz, „nerunat scheit aisleegta waleda, — господинъ городовой, идите сюда!“

Smeedamees muhsu pasihstamais atstahstija gadijumu, un wijs kopâ noprerezajamees par şho damu attapibu.

Mans pasihstamais bija zilweks ar gaišchu un eezeetigu dwehjeli, tikai şhi pahrleeku skanà, bramaniga wahzu runa bija wina latvešchu dwehjeli drusku fakaitinajuše. Winsch drošchi ween domaja: „Lai runa latrs, ka tam tihk, apvergoščana weenumehr ir kas launs!“ Bet tomehr, redj, kas isnahza!

Nu reis muhsu zelojums bija şafneedjis gala mehrki, un manus feervas sirds loti şahka ilgotees pehz behrneem, kas bija palikufchi Jurjewâ.

Savu mahjasfungu parvaditi dewamees wašarâ us fugi. —

Astrachanā laiks bija siltš un jaufs, tā kā wareja bēs wīrsdreh-bem staigat, — un tagad brauzām seemai un seemelim pretim.

Nosūda siltā vasara, un jo turvaki brauzām Saratowai, jo wairak bija manamas ledus tēchaumalas uš Wolgas.

Saratowā nahza īneegs un bija ihsts flapdrankis. Apmetainees kahdā kolonista weesnizā, un fahku ūarihkot atkal eeswehtes mahzibū.

Apmeklejām behglu nometni, kur dzejneeks Swahrguļu Eduards bija mahjas ūaimneeks.

Jauku pehzpusdeenu paradijām pee wina, noflaužidamees weenamehr no jauna wina ūaistos dzejološ.

Dīla dwehjeles iſjuhta un ūemā un nizinata brahla dwehjeles ispratne dwehja no ūcheem dzejoleem. Paulato lauſču ihsto ūaidro mihlestibū ūameens latveetis wehl naiv tā apdseedajis kā Treumanns.

Ari Gauja un Gaujas mežhi un ūmildšinas ir atradušchi Treumanī ūau dzejneku. —

* * *

*

No Saratovās brauzām pa dželželu zaur Tambowu un Golutwinu atpakaš uš Maſkawī.

Abās weetās natureju deewkalpojumus, zelā weesmihligi uš-nemti no mihleem pasihstameem, pehz apmehram 6 nedelu ūelojuma, pahrbrauzām heidsot mahjās — Maſkawā.

Esi ūwezinata — Maſkawa!

Io mihla ka man bija Maſkawa, jo wairak ūajutu, kā drihſi pee-nahks laiks, kur buhs jaſchķiras un jabrane atpakaš uš dšimteni.

Maſkawa man bija tapuſi gandrihs waj otra dšimtene. Ščis darbs, ūchi daſchadiba, ūhee weenamehr jaunee ūeedſihwojumi, ūchi weesmihliba, ko ūheit baudiju, ūchi ūatikme ar latweeſču inteligenzi un mahfſlineekeem, — un wišwairak, ūchi apſina: ūheit tarvs darbs ir wajadzigs, ūheit ar preeku ūanem to Deewa dahwanu un pateefibū, ko tu neši, — ūchi ūajuhta man padarija Maſkawu par otro dšimtenei.

Bet jau nahza ūina no Walmeeras, kā tur mani eevehlēs par mahzitaju. Dr. Apins man to ūinoja.

Zif loti ari preezajos par eevehlefchanu Walmeerā, tad tomeahr tagad, kur tā biju ūedſihwojeeš Kreewijā, ūchirtees man bija gruhti.

Bej tam paſchulaik ūarſči tuwojās Walmeerai, un Rīgas ūah-woklis ūlutva arween ūchaubigakš.

Taižni tas, no ka reis biju behdjsis, taižni tas tagad man māh-
žas wiršū, un taižni tam man bija jaeet pretim.

Un ſwehtigi tas bija!

Likai dauds wairak ſchauſmu bija ja pahrzeeſch nefsā tad, ja ne-
buhtu behdjsis, ja buhtu palizis Kurszemē.

Katrā ſinā weens bija teesja: Deewī bija labi lizis iſvotees ma-
nani zelam.

Winanai lai ir gods!

Tomehr ſhi apſina mani apmeerinaja, ka Maſkarā man buhs
labs pehznahzejs. Generalsuperintendents Irbe pahrnahza manā
weetā. Preefsch tam wiſch bija darbojees Peterpilī kā behglu mah-
zitaju naditajs, wehlak Charkowā un beidſot Maſkarā. Charkowā
wina weetā bija ſtahjees mahzitajs Virgels. Maſkarā strahdaja ar
leelu užihtibu un uſupurefchanos mahzitajs Mattifons no Tukuma.

Atvadiſchanās deewkalpojumā teizu draudsei, ka ſhis Maſkarā
was laiks man bijis dahrnakais wiſā manā muhſchā, tapehz ka man
bijusi ta ſtiprā ſajuhta, ka es daudſeem eſmu drihſtejis nest eepreezu
un ſpehku no Deewī djiłos behdu laikos.

Pehz deewkalpojuma R. Kalnīšch, kura weefmihļibū daudskaſhart
biju baudijis, un Sahliſcha kungs un mans palihgs Dombrowskis
man ſazijs pateizibas wahrdus daudsu uſderwumā un paſneedſa dahr-
gis peeminaš. Ari mans mihlais tehws bija atbrauzis zeemā. —

Teikīhros no Maſkarās tai apſinā: „Lihds ſchejeen Deewī man
lihdſejis!” —

Uſ mahjam!

Uſ mahjam, uſ mahjam! Ari es wareju braukt uſ mahjam,
lai nu gan ne uſ Auzi, tad tomehr uſ mihlo Widsemiti, uſ Walmeeru.
Wiſupirms nahzās braukt uſ Terbatu, kur manejee uſ mani gai-
dija. Atvadijēs no draudjēs, no tehwa un no brahla, kō es toreis
pehdejo reiſi redjeju, dewos uſ dſelſszelu.

Ar dauds puhlem eegurū weenū weetinū wagonā.

Wiſs wilzeens lauſchu pahrpildits.

Tikko bijām kahdu gabalinu pabraukuschi, te diwi braſchi ofizeeri
eeradās muhſu nodalā, apſkatijās wehrigi wiſapkahrt un beigu bei-
gās paſkaidroja, kā wini uſ likuma pamāta muhs gribot padſiht no
ſchis wagonā nodalas, jo wineem, kā komandejoſcheem ofizeereem,
kas brauzot kopā ar karaſpehku, peenahkotees ſchis weetas, kō mehs
eenehmām. Bet kur tad nu mums dehtees? Wiſs wagons ūahw-
gruhdamš pilns. Un ſchēe lepnee ūungi praſa ſew weſelu nodalu
likuma wahrdā!

Teefcham, neſinajām, kō ſazit.

No ſchis nepatihkamās situacijas iſglahbā muhs kahda fundje,
kas bija noweetojuſes wirs muhſu galvam uſ atſweltnes.

Nekad wina neeeſhot ahrā no ſchis nodalas un ari mehs
wiſi lai paleekot, kur eſam. Kas ſchēe par jaunkungeem tahdeem,
ka newarot apmeerinatees ar diwām weetam ſchais gruhtajos kara-
laikos? Kam ſchēem wajagot weſelu nodalu?

Ofizeeri atbildeſ nepalika parahdā, bet fundjēs attapiba un
drožme bija apbrihnojamas.

Beidsot ta ažaram ažiſ paſkaidroja, kā wina, kā generaļa ſewa,
kas brauzot uſ Terbatu apmeklet ſauvu vihru, kaunotees, kā eſot
Kreenijsā tahdi wiržneeki kā ſchēe diwi.

Ofizeeri palika tā kā bailigaki.

Saſin tu, — generaļa ſewa! Tur wareja draudet kas launs.

Kundse, eewehrojuſe ofizeeru apmulžumu, tagad aſaram azis paſkaidroja, ka wina reiſ kopuſe ka ſchekhſirdigā mahſa ſaldatus un ofizeeruſ. Že nu eſot atmakha...

Tagad mehs jutām, ka abi ofizeeri ir uſwareti un ka mums breeſmas wairs nedraud.

Ofizeeri apkluſa.

Bet es ſawā prahṭā domaju: „Ihſtena Tatjana! Labaku pats Puſčkinš to newareja ſihmet.

Glaiftā kundse apmeerinajās un ſanehma pateizibas no wiſāni puſeni.

Ihſta generaleete!

Bet ka mehs wiſi maldijamees! Schi pati ſeeveete padervās diwu ſchihdu kahrdinajumeem, kas ari atradās wagonā.

Peterpilī wina aibrauza ar weenu no teem.

Bet otrs teiza: Tas winam dahrgi maſķas.

Taiñiba: naw neweenas tautas, kas ta prot iſleetot un iſmantot freenvu tautas ſemos iſtinktuſ, ka ſchihdi.

Minetai kundsei ſchihds peefolijs ſmalkas ſihda drahnas, — un ſchij kahrdinajchanai wina newareja pretim ſtahwet.

Behdigi metas ap ſirdi.

Bet es gan ſchaubos, waj ta bija generala ſeewa. Warbuhi generala hetera ta bija.

Laſitajs gan ſapratīs, ka ſchis qadijums mani eeroſina runat kahdus wahrdus par brihwu mihlū.

Nesen kahda paſihſtama ſabeeedriſka darbineeze turejuſi Rigā preelſchlaſſijuſ par brihwu mihlū.

Wina iſteikuſes ta: „Atſlahtibā mehdī uſſwehrt, ka brihwā miheſtiba ſeeveeti darot brihwu. Pateeſibā naw ſchaufiſmigakas werdſenes par brihwās miheſtibas peekritejam. Tagadejās ſeeveetes, kas lepojas ar brihwu miheſtibu, ir tik reiſes werdſenes, zik reiſes tās maina ſauvū mihlamo objektu. Winas pakahpeniſki ſaudē zeenu paſħas pret ſewi, pret ſauvū perfonigo „es“.

Ta ir taiñiba.

Kad reiſ eewehros to muhſu tauteetes?

Ari paſihſtamā Dr. A. Moll grahmata (Handbuch der Sexualwissenſchaften) laſamš aifrahdiſiums, ka brihwā mihlā ſeeveete weenumehr ir ſaudetaja.

Wihreetis aiseet ſamu zelu, bet atſtahj ſeemeeti ſaunā.

Padomju Kreewijā ari lauliba noſlihſt uſ brihwās mihlās ſemā ſtahwokla. Peeteef, ka weena puſe paſino, ka grib ſchirteeſ, un ſchirſchana noteef. Kahds Schwarzs, Venina un Trozka laibſ paſhſtams, kaſ ſaftahwejis Padomju Kreewijā augſtos amatoſ, teef tagad, kur es ſchis rindinas rafſtu, teefats tadehſ, ka wiñch neapgahdā ſarvus daudſos behrnuſ, ko peedſihwojis 150 laulibās.

Tà lauliba pahrwehrſchās par brihwo mihleſtibū. Markſiſms ſcheit guwis uſwaru. Behdigā uſwara!

Un tomehr iħſtā mihleſtiba weenumehr praſa muhſchibas.

Tee naw tukſchi wahrdi, ja zilweki, kaſ mihlē weens otru, ſwehr mihlet weens otru muhſchigi.

Mihleſtiba nepraſa laika, bet muhſchibas.

Ta kahds peedahwatu otram mihleſtibū uſ laiku, tad taſ to naħwigi apwainotu. Iħſtā mihleſtiba nezeſch brihwo miħlu, bet niħdedama to niħd, jo ta grib ar iſredſeto zilweku eet Deema preefſchā.

Wina praſa muhſchibas.

* * *

*

Otrdeen, 25. aprilis 1917. gadā, pulkſten 12. deenā peenahžu Terbatā, jeb, ka to tobriħd ſauza, Zurjewā.

Apſweizinajos ar ſavejeem. Mani behrni tifko mani paſina. Maſais dehlens paſlehpās aif durwim.

Tikai kād es biju eeseepejis waigu un taiſijos ſkuht baħrdū, wiñch ſinkahrigi tuvojčas un jautaja, ko es darot?

Tà attal fadraudſejamees.

Es steidsos uſ „Kurſemes ſaeimu”, ka to eſmu toreiſ noſauziſ ſawā deenās grahmata.

Tħakſte wadija ſho ſapulzi ar taħdu iſweizibū, ka bija ko brihnitees.

Wiñch bija jau ſenak eezelts par Kurſemes gubernatoru, — un nu Kurſeme bija wahzeeſchu okupeta. Tagad wahzeeſchi wiñu ſauza par „Johann ohne Land”. Bet jau ſcheit wareja noveħrot Tħakſtes leelo ſpehju ſapulſchu wadibā un tautas dweħżeles iſpratnē.

Klaufsotees tais runās, kas atskaneja Kursemes, ūeimās sahlē, es apbrihnoju tās leelās runataju spēhjas, ko attīstīja oratori.

Mehs — mahzitaji — daudz ko no wineem warejām mahzitees.

Wini nebija apmeklejušchi nekahdas augstskolas, un tomēr wini runaja eespaidigi un pahrleezinadami, jo wini runaja dābigi, un wahrdi, kas nahža no fīds, gahja ari pee fīds...

Teejham, revoluzija radījuši leelus runatajus!

Tihrais preeks bija winis klausīties. Nefajutu wairs ilgas pehz Maffkaras. Es biju dīmtenē, un nu dīmtenē bija darami leeli darbi.

Gurdo tautas dwehseli eepreezinat un stiprinat zaur Deewa Gara spēku, — tas bija mans uſdevums. Ibsits patriots tas, kas tagad zensħas tautu west pee Deewa; tautas naidneeks tas, kas tau-tai atnem religiju, — to tagad dīhwī iſſutu. Tautai bes dīhwās tizibāš jagurſt un janīhſt, un japoſuhd iſwirtibas purvajā, — bet tautai ar pateefu, dīhwu un stipru tizibu, — ſmaida uſvara, — to ſapratu tā, kā reti kād.

Un tadehls preezajos, ka tagad eſmu dīmtenē.

Deewa liktenis tas bija.

Toreis eſmu eeraſtījis ūawā deenas grahmatā: „Lai eetu ūheit, kā eedams — Deewa liktenis tas ir, ka eſmu atkal dīmtenē. Deewa liktenis! Tur neka naw ko groſit. Lai dīhwoju, — lai nīhſtu, — Deewa liktenis tas ir. Ja jebkur, tad ūheit waru teift: Deewā tā gribēja, Deewā tā gribēja!” —

Tikko biju kahdas deenas Terbatā paivadijīs, te ūanehmī telegramu no Dr. med. G. Apīna Walmeerā, — lai steidsāmi brauzot uſ Walmeeru dīhwokli eenemt, jo Walmeerā efot paſchulaik aīs leela behglu peepluhduma tahds dīhwokli truhkums, ka steidsāmī jaceņemot tukščais dīhwoklis, lai zīts kahds nepasteidsotees preefſchā.

Un tagad drihsūmā mums jaicīnemot kahds māss dīhwoklis Alekſandra eelā, ko nezen kā bija atstahjīs dozents Rundſinīš.

Bet eekamī dīhwokli wareju eenemt, man bija jatur baſnīzā ūikumā paredzetais reprezentazijas ūpredikis Walmeerā. Aukšta laikā tureju ūho ūvehtrunu no filtas fīds.

Schai ūpredikī man gadījās kahds liktenigs pahrpratums.

Runaju par muhsu augstafo pamatfpēhju, kas muhs pazel pahri dījhneeku lihmenim, par religiju. Runaju par to, ka iſkopjot ſħo augstafo no muhsu pamatfpēhjam, mehs stahjamees zilwezibas augstumos, topam zilweki wahrda dīlkā un augstafo nosihmē.

Bet runajot par to, es gribuju ajsrahdit uſ to, ka ſħi fpēhja naw mums westi dota, ka tas ir muhsu ġwehtais uſdewumis, iſkopt to luħgħchanas un tizibas dījhivē.

„Naw mums ſħi fpēhja leeka“, es teizu, naw ari muhsu kermenī neka leeka, kà tad muhsu gara paſaulē lai buhtu leeka religija, ſħi augsta fpēhja, ſħi augsta ihsteniba, kas muhs wed fakarā ar Deewu un ar muhschibu?

Un ajsrahdot uſ to, ka naw neka leeka muhsu kermenī, es runaju peemehra dehl par ta noſaukteem wairoga dseedfereem, fuexu nepeezeefħamibu ahrsti agrak apstrihdeju ſħi, bet tagad atsinu ſħi, ka ſħee dseedfieri tomiehr wajadsiġi zilvekam un ka wineem ir ġawa ġwehtiga funkjiha zilveka kermenī. Eżot peedfihwots, ka tee, kas faudeju ſħi schos dseedferus, — tiku ſħi weħlakā dījhivē anormali...

Eż pats nesinaju un neaptwehru, kahdu weħtru fazzels Walmeerā ſħis nelaimigais jaħid sinajums.

Israhdijas, ka Walmeerā dasħam labam bija iſgreesti ſħee dseedfieri.

Tee nu nahza ġawas ishbailēs pee Dr. med. Apina un fuhdseja winam ġawas behdas. Ko nu darit? Waj behrns kluhħshot anormali?

Dr. Apinis winuś apmeerinajis. Ta leeta neefot tik biċċtama.

Bet man ta bija mahziba, ka ari peemehru iſweħlē wajaga buht uſmanigam.

Ne wiċċi peemehri der. Ne wiċċi ir pateesi. Te wajaga labi apdomat...

Katrs fpredikis ir ſiħki jaiss trahdà, domas jaismomà liħoġ galam.

To praşa zeeniba pret Kristus draudxi.

* * *

Muhsu uſnem ġħana Walmeerā bija loti ween kahr ſħa, peemehrota behdigeem kara laikeem. Un par to mehs preezajamees. Mahzitaja pagasta jaġimeeki ar Peteri Ruggenu preekfħgalā, pa-

ſihſtamā dſejneeka radineeku, — bija atneſuſchi mums bagatigu ſahls maiſi. Ari dahwatā gows mauroja kuhtī. Sweeſts, peens, medus, ahboli bija uſ galdeem uſlifti.

Sirfnigi un mihiſi wini muhs uſaehma un wehl tagad gribetos wineem par to roku ſpeest.

Kreetnais mahzitaja pagasta baſnizas wezakais Reiſmanns, deemſchehl, jau atduſas ſemes flehpī, leelineeku upurs.

Dr. med. G. Apins bija atſuhtijis mums ſahls maiſi ar ſeoſchu pawadraſtu: „Mihlo mahzitaj! Dauds laimes Jums un Juhsu fundſei jaunā darba weetā. Lai Jums iſdotos mums tā rahdit Kristus mahzibū, ka mehs topam wina mahzeekli nevis ween wahrdos, bet ari darbos.“ —

Mana eeweſchana Walmeeras baſnizā bija tiſpat neufrihtoſcha fā uſaemſchana. Prahweſts E. Pawaſars runaja par wahrdeem Zahna par. grahmata 3, 2: „Uſmostees un ſtiprini to zitu, kas grib mirt“.

Schee wahrdi aizinat aizina iſweenu mahzitaju pahrbaudit ſarvu dſihwi, jo tee nemti iſ bargās wehſtules, fo tas ſēungs reiſ rafſtijis Sardes draudſes biſkapam: „Un Sardes draudſes engelim rafſti: tā ſaka tas, kam tee ſeptini Deewa gari un tās ſeptinas ſwaigſnes. Es ſinu tawus darbus, ka tew ir tas wahrdos, ka tu dſihwo, un tu eſi miris. Uſmostees un ſtiprini to zitu, kas grib mirt, jo es tawus darbus neefmu atradis pilníguſ Deewa preefſchā.“

Sirfnigi muhs ſanehma Walmeeras draudſe ſarvās mahjās. Kurp ween gahjam, wiſur tur nahza pretim ſirfniba. Un ſchi ſirfniba naw mitejuſes lihds ſchai haltaі deenai, fur es rafſtu ſchiſ rindikas.

* * *

*

Gruhti man ſeho rafſtu heigt neaſrahdiuſham uſ tām atteežibam, kahdas man paſtahw ar to draudſi, no kureenes karam wirſu nahkot biju aifgahjis.

Waru teift, ka leelum leela daļa no draudſes atſtahja lihds ar mani dſimteni.

Daudhās weetās Kreevijā ſatikos ar ſarveem draudſes Lozeſleem.

Kad Walmeerā stahjos darbā, tad Leel-Auzes draudje bija wehl sem wahzu maras. Nekahdas fasinafchanās ar ūho draudži un ar Kurjemi wišpahri newareja buht.

Gruhtus laikus mehs peedſihwojam toreis Walmeerā: leeli-neefu laikus.

Muhſu baſniza tika ūgahnita, draudje wajata, mehs mahžitaji aijwesti guhſtā. Wiju to eſmu aprakſtijis ūwās broſčurās: „Es nekaunoſ“ I. un II. dalā. Wehlaſos pahrdſihwojumus pehz leeli-neefu aijeeſchanās eſmu iſteižis ūwā grahmatā: „Gaiſchās diweh-ſeles“.

Kad zeljch uſ Kurjemi bija atbrihwots, tad Leel-Auzes draudje ſteidsas mani mahjās ūaukt.

Aprīla mehneſi 1920. gadā ūanehmu no Leel-Auzes draudjes ſekoju ūofizialu rākſtu:

Mahžitajam R. Beldawam!

Leel-Auzes draudjes padomes lozeſki ūwā 14. aprīla ūehde, apſpreeſhot draudjes mahžitaja jautajumu, nolehma Juhs uſai-zinat, par jaunu eenei Leel-Auzes draudjes mahžitaja weetu, jo draudjes lozeſkus regiſtrejot ir bijuſe dſiſdama weenbalsiga weh-lefchanās, lai Juhs atgrestos agrakā amatā. Padome ūuhdſ pehz eespehjas drihsak pasinot ūwas domas ūchinī leetā.

Šeko parakſti: Ed. Sauers, J. Vagſdinaſh un ziti.

Ko es wareju teift?

Gribet gribejās atpakał eet, — bet pa to laiku biju i preefes i behdās ūdraudſejees ar walnieereſcheem.

Wini mani tik ūirſnigi bija uſnehmuſchi. Kā es winus tagad lai atſtahtu?

Školas ari man ūheit bija pee rokaš, kūrp ūuhtit behrnuſ. Auzē widuſſkolas nebija.

Tagad atkal mainit weetu man likas neeeteizami.

Beigu beigās tatjahu wiſur bija Kristus draudje un tas pats leelaſis darba laiks. Tā tad ūirſnigi pateifdamees, tomehr atraidiji: Leel-Auzes draudjes aijinajumu.

Newareju zitadi.

Bet tad ūanehmu ūiau, lai tad tahdā gadijumā nahkot jel at-waditees no Leel-Auzes draudjes.

To labprahrt dariju, kaut ar sahpigu firdi. Svehtdeenas preefchpusdeenā bija peeteikts deerwahrds Leel-Auzes bañnizā un pirmdeenas pehþpusdeenā Wez-Auzes bañnizā.

Leel-Auzes bañnizā bija atnachkuſe leela draudſe.

Redſeju atkal mihiſos waigus, lai gan daudſi bija aifgahjuſchi uſ duſu Kreewijā.

Noturejīs ſprediki, pateizos draudſei par winas leelo uſtizibū.

„Aſtonus gadus eſmu bijis juhſu mahžitajſ“, ta es teigu, „un Juhs labi paſihſtat manus grehkus un truhkumus, un tomehr juhſ mani atkal weenbalsigi eſat faukuſchi atpakaſ, lai naſku pee Jums strahdat. Tahds aizinajums man bija kā ſeedona wehſmas nogurufcham darbineeſam. Sirſnigi, jo firſnigi Jums pateizos.“

Newiſchus aſaras man bija eeſaguſchās ažiſ, — un lihdi ar manim raudaja draudſe.

Wez-Auzē bija nolikta atwadiſchanās uſ pirmdeenas pehþpusdeenu.

Wez-Auzes meeſta walde bija nolehmuiſe ſlehḡt ap ſcho laiku wiſas tirgotawas.

Kad eegahju bañnizā un no altara paſkatijos uſ draudſi, tad redſeju to ſtahtwam kā muhri ap altara mergam.

Balſs man aprahivās.

To nebiju ſagaidijis.

Sirſniga bija atwadiſchanās.

Savai bijuſchai draudſei biju weliſtis rakſtu: „Kad tauta ſels?“ un panehmis to ori lihdi.

Katru reiſ, kad es no ta laika Leel-Auzē zeemā eſmu bijis, bijuſchee draudſes lozeſki mani mihiſi ir ſweikuſchi. Zeru, kā muhſ weeno kopigā tižiba, zeriba, miheſtiba, — muhſu dahrgaſis ſungs un Peſtitajſ.

Un manā gaviſlu deenā, kur 30 gadi bija pagahjuſchi no manas ordinazijas deenās, man wiſumihlaſais ſweizeens bija tas, ko fanehmu no Leel-Auzes draudſes: Sirſnigi apſweizam K. Beldau ſungu, bijuſcho Leel-Auzes draudſes mahžitaju wina 30 gadu ga-riņa amata ſwehſkos. Deewoſ dod wiakam iſturibu un ſarvu ſchelastibu, strahdat Deewa tihrumā!

Leel-Auzes draudſes padomes wahrdā preefchneeks J. Lagſdinſch.

Bet firdi man atškanojas kahda weza dseefma par Deewa ſchehlastibu. kas manu dſihwi ix ſwehtijuſi, glahbuſe un aplaimojuſe:

Ta Kunga ſchehlastiba
Vai viſus paſargà,
Vai ſchinî ſweſchneezibâ
Muhs droſchi paſwâda.

Uſ ſchaurà debeſſ zela
Beſ ſchehlastibas mehs
Get newaram ne ſola,
Ja ja muhs neturès.

Ar ſchehlastibas ſpehkeem
Mehs waram paſtahwet,
Un zihnotees pret grehkeem
Dos beidſot uſwaret.

Ar ſawu ſchehlastibu
Muhs allach' paſwadi,
Dod, Kungs, mums paſtahwibû,
Ta luhdjam firſnigi!

Schi nel. mahzitaja Neilandia tulcotà un eemihlotà dseefma aifrahda uſ to ſchehlastibu. kas muhs lihds ſhim ſwehtijuſi.

Uſ ſewi paſchu ſkatotees newilſchus eenahk prah̄ta ap. Pavila wahrdi: „Mehs miſejamees, bet tomehr neefam iſmiſufchi; mehs topam wajati, tomehr neefam atſtahti, mehs topam pee ſemes meſti, tomehr neejam bojâ.“

Nahfamibâ ſkatotees firdi dſimſt wehlejumees:
Ak, kà es wehletos, daudſ labaks buht,
No ſawàm kluhdam ar' reis walâ kluht,
Un gaiſchâ gahjumâ, eet Kristus plahwumâ
Un winam auglus wahft un falpot ſahft.

Kaut wezàs kaſles ar' reis norimtu,
Kà juheras dſilumos reis nogrimtu,
Lad es kà ſwahadneeks tik ter, mans apſchehlneeks,
Tik ter ween dſihwotu un falpotu!

Tad zeemu zeemos eet es wehletos,
 Un laimi atnest teem, kas firdsehstos,
 Teem mokas weeglinat, teem firdis preezinat,
 Teem no firds nastas welt, tos faulē zelt.

Tad nahz jel, nahz, pee mums, Deewos svehtais Gars,
 Lai firdi seedetu jauns paafaars,
 Lai mans gars pazeltos tais tizib's augstumos,
 Kur dsihwot, dsihwot preefs, un zeest ir neefs.

Muhſu tautas rihts*).

Behgļu spredikis, turets Maffkawā 1917. g.

Praweets Ģsais ūka: „Pee bauſlibas un
pee leegibas, ja tee ta nefazis, tad teem rihts
neaujis. Amen.”

Tik behdigš, kā tagad, sen nāv bijis muhſu tautas līftenis. Gandrihs waj $\frac{1}{3}$ no muhſu tautas atstāhjuſchi dīsimteni. Mehs flīhīstam ūveſchumā. Viſirr, kurp eji, tu redzi ažaras, dīrīdi ūchehlabas. Gribetos ar prāweeti jautat: „Sargs, waj naſts drihs beigfees, fārgs, waj naſts drihs beigfees?” Bet muhſu modrā, ūpehjigā tautina raiſas waſā no iſniſuma tumſcheem, ūmājigeem ūpahrneem. Wina zer, ka tai ataujis rihts. Waj lai wehl jautajam, kād buhs ūhīs rihts? — — — Tad, kād uſ mahjam braukſim. Tad, kād pahr muhſu dīsimtenes mescheem un ahrem ūvihdīs muhſu tautas rihts.

Latvju tauta tiz ūchim rihtam, tiz muhſu ūlavenās armijas uſwarai. Pat muhſu mireji tiz ūchim rihtam, jo wini daudſkahrt no ūka, lai winu atdīſuſchās meeſas guldīna tā, ka tās reiſ war atpačak west uſ dīsimteni. Muhſu dehli eet kāra dseeſmas ūkandina-dāmi zīhnā un mirſt kā waroni preekſch dīsimtenes. Ži winu wehſtulem iſſkan ūhīs weenas ilgas: lai tikai dīsimtene top ūvabada no eenaidneeka! Mehs tizam uſwarai. Un ūchi uſwara buhs muhſu tautas ūlauināis, rasotais rihts. Tad twerſim zēla ūpeekus, ūtavahkſim ūtavas mantu atleekas un braukſim mahjās. Braukſim turp, kur wezā Riga muhs ūweizinās, kur Kurſemes meschi ūchalz un Kurſemites upes teiſ un ūlavaſ ūeed, kād ūeedonis dweſch . . . „Tad braukſim mahjās, tā ūewi murmina ūalihzis ūirmgalvis behgļu druhmajā nometnē, un ūmaids pahrlaіſchas par wina ruhpju ūeju. — tā ūeekalſo reiſ turigais ūaimneeks ūavā ihretā, maſā iſtabelē. „Tad braukſim mahjās,” tā mahte, ūoleekusees par ūtweem behnī-

*) Šai sprediķi, kā ūcheit eefpeejts, ūit man ūinams, jau ūeturto ūeiſtā ūtavas ūafakās weetas, kā ūchmejās uſ ūreefīmam, kā ūdraudeja ūaſni behgleem.

neem, tōs meerina, glaudidama wiwu bahlos, isdehdejuſčhos waidſinuſ... Tifai tee, kaſ ſcheit guldijuſčhi ſawus mihlos, dahrgoſ aifgahjuſčhos djeſtrāſ ſemes klehpī, — tifai tee zeeſčh kluſu. Mihiſa kapu weetina, ne, daſchfahrt wairak kapu weetinas, wineem paleek ſcheit. Truhks kaut kā tur dſimtenē. Gahpigs robs, ko nekaſ newar aifpildit, — ir zehlees. Kad ſeedoniſ nejiſ puſku balwas pahr dſimtenes druvam un ahrem, — tad truhks mihiſa kapa, ko grefnot ar muhſu dſimtenes roſem. Truhks tāſ weetinas, kur luhgt karſtas luhgjhanas, iſdomat wiſai mihiſas domas. — —

— Bet kā ſanemſim ſcho tautas rihtu? — — — ſanemſim to ar rihtu ſirdi un dſihwē. Ta ir lihdsiba. Praweetiſ ſafka ſkaidraki: „Pee bauſlibas un pee leezibas! ja tee tā neſazis, tad teem rihtē neauſiſ.“ — Sirds un dſihwes ſkaidribi, tas ir taſ rihts, kuxam jawalda pahr mums, lai mehs reiſ zeenigi ſweizinatum ſornas latvju toutas rihtu. — —

Latvju jaunatne, ap tevi kahrdinaſčhanas fazelas wairak neka jebkad. Iſrauta no paraſtas dſihwes eekahrtas, tu atrodees daſchfahrt beſ lihdſekleem ſweſchumā. Bet ſweſchums uſ tevi ſaka: „Neweens teviſ ſcheit nereds, neweens teviſ nepaſiſt, — radineeka un kaimina ſcheit naiv, — tu mari grehkot. Ne gailis nedſeedaſ. Un waſas dabū dſimtenē daſchfahrt apspeeſtas kaiflibas. Gruhtā behdu laikā gribetos it kā uſ nebehdu tuffhot baudu kauſu lihds meelam. „Ehdijim un djerſim, jo rihtu mums jamirſt.“ — Un tā ſatumja daſchs dſihwes rihts. Tu pahrdewi ari ſawas tautas rihtu. Kad tevi, latvju jaunawa, reiſ tautas rihtā godigs tehwa dehls ſawu roku ſneegs, lai ar tevi kopa eetu haltās, nehaltās deenās, kamehr muhſchiba auſt, — tad wiſčh ſagaidiſ, ka tavā ſirdi un dſihwē ir wehl rihts. Scho rihtu wiſčh mihleja un zeenija tevi. Scho rihtu, par ko tautas meitas dſeed: „Glabaj ſavu wainadſian kā ſirſnian aſotē; Jau redſeju daſchu labu beſ godina nonemam.“ Waj ari: „Labak manu galvu nehma, — neka manu wainadſia.“ — ſcho rihtu, ko latvju tautas meita ſweizinaja ſeedona meiħā, kad mahjās palikt noſiħmeja leelās kahrdinaſčhanās grimt...

„Daſchu nafti paħrguleju haltu puſku ſiliňa,
Augumiņu glabada ma, no netiſla tehwa dehla.“

Gribetos zeret un domat, fa latvju jaunawa zitadi nemaš newar domat un just. Gribetos zeret, fa ta preefsch tā noſauktās „brihwās miħlas“ ir par dailu un par augstu. Neliksees wiſ dublos gruhst, nedofees wiſ dsiħwes pakaischeem.

Kahda daila, deewiſħkiga tiziba mums ir! Kristus miħlē at-greefigus grehzineekus. Tā tad naow par wehlu. Nahzi, wiſch tevi ſauz. Winam rokā naow akmena. Wiſch grib tevi ſwehtit, tev palihdset. Tevi meerinat, pateesi meerinat un dot tikumisku ſpehku, pabalstu, atſparu dsiħwē. Nahzi, no Deewa puſes nekawē nahkt. Tu jaſtapsi winu wiſur luħgħanās, ſewiſħki jaunā deribā. Dodi tagad ſwehtu folijumu, to laſit ar luħgħanu, to laſit pehz eefpehjaš ikdeenas... Kauns jau ari iſglihotam zilwekam, ja to nepasihst... Tad ſpehks rafex. It fa mahte ſwehtidama par tevi turetu rokas. It fa tevim buhtu ſeptini draugi pa labai un ſeptini pa kreifai. Tu ujwarexi kahrdinaſħanā. Tu pati brihnisees, fa tas wareja buht. Bet notiks praveeħha waħrди: „Tee, kas uſ to Kunġu zeré, tee ees un neapkuſis, tee ſkrees un nepoſklups, tee vazeljees ar ſpahrneem fa ehrgli, tee ſmeljees jaunus ſpehkuſ.“ Praw. Eſ. 40. nod.

Latvju jaunekli! waj domà, fa tarvs dsiġġums tev dod teesibū „iſdjiħwotees un iſtrakotees!“ Waj atrodees wehl warbuht tais widus laiku mahaos, it fa tu waretu padotees gleħxu ligħi iſwirtibai tikai tapehz ween, fa eſi wiħreetis? Tu ſperi tikumib u iſtevjadeem ſwara kaufem, bet Kristus paſina tikai weenu meħru un weenu ſwaru preefsch abeem dsiġġumeem. Ari ahrstneeziba mums jafa, fa zaur ſtaidru, ſawaldigu dsiħwi neweens nesaflimist, bet fa dsiġġum iſdjiħre un iſwirtiba ir zilwezes laħsts. Iſwirtibas dumbrajos loſħna weneriffais poſti.

— Kahds ħirmalwiſ, mahzitajts teiza ſaiveem eeſwehtija-meem jaunekleem: „Ja juhs zerat, fa juhsu lihgawas lai buhtu ſtaidras, tad zengħatees paſchi buht ſtaidri.“ Iſdjiħwe wed iſwirtibā.

Ari ſtaiftak roſchu juga iſwehrxhas par weenkahrxho meſħa roſi, ja tai lauji iſdjiħwotees, mahza Darivins. Ja tawa lihgawwa reī godam lai neš mirtes kroni, tad neſi ari tu godam mirtes puſħkiti.

Sawaldiba raksturo zilweku iſſekkiribā no lopa. „Deewa mums ir dewiſ ſawaldibas garu“ — raksta apuſtulis ſawam kara beedrim

Timoteum. Šawaldiba ir ūnehtijuši zilveži, — iſdīhwe un iſwirtiba ir gan ūhakot nejuščas roſchū ſeedus, — bet tad tās ir nejuščas neiſlabojojamu poſtu par gimenes dīhvi un pildiuſčas ahrprahčigo namus. Roſes neſpehj apfegt ūhbju un waidu pilno lahsta gaitu.

Muhſu dīmtenes rihts ūgaida weſeligus un neſamaitatus tautas dehlus un meitas, kām rihts ir ūrdi un dīhwē. Muhſu tauta zeenīs un godās to peemini, kas „lika galvū uſ robeſchu ūargat ūamu tehwu ūemi.“ Ar muhſu Baltijas oſolu wainageem ta gribetu apflaht brahlu kapus. Wainagus no muhſu neiſmirſtelem gribetu liſt uſ winu ūapeem muhſu latvju tautetees. Gribetu pateiſibu pretim nest iſweenam, kas ūeedojis ūamu weſelibu uſ tehwijas altāra; bet kauns, kauns par iſweenu, kas neaſinainā, glehvuſligā zīhnā ūrita ar ūaehſtu weſelibu ūavai ūaiflej par upuri. Tautas rihts wiņus gaidis, — bet tee ar gurdū, miglāinu ūkatu un behdu pilnu prahču to ūweizinās. Un tik daudz ūoſigu, ūpehžigu roku mums tad wajadžes, lai grūneſchus un poſtaſčas noivahktu pee malas un zeltu atkal jaunus un ūtiprus namus un atkal dīhku wagās muhſu tihrumā, jo

„ſelta falni neezeſti,
ſihdas plāvas nenoplautas.“

Un tu latvēſchu ūaldata un reſerwista ūeewa! Daſcha laba kahrdinoſčana tēv tuwojas un ir jau warbuht tuwojuſes no tāvu tā noſaukto „draudſeku“ puſes un no daſcha launa zilveka, — kahrdinoſčana, lai tu lauſi laulibū, ja ne rupjā, tad ūinalſā weidā. Tu redži bareem laubis ūihſtam pa nezeleem un jautā ūeivi paſchu: ūapehž es ween lai eſmu godiga? Paſaule ir negodiga, paſaule ūrahbj, ūapehž es ween lai nekrahbju? Tā tēv ūaka welns, tarv dīwehfeles eenaidneeks, kām patiſtos tāvu gimenes laimi miht dubloſ, ūeivi paſchu dabut pilnigi ūavā warā, lai tu no ūehim werdhenu waſcham neatrafisitos wiſu muhſchu. Ja tēv wehl dahrga ūawa gimenes laime, ja tēv wehl mihi ūavi behrniki, ja tēv wehl ir godbijiba pret ūavas mahtes ūirmo galvū, ja tu ūeri uſ Deewa paſihgu dīhwojot un nomirſtot, — tad tēv par iſglahbſčanu, ūaveem dīwehfeles naidnekeem par ūpihti un ūaveem behrneem par laimi, nolahdi ūcho grehku, kas draud tēv, nekaweejees atgreetees pee Deewa. Nekaweejees. Tretjačota galerijā redžama ūekofčā glezna: ūaldats

pahrnahk mahjās no gruhtām kara gaitam. Pee nama durwim
winam ar isbrihnu un bailem waigā tūwojas ūewa behrnu nesdama
us rokas. Saldats praſa: Nam ir ſchis behrns?! — Grehks un poſts
ſahzis ahrdit ſcho qimenes dſihwi. Galejs poſts. — Deewš
ſchehlo un ſtiprini, kas us Lewi zer, kas fahrdinaſchanās
pee Lewis peeſreen! Pretosimees jau wiſumajafeem greh-
keem, jo grehks no ſahuma leeas ejam mihligs patihkams,
mina, noſpeesch, ihsts kafla kungs, neschehligs bende. Prahtā
nahk fahds ſkats no Frānzijsas juhmalas dſihwēs. Bija juhras at-
pluhda. Juhra paſchulaik burbulodama ſteidſigi atkahypas ſatvā
gultnē. Kāhds kungs paſtaigajās gar juhmalu un ſekoja juhras
kritumam. Kā uſelpoja tagad wina fruktis! Pilneem malkeem
winſch eelpoja juhras gaiju, nekad, nekad winſch wehl nebija baudijis
tahdas atſpirgas kā tagad! Leelpilſehtas puteklānais gaifs un
trokñis bija aismirſts. Bet ſekojoj juhras atpluhdai bija aismirſis,
ka weenmehr wairak attahlinajes no krofta, un tifko ſaredſamas
wehl ir kahpu preedes. Te wiſs grojas. Juhras paſjums ſahkas.
Juhra zelas. Winas wilni fitas zelineekam ap kahjam. Winſch
ſfreeen, winſch muhk. Winſch paahtrina ſolus. Wiſs welti. Uhdens
jau ſchlahkſt ap wina zeleem, drihs ap wina gurneem. Winſch
wehdina ar kabatas lakinu, winſch ſauz, winſch ſteidſas, — bet
juhra ajs wina ruz kā lauwas un leopardi. Wiſs welti. Irdenās
fmiltis kahjas muhk. Uhdens zehlees lihdi plezeem, lihdi galwai,
bes zeribas, bes zeribas . . .

Tahds ir grehks. Geſahkot patihkams, it kā atſpirdſinadams,
intereſants, it kā nevainigs juhras gaifs, — wehlaik ſchauſmigs,
brutals, iſnihzinadams. Neroſaſimees ar grehku. Schis rotaļas war
behdigī beigtees. Deewš paſargi muhs no ta, gr grehku rotalatees!
Nost ar ſchim rotalam! Deewa wahrdi ſkan: pee hauſlibas un pee
leezibas, ja tee tā nefazis, tad teem rihts neauſis."

II.

Katrā ſinā ſchai hauſlibā un leezibā ir ſpehks, milſigs tiku-
miſks ſpehks. Par ſcho ſpehku Ebreju grahmata teifts ſchahdi 4, 12:
„Jo Deewa wahrdi ſpehjigs un aſaks neka kahds
abejās puſes greeſigs ſobens, un ſpeefhas zauri, lihdi kamehr pahr-
ſchlik dwehſeli un garu, lozeſlus un fmadiſenes un ir ſogis par

domaſčhanam un ſirds apnemſchanam." Tahda ſpehka mums wajaga. Pee ka tad zita lai ejam ſpehku mekleetees? Waj pee materialiteem un pee minu tizibas prafijumeem? Schee tizibas prafijumi, — jo kats iſglihtots zilveks ſin, ka paſtales uſſkats beſ tizibas newar buht, — atkahrotoju wehl: ſchee tizibas prafijumi naiv nedſ meerinajuſchi, nedſ prezinajuſchi, nedſ ſtiprinajuſchi muhſu tautu winas leelās behdās. Kapehz tad ne? Ikkatrs kas grib, war pahrleezinatees, ka deewleedjeju tizibai truhſt tahda ſpehka, kahds peemiht deewbijigo tizibai, kas iſaug no Deewa wahreem. Nur lai ejam mekleetees tikumifka ſpehka? Waj pee iſglihtibas? Wifī mehſ zeenijam iſglihtibu un wiſeem ſpehkeem gribam zenſtees, lai jo waiaſ iſglihtibas nahktu muhſu tautā, bet prahta iſglihtiba ween ſcho ſpehku nedod, ar prahta iſglihtibu jaweenojas ſirds iſglihtibai, ko Kristus dod. Tikai ſhi ſirds iſglihtiba ſneeds tikumifku ſpehku. Ta jau ir muhſu laika leela nelaime, ka ta noſauktà techniſka kultura ir ſhur un tur ſpehjuſi pee malas nobihdit ſirds kulturu. Bahmet weſelam tautam, ka wirām eſot gan techniſka kultura, bet ſirds kulturas neefot.

Taunlaiku kulturelais zilveks paſihiſt un walda par dabas likumeem, — bet ſatva paſcha ſirdi ar winas ilgam un zeribam, ar winas dſinām un kaſlem winſch newar un negrib pahrvaldit, iſweidot un noſkaidrot. Ta noteekas, ka kulturelais zilveks grimſt un top kulturels ſwehrs.

Ahrpaſauli winſch pahrſin un pahrvalda, ſawas eekſchpaſtales nepahrſin un nepahrvalda. Weenigi ſhi tiziba, kas nahk no „bauslibas un leeziſbas”, — ſhi dod ſpehju, apſkaidrot, iſdailot un pahrvaldit ſcho eekſchpaſauli, kas ir muhſu ſirds. Sinams, ne ka ar burvja ſiſli, — bet zaur daudſ luhgſchanas zihnam. Bet tad ar labām fekmēm.

Ta jau ir ta leeta, ka kriſtigai tizibai ir iſſchikiribā no besdeewigo tizibas milſigs dſihwes ſpehks. Kahds ſpehks winai ir, to wehrojam, apdomadami, ka wina pat wehſturez ratus ir ſpehjuſi zelt zitās ſleedēs; peemehram reformazijas laikā un kriſtigai tizibai Romas valsti ſtabjotees.

Un ka nu ſhiſis milſigais ſpehks, kas pat wehſturei dewis zitu wirſeenu, lai neſpehku zitu wirſeenu dot manai neeziņai dſihwei? — Schis ſpehks katra ſinā jaſleeto. Taunlaika zilveks iſmanto wiſaduš

spehkus: ūta spehkus, elektribas, uhdena spehkus un nešin kahdus spehkus wehl, — bet tikai ſcho deerwdoto spehku, kas palihds muhſu tautai iſkopt, apſkaidrot un ſtiprinat rafſturu ſchai muhſu tautas nelaimes brihdī, — ſcho spehku ween lai neiſleetotum?! Ta buhtu tumfoniba, ja tahds waſhrds ir atlauts, tumfonibā, nezeenigā jaunlaika zilweki. Ir zilweki, kas tikai pateizotees ſchim spehkfam warejuſchi pahrdſihwot ſhos g „uhtos laikus, zitadi wihi buhtu jau kapā waj ari galejā iſwirtibas purwā.

Scho spehku nepahrdoſim ne par kahdu lehtſchu wirumu. Nedī breesmas, nedī kahds ironiſks ſmaids, kas iſleekas aſprahtigs, muhs lai neattahſina no ſcha spehka. Schis ſpehks lai ir mums tikpat dahrgs kā dſihwiba. Un tas ir labi, jo ſchis ſpehks neſs muhſu dſihwē muhſchibas eeroſinajumus. Tas ir Deewa rihts muhſu muhſchā.

Rihta gaiſma muhſchigā,
Atſpihdums no Deewa woiga,
Nahz, ſpihd' wiſās malinās
Par to zelu, kur jaſtaigā,
Lai ta nahw' zaur tarvu ſpeh
No mums behg.

Un labi ir, ka rihts aust muhſu muhſchā, kaut ari wehlu, — tad rihts tikai aust, Deewa rihts, — tad ar rihtu ſirdi, un dſihwē eefim pretim muhſu tautas rihtam. Amen.

Behglu ilgas.

Meld.. Pee leelas upes Bahbelē.

Zif mihla eſi, tehwija,
To tagad dſili juhtam,
Kur klihſtam plafchā Kreevijā
Un ilgas mahjup fuhtam;
Kā ſirds un prahts mums ilgojas
Pehz tevis, dahrgas tehwijas,
To iſſazit ir gruhti:
Ak, Deers un Tehws, jel ſchehlo muhs
Un eepreezini grehž'neekus,
Un muhs uſ mahjam fuhti!

Ķur latvju laukī lihgojas,
Ķur latvju īweedri lija,
Lai lihkīmi atkal beedrojas,
Kas iſkaisiti bija.
Ķur latvju juhra dſeejmas dſeed,
Ķur latvju ahrēs puķes ſeed,
Ķur atſkan latvju dſeejmas,
Ak, wadi turp muhs, mihlais Deivs,
Un lauji atkal preezatees,
Un nowehrs kara brieſmas!

K. B.

Wismałakee brahl.

Pateesi, es jums ſatu: fo juhs darijuſchi weenam no ſcheem maneem wiſmaſakeem brahleem, to juhs man eſat darijuſchi. Mat. ew. 25,40.

Behglu draudſe! Brahl uñ mahſas eefſch Kristus! No malu malam mehs ſcheit Maſkarā eſam fanahkuſchi, pa leelai dalaſ no Kurſemes, bet ari widſemneeki uñ Latgaleeſchi ir ſcheit. Muſhu mantas ſrahjumi ſahk jau iſbeigtees, un nekahdu droſchu maſies pelnamo weetinu mums naiv. Agrafee Kurſemes bagatee gruntneeki ir tagad daudſfahrt ſpeefti eet luhgtees pabalſtu no behglu ko- mitejam. Ziſ gruhts ir ſchahds zelſch! Laudis, kaſ agrak dſihwojuſchi ehrtos, faulainos dſihwoklos, kuru preeſſchâ dahrſſ ſchalza ſawu ſtaisto laufa dſecfmu, — tagad mitinajas druhmaſas, ſappeeſtās behglu patverſmēs. Behrnini, kaſ agrak brihwı ſkraidija pa dahrſeem, laukeem un mescheem, — behrnini, kuru gaſiles atſka- neja muſhu dſimtenes norās, — tagad bahlwaigaini, newefeligi mi- tinajas behglu mihtnu druhmaſas, ſmazigās telpās.

Kaut ſaules ſtariau wineem buhtu wairak, dſimtenes glahſtu netruhſtu!

Ka ſcheit tautai wajadſiga eepreeza, ka ſcheit nepeezeeschaṁ ſraſturs ſtiprinajums!

Bef neredsams Juhſu meeſigām azim, nedſirdams juhſu dſir- des nerweem, Kristus eet pa juhſu rindam iſpildidams ſawu fo- lijuſu: „Redſi, es eſmu pee jums wiſas deenaſ lihdi paſaules galam“ un to: „Nahzeet ſhurp pee manis wiſi, kaſ juhs behdigī un gruhtſirdigi, — es juhs gribu atveeglinat.“

Peefleenatees wiamañ ka bahreniſchi ſeedoſchai ahbelei, atdoda- tees wiamañ, ſahkeet dſihwot jaunu dſihwi, kur preeks pee ta Kunga top juhſu ſtiprums. Tagad janoteek ſchij pahrwehrtibai juhſu muh- ſchâ, tagad ir ihſtenais laifs.

Katrāni gruhtibam un behdam ir tatſchu ſawa noſihme: wiamañ griš muhs tuwaſ west Deewam. Ari ſchim behdam, fo mehs tagad

zeescham, klihsdami pa plascho Kreewiju, — ir sawa nosihme. Tas grib muhs tuvak west Deewam. Ja schis behdas to nepanahk, tad winas bijuschas mums weltigas. Tas tikai nomozijuschas muhs un sadragajuschas muhsu wefelib.

Kur fahds Kristum atdeweess, — lai nu wina Damaskas brihdis bijis kur buhdams, waj dsimtenê waj sweschatnê, — bet kur fahds Kristum atdeweess, tur tas newis ween pats dabujis meeru un preeku, — tur tas ari ziteem kluvis par meera un preeka neseju.

Un zif loti tahdi preeka neseji wajadsgigi tagad, kur fahdi 760,000 latweeschi klihsst pa swescham malam, padsihti no dsimtenes dahrgas! Sche pee mums Maflawâ ween mitinajotees ap 35,000 latweeschi behglu.

Zuhe redsat, ka schi warenà Peter-Pavila hafniiga, kur mehs sawus deewkalpojunius turam, tiffo war twert wijsus behglu pulsus.

Tuhs dsirdat, zif geuhti mums peeminet wijsus tos, kas aifluhgachanâs grib buht peeminami. Winku skaits ir loti leels.

Un newis ween pahrtikas truhkums mums draud: ari iswirtiba grib paraut muhs few lihds.

Frontesjosla tikumiba ir stipri apdraudeta, tik stipri, ka fauns man, latweetim, ir par to scheit runat. Kauns man ir runat par latwju feeweetes faunu. Newaru par to runat. Bet ne masak scheit un Peterpils ir apdraudeta muhsu tikumiba, muhsu dahrgakâ tautas manta. Diverskajaš bulwars scheit un Peterpils Newofkis faultin sauz muhs ar sawam nafts orgijam iswirtibas purwajos.

Brahli, mahsa, waj tapehz tehws ten reis schuhpuli kahris, loi tu noßlighgtu scheit iswirtibas dumbrajos?

Ko teiktu par tahdeem glehweem iswirtuleem un iswirtuleem muhsu drofchee, waronigee strehlnecki? Ko teiktu tee? Waj wehrtis ir zihnitees tahdu tautas glehpuilibu deh?

Deewas grib mums spehku dot, lai skaidru dsihwi dsihwojam un klihsdam few un ziteem par swehstib. Bet kur tahdas breefmas draud muhsu tautai, tur tu nedrihfti aishbildenates ar pirmâ sleskawas Kaina wahrdeem: waj es esmu sawa brahla fargs?

Tew jaapsinajas, ka tu efi aizinats buht par dwelheles kopeju ziteem. Ta ir muhsu ew.-luteriskas draudses rafsturigâ ihpatniba, ka wijs mehs esam faulti, kluht un buht par dwelheles kopejeem weens otram. „Kas mani apleezina zilweku preefschâ, to ari es gribu

apleezinat fawa debeju tehwa preefjchâ," — fini, ka ſhee wahrdi atteezas ari uſ tevi un uſ mani. Un ka tagad muhſu nabaga tautai ir wajadfigi dwehſeles kopeji!

Kad tu eji ſatittees ar muhſu tautas brahleem un mahſam, tad peemini allaschin, ka tu eſi aizinats buht wineem par dwehſeles kopeju. Peeminā man ſtahw kahds leels dwehſeles kopejs. Tas katru reiſi, kad wiſch gribejis draudſe eet, lai apkoptu dwehſeles, un kad wiſjis mugurā manteli, — tad atkahrtojis ap. Pawila wahrdus: Kol. gr. 3, 12.: „Tad nu apwelzeet ka Deewa ifredsetee, ſwehtee un mihiotee, ſirdſjchehlaſtitbu, laipnibu, paſemibu, lehnibu, lehnprah-tibu". Tad wiſch gahjis draudſe. Protams, ka ſhis wihrs ſekmigi strahdaja fawu augſto darbu. Gefim ari mehs ta apkopt fawu tižibas un tautas brahlu dwehſeles!

Bet ſinams, ka mehs ſwehtigi weikſim ſcho darbu tikai tad, ja Kristus buhs muhſu labakais draugs.

Par kahdu geuhti ſlimu angli biſkapu ſtahſta ſetoſchu: Tas gu-lejis uſ mirſhanas ziſam. Tad atnahzis wiſa labakais draugs un jautajis: waj tu mani wehl paſihſti? Ne, es tevi nepaſihſtu, atbil-dejis biſkaps. Beenahkuſe biſkapa laulata draudſene jautadama: waj tad tu manis ari wairs nepaſihſti? Ne, es teviſ nepaſihſtu, atbildejis biſkaps. Tad kahds teižis: Bet waj tu paſihſti Jeſu Kristu, fawu Peftitaju? Af, ka es to lai nepaſihſtu, — eefauzees biſkaps, — nahzi, mihiſis Jeſus, — nahzi drihſ! Kà es tevi ſagaidu!" —

Ja ta mehs ar fawu Peftitaju eſam ſaweenoti, tad ſhis ſweſchums, kura tagad klihſtam, mums nekaiteſ. Tad ari buhſim ihſti dwehſeles kopeji ziteem. Tad neſiſim ziteem leelu ſwehtibu.

Tad mehs ari wehrā nemſim Kristus wiſmaſakos brahlus un paſihdſeſim teem. Gribu jumis tagad ko paſtahſtit par diweem ſweht-zeļotajeem, kas zelojuſchi uſ Palestini.

Kahdā freeivu ſahdſchâ dſiħwojuſchi diwi ſemneeki, kas abi ap-nehmufchees zeļot uſ ſwehto ſemi, lai tur Deewu peeluhgtu ap leel-deenas laiku pee Kristus augſhamzelſhanas kapa.

Weens no teem bijis bagats un zilweks ar ſtipru gribu un zeetu rafſturu. Otrs bijis deesgan maſturigs, bet ſoti leels ide-aliſts. Laudis wiſu maſak zeenijuſchi, jo wiſch nepratis mantu

ſaturet. Abi dewiſchees zelā kahjam uſ Palestini. Sahdſchas laudis toſ paradijuſchi un praweetojuſchi pirmam ſemneefam mehrka ſafneegſhanu. Par otrā weifſmem iſteikufchi ſchaubas. Abi ſwehtzelniki nonahkuſchi Ukraine, kaſ palaikam paſihſtama kā maiſes flehts, bet kaſ ſchogad bijuſe pilnigi beiſ maiſes. Laudis zeetuſchi ſchauſmiigu badu.

Peenahkuſchi pee kaſdas ſahdſchas, maſturiſais ſemneeks gribejis nodſertees un ſhim noluſkam eegreejees kahdā ſaimneeka mahjā, atſtahdams ſawu beedri gaidam uſ leelzela. Bet peenahžis pee ſaimneeka mahjas, taſ ſcheit eeraudiſijs galigu poſtu. Šaimneeks-pats ſehdejis galigi nonilhžis ſawas buhdas preefchā. Un tur iſtabā gulejuſi wiac qimene puſmiruſi uſ letſcham.

Schauſmigs ſkats!

Swehtzelneeks domajis: „Ro tad nu tahlak eechu Kristu meflet ſwehtjā ſemē? Tepat jau ir Kristus maſakee brahli. Newaru eet tahlak!“

Utraidiſijs ſawu zela ſomu un dewis, kaſ bijis pee rokaſ. „Bet fo tas wiſ lihdsēs?“ ta wiſch prohtoſis tahlak. „Tikpat jau wiſ nomirs badā, ja es wiſus tahlus ſcheit atſtahdchū. Gowis jau wiſeem ta kā ta naav. Gowis ſee pahrdewiſchi bagatajam tigotajam. Un ta galu gelā ir bijuſi ſchis gimenes uſturetaja.“

Skaitiſijs naudu. Noſkaitiſijs tiſ, ziſ wajadſigs, lai gowi pierftu. Nopirkuſchi gowi. Bet tad pahrlleezinajees, ka naudas wiars nepee-tiſ, lai nopirktu kuga bileti no Odeſas lihdi Palestini turpu un atpaſkal.

Mihli atwadijeeſ no ſaweeem iſglahbtajeem, wiſch devees mahjās. Bet pa to laiku turigais ſemneeks zelojiſ tahlak. Newarejis ſagaidit ſawu beedri naſkam un domajis: gan jau wiſch mani pañachks. Pa to paſchu zelu jau nu ween ees.

Peenahžis ſwehtjā ſemē.

Lauſchu bijis breeſmigi daudj. Druhſmejuſchees wiſadu tautu ſwehtzelneeki.

Leeldeenaſ nafts bijuſe jau tuvu. Bet ſchur un tur bijuſchā dſirdetas ari ſahdībaſ.

Ta aplaupits daſchs laſs ſwehtzelneeks un paliziſ ſcheit kā ſugis uſ ſehkla.

To pahrdomajot, ūimneeks wahrigi apfargajis ūawu naudas
frahjumu. Sak, kas war ūinat, iſrauj tew kahds negehlis burſmā
tawu naudu, un kā tad tu tifsi mahjās? Tabuht prahrigam un
gudram. Tā prahtejot wina domas nowirſijusčas uſ ūitu puſi.
Swehtiba attahlinajusčes no wina.

Leeldeenas nafti bijusi leela druhſmeſchanas ap Kristus ūapu.
Bet laiku pa laikam atkal weenmehr no jauna ūinam uſnahkuſčas
domas: fargā ūawu naudu.

Te uſreis winſch eeraudsijis tur, kur ſwetſchu mirdsumā atſpihd
Kristus leeldeenas ūaps, tur winſch eeraudsijis ūtahwam ūawu zela
beedri. Tas ūtahwejis tutu ūlaht pee paſcha Kristus ūapa ſwetſchu
mirdsumā ar ſwehto ūaigumu ap galwu. Brihnumis!

Winſch elfoneem ūtumees uſ preefſchu, lai ūaſneegtu beedri. Welti.
Tas issudis.

Otru nafti bijis tāpat.

Bet pa treſčo lahgu ūemneeks nostahjees baſnizas durwim blakus
un zeeſchi uſluhkojis ūatru, kas atſtahj baſnizu.

Atkal welti!

Nu beidſot ūeenahžis laiks dotees mahjās.

Winſch apmeklejis wiſas tas ūwehtas weetas, kur Kristus reiſ
ſtaigajis. Maſgajees Jardanā, no pierzis daschadas ūeeminas, paneh-
mis uhdeni un ūemi lihdī no ūwehtas ūemes, — un beidſot deweess
zela.

Peenahžis tai paſcha ūahdſchā, kur beedris reiſ noſudis.

Tautajis, waj kahds neſinot par ūinu ū ūtahſtit?

„Ak, tas bijis taws beedrs? Iaudis eefaukuſčees. Tas jau ne-
bijia nekahds zilweks, — engelis tas mums bijis! No paſcha Deewa
ſuhiits engelis! Winſch muhs iſglahba no bada nahwes. Winſch
ir mums mihlaks par brahli un tehwu. ūawu muhſchu mehs ūinu
neaiſmirſiſim. Lai Deewa ūwehti ūinu un ūina gimeni! Rihtos,
wakaros mehs ar pateizibu ūeeminam ūinam wahrdu Deewa preefſchā.
Un no ta laika, kur winſch pee mums bijis, mehs ūatru ūwehtzel-
taju uſuemam ar mihlū prahtu.“ To iſdſirdejis, ūemneeks deweess
atkal zelā. Bet zeli ūtigajot ūinam atuaſuſi eeffeſkiga gaſma.

Tagad winſch pahrlēezinajees, zil nabags un noshehlojams bijis
winſch pats, ūahdſinot ar ſčo ūawu beedri. ūina beedrs bija ūa-
ſtapes ar paſcha Kristu. Ko ūinam lihdſeja ſčis Jardana uhdens

pudelitē un ūki seme aissainitē no Kristus īvehtā kapa? Kristu pašču wiņč tur īvehtā semē nebija ūtizis.

Bet wina beedrs bija ūstapīs Kristu pašču. Kā tatkāu Kristus bija ūtizis?

„Pateesi, es jums ūku, ko juhs darijušči weenam no ūcheem maneem wišmaſakem brahleem, to juhs man eſat darijušči.“

Tā wiņč ūzijis.

„Un mans beedrs ir redsejīs Kristu pašču wina wišmaſakos brahlos. Tee bija iſſalkuſčhi, un wiņč tos ehdinajīs. Tee bija pliki, un wiņč tos gehrbis. „Nu es ari ūaprotu“, behdīgs pēmetinaja ūmneeks, Kapehz es redseju ūamu beedri ūahwam īvehtā weetā ar ūwehtajo ūposchumu ap galvu“. Mahjās pahrnahkot, ūahdīcha ūanehma ūwehtzelneeku ar leelu godu. Tas bija wihrs, ūas wahrdu tureja. Tam ūeenaħħas gods. Bet wiņč ūnaja, zif nabaġs wiņč pateesibā bija.

Driħji ween wiņč apmeleja ūamu nojuduščho beedri. Tas paſčulaik riħkojās pee biċċu ūtropa.

Bitites duhza winaam ap galvu, — atkal itkā ūwehto ūposchumu atgħidinadami. —

„Laimigais beedri“, domaja turigais ūmneeks, — tu eſi ar Kristu ūtizees, wiñu ehdinajīs un kopis. Deewa ūwehtiba atduſas uſ ūterim“. —

Behgħu draudje! Brahli un mahħas eekči Kristus. Mums naw taħbi zeli jaeet, lai ūstaptum Kristus wišmaſakos braħlus.

Wini mums ir tik tutvu. Wini klihst pa plaqčho Kreeviju, un Maſkarā wiñu ir tik dauds. Kaut Deewa garb ūwaiditu muħfu azis, ka meħs wiñu eeraudiſitum, un muħfu īrdis, ka meħs teem liħdi justu, un muħfu roku, ka muħfu kreisja nesinatu, ko dara labà. Difihwe mums tifai tad taps iħsta d'fihwe, ja meħs nedfiħwoſim wiſ ween few, bet ari ziteem par ūweħti. Waj gan ari muħs reiħ muħ-sħibba Kristus ūweiks teem wahrdeem: Nahzeet ūħurp, juhs, mana Leħva ūweħtiee, eemantajeet to walstibu, ūas jums ir ūtaisita no paſaules eefahkuma! Mat. 25, 34.

Kam liħdinajas muħfu muħsħas: waj ūtanigam waram un ūtanigam ūvahrgulim, — jeb ūkaiſtai d'seejmai?

Kam liħdinajas muħfu muħsħas? Läti tatħċu ap. Pawila miħleſtibas augsto d'seejmu 1. Kor. gr. 13 un jautà ūew: waj mans

muhſch̄s ir Kristus mihlestibas zelts un apgarots jeb waj tas ir weli dīhwots muhſch̄s?

Brahli, mahſa, ſchis jautajums iſſchēkis reiſ manu un tawu likteni. Bet lai juhs ſpehkus ſmelatees, iſpildit Kristus augsto pa- wehli un mihletu wina wiſmasakos brahlus, — tad wajadſigs, ka juhs beefti ween noleezatees pee wina wahrdū ſwehtās ſtraumes un dſereet no tas.

Dſereet no tas weenmehr no jauna!

Un juhs, kurſemneeki, neaiſmirſteet ſatu „grahmatu“, ko to- reiſ behgot nehmat lihdsi kā uſtizamu zela wadoni.

Dſeedeet no tas, lai dwehſele top brihwa, ſtipra un gaiſha.

Dſeedeet dſeefmu par ſatu Zianu!

Man nahk prahṭā kahds leels fludinatajs, kas Franzijā fludi- najs karala Ludwiga XIV. laikā (Boffnet). Ko tas ſaka par Deewa wahrdū? Winſch ſaka tā: „Kahds pahrdabigs ſpehks, kas pazel katri, ko lepnee nizina, ir faſtijees ar ſcheem weenkahrscheem wahr- deem, kas ir bibelē un ſtipri ſaaudſis ar teem.

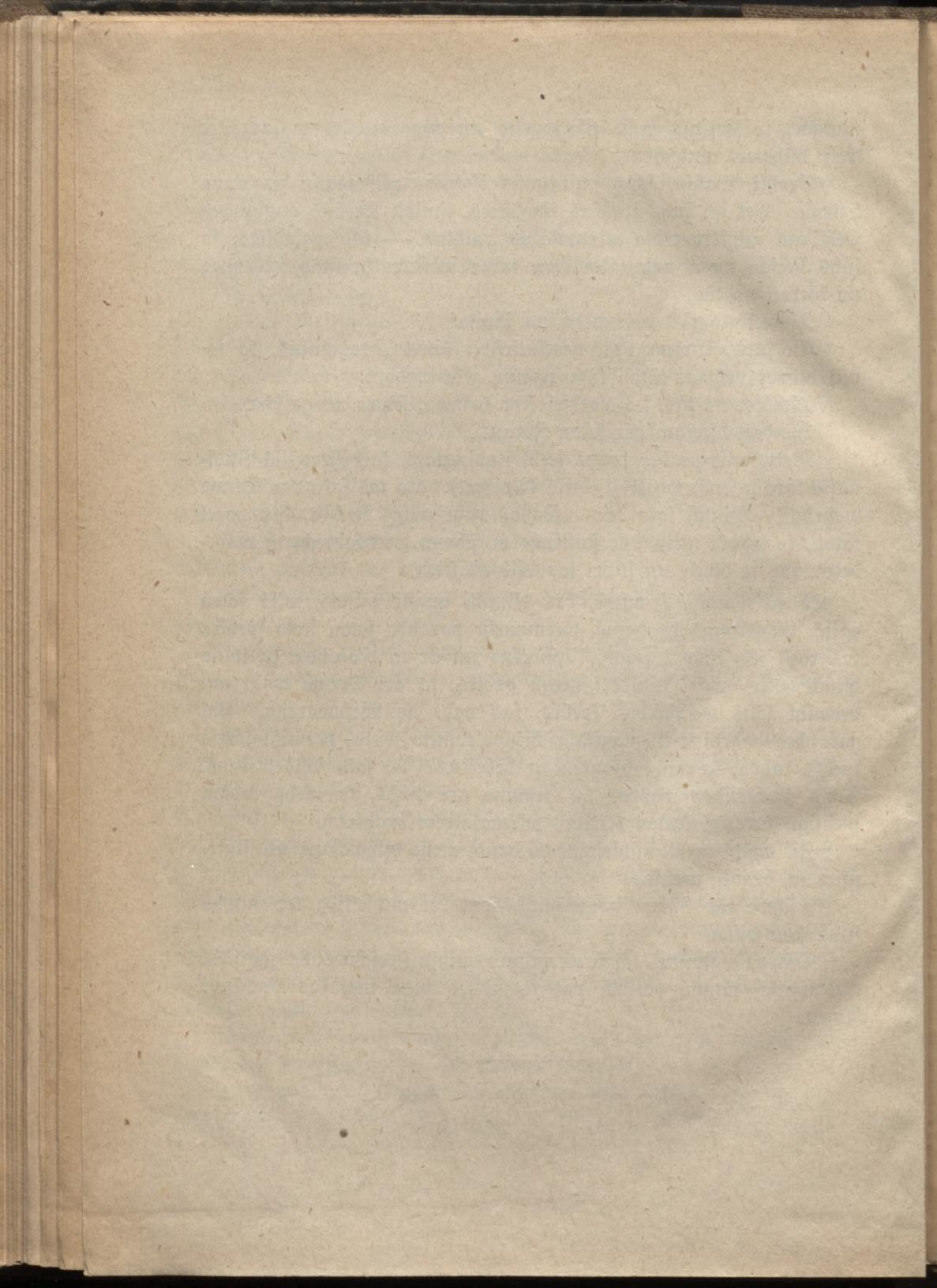
Tā kā warena ſtraume, kas dſimufi augsti kālnos, wiſā ſauvā gaitā, lihdsenumā tezedama, weenumehr parahda ſaru leelo ſpehku, kas rauj ſew lihds i kugus i zilvekus un ar to peerahda, ka wina dſimtene ir augsti kālnos, ſneegu gahlēs, tā ari Deewa wahrdam peemiht ſchis muhſchibas ſpehks, kas nahk no Wiſumarena. Lai gan ſhee wahrdi ir tik weenkahrschi, tad tomehr winos peemihtoſchais ſpehks rahda, ka wina dſimtene ir debefis.“ Tā ſaka ſchis biſkaps. Schis muhſchibas wahrdas lai atjauno ari muhs, ka mehs topam ſpehjigi, preezigi kālpot Kristus wiſmasakeem brahleem.

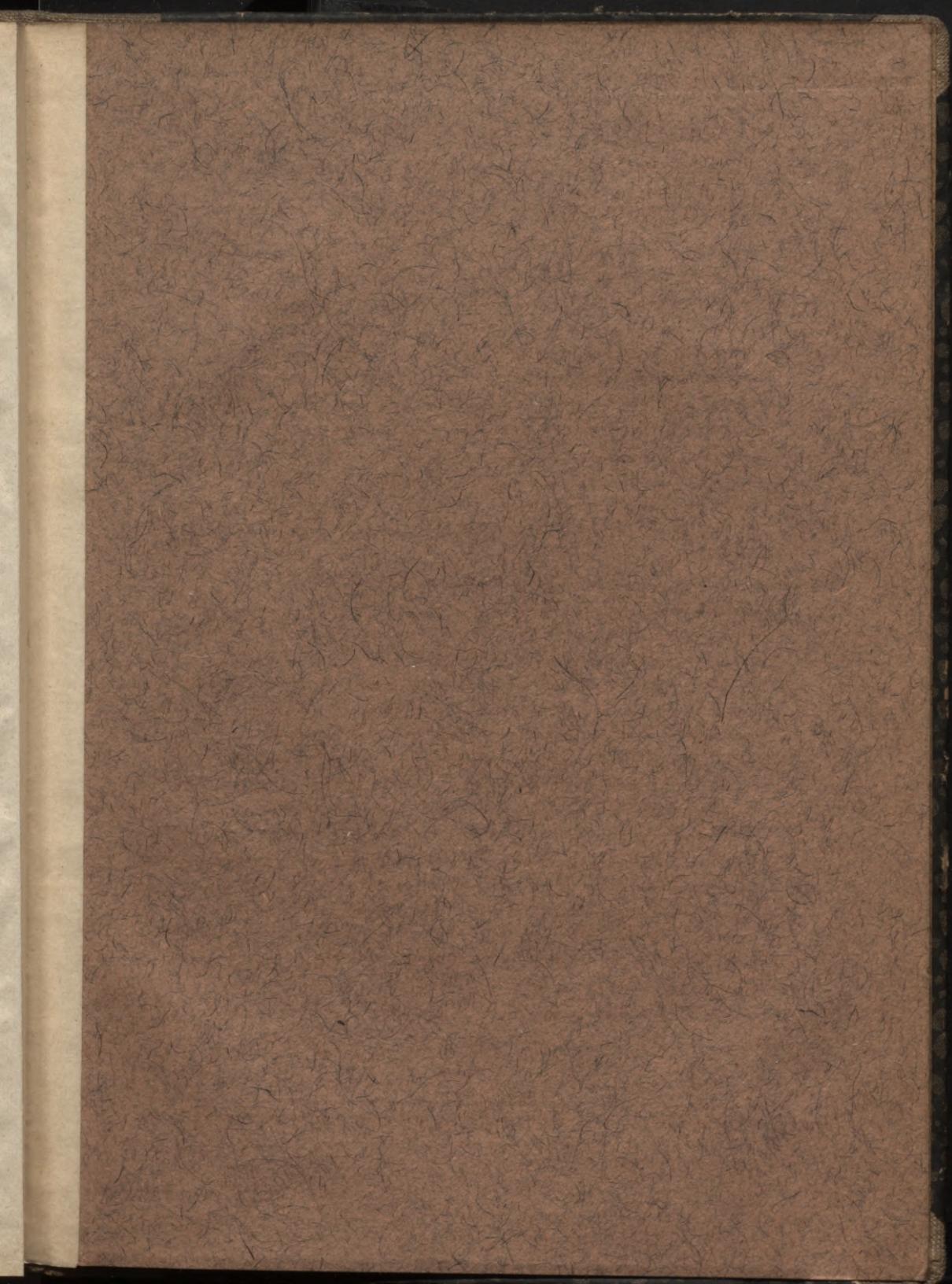
Biſ dauds mehs mihlejam, tik dauds mehs dſihwojam, neaiſmir- ſiſim to, brahli, mahſas!

Dſihwe top dſihwe zaur mihlestibu, bet mihlestiba top mihle- stiba zaur dſihwi.

Dſihwais Kristus lai ir ar mums muhſu ſweſchneezibas gaitās! Lai wiſch mums palihds pateesi mihlet wina masakos brahlus! Amen.

Gariga fatura grahmatas

R. Beldaws, Dodees uš augšču! Sprediķi wišam swehīdeenam un swehīku deenam. Ģeſeeta	9.—
R. Beldaws, Mažzitaji, kas nahwē gahja. Ar gihs- metnem	2.—
R. Beldaws, Kad dausās wehīsch un wišni. Ainas no leelīneetu laifeem. Wairaku autoru rastī.	1.—
R. Beldaws, Osimtene dahrḡā! Behglu mažzitaja peer- dsīhwojumi. 2. daļas.	—50
R. Beldaws, Gaisčas dwehīles. 2. pap. eespeedums	—30
J. Ērmanis un R. Beldaws, Dwehīles ošimtene. Garigas dzejās antologija. Ģeſeeta	6.—
R. Kundīnsch, prof., Religijas mažzība un etika jaun- atnes audīnašanā.	3.50
W. Maldonis, prof., un J. Osolinsch, Religiju wehsture.	3.—
G. Glaesers un J. Ērmanis, Muhschīga jaunība. Garigas dzejās antologija. Ģeſeeta	6.—
E. Bergs un A. Klepers, Tuval peer Lewis, Deewš! Sprediķi wišam gada swehīdeenam. Ģeſeeta Ls 7.— un 8.—	
G. Schaurums, Jaunatnes dahrīs. Kristīgs wadonis eeswehtameem. 4. eespeedums.	1.10
J. Goba, Behru dahrīs. Pirmee soli kristīgā mahi- mahzībā. Virma dala	—40
J. Wihtols, prof., Meldiju grahmata Latvijas ewang.- luter. draudsem. Basn. wiršwaldes išd. Ģeſeeta . .	6.—
J. Wihtols, prof., u. z., Basnīzas dzeesmas un mel- dījas skolam un mahjam. Ģeſeeta	2.40
L. Adamowitschs, L. un R. Behrsini, Garigas dzees- mas skolam un sehtam. A išd., bes nosču peelī.	1.60
B išdewums, ar nosču peelikumu	2.—
Vibeles. Daſchados fehjumos.	
Dzeesmu grahmatas. Daſchados fehjumos.	
L. Behrsinch, Swehīrihta ūanas. Garigas dzeesmas .	1.—

Hkz. sab. Walters un Rapa, Rīga

26 JUL 1929